

การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้ง
คณะกรรมการตรวจสอบ

นายปรีชา มาตรา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

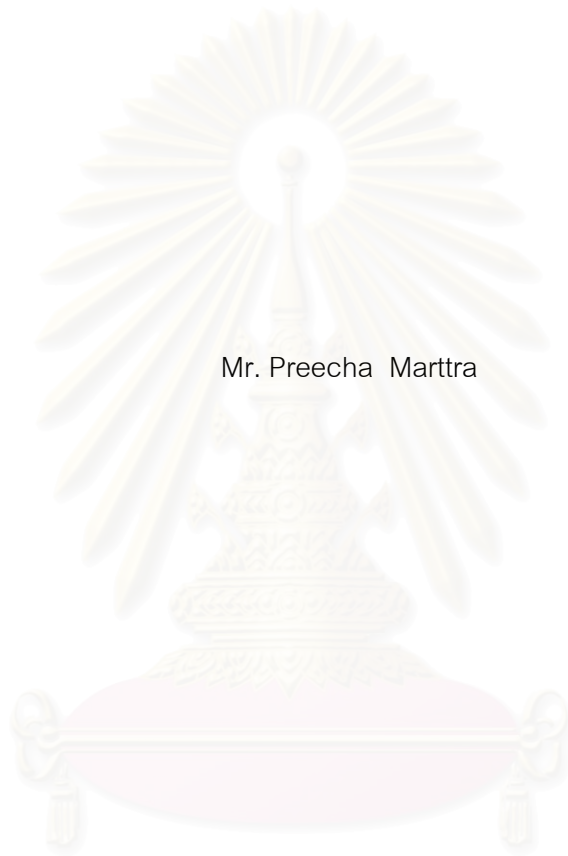
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-14-2612-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EARNINGS MANAGEMENT OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF
THAILAND BEFORE AND AFTER AUDIT COMMITTEE FORMATION

Mr. Preecha Martra

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-14-2612-7

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

โดย

นายปริชา มาตรา

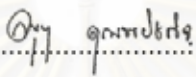
สาขาวิชา

การบัญชี

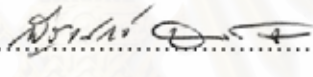
อาจารย์ที่ปรึกษา

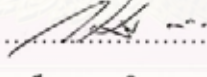
อาจารย์ ดร. ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

 คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ณิชูเสกข์ จิมจ่อม)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล)

 กรรมการ
(คุณวิเศษฐ์ องค์พิพัฒน์กุล)

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริชามাত্রา : การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ. (EARNINGS MANAGEMENT OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND BEFORE AND AFTER AUDIT COMMITTEE FORMATION) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล, 141 หน้า. ISBN 974-14-2612-7.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งทำการวิจัยเชิงประจักษ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบระหว่างปี พ.ศ. 2541-2543 โดยยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน จำนวน 278 บริษัท และทำการวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในการทดสอบความสัมพันธ์ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยใช้ค่ารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งคำนวณจากตัวแบบจำลอง Modified Jones (1991) วัดค่าการจัดการกำไร โดยปัจจัยที่มุ่งเน้นในการศึกษา คือ การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ DeFond and Jiambalvo (1991) และ Charles Piot (2005) ที่พบว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร เมื่อจำแนกการทดสอบเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมตามการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมี 8 กลุ่ม ปรากฏว่า กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไร โดยใช้ค่าสถิติ t-test ในการทดสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วง 3 ปีก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วง 3 ปีหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลในการยับยั้งการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อนิสิต..... ปวีต มัทธา
 สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... [Signature]
 ปีการศึกษา.....2549.....

468 23004 26 : MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: EARNINGS MANAGEMENT / AUDIT COMMITTEE / CORPORATE GOVERNANCE

PREECHA MARTTRA : EARNINGS MANAGEMENT OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND BEFORE AND AFTER AUDIT COMMITTEE FORMATION. THESIS ADVISOR : SUPHAMIT TECHAMONTRIKUL, D.B.A., 141 pp. ISBN 974-14-2612-7.

The purpose of this study is to examine earnings management of listed companies in the Stock Exchange of Thailand before and after audit committee formation. These empirical research samples are listed companies from the Stock Exchange of Thailand and established audit committee during 1998 – 2000, excluding all the firms in financial institution sectors (banks, finance and securities, and insurance), total 278 companies. The results are analyzed by multiple regression analysis at 95% confidence. In this study, earnings management is represented by discretionary accrual which is calculated by Modified Jones Model (1991). The variable factors is audit committee formation.

The study shows that establishment of an audit committee in listed companies in the Stock Exchange of Thailand has significant negative relationship with earnings management. This result is consistent with DeFond and Jiambalvo (1991), and Charles Piot (2005) who found that companies with the existence of an audit committee has negative relationship with earnings management. When examining industrial sectors, using sectors categorized by the Stock Exchange of Thailand which has 8 sectors, the result shows that in Consumer Products sectors, Industrials sectors, Services sectors and Rehabco sectors, audit committee formation has significant negative relationship with earnings management. Comparison of average earnings management by t-test shows that average earnings management of companies with duration time 3 years before the establishment of audit committee have average earnings management more than those of 3 years after the establishment of an audit committee. These findings imply that audit committee has influence to limit the earnings management of listed companies in the Stock Exchange of Thailand.

Department.....Accountancy.....Student's Signature.....Preecha Marttra.....
Field of Study.....Accounting.....Advisor's Signature.....S.....
Academic Year.....2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือของอาจารย์ ดร.ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางตลอดจนการจัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน รวมทั้งท่านได้ให้ความกรุณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แก่ผู้เขียน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ณัฐเสกข์ ฉิมโหม ที่ให้ความกรุณาในการรับเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ และคุณวิศิษฐ์ องค์กรพัฒนกุล ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สุพล ดุรงค์วัฒนา อาจารย์ณรงศ์ฤทธิ อัครเรืองพิภพ และอาจารย์ ดร.อรุณี กำลัง ในความกรุณาที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาปัญหาทางสถิติ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และเจ้าหน้าที่ภาควิชาการบัญชีทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่สาว และญาติพี่น้องทุกคน ที่ให้การสนับสนุนและคอยให้กำลังใจในการศึกษาและในการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดมา นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ทุกคนที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือจนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบแด่ผู้มีพระคุณและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
1.7 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดในการกำกับดูแลกิจการ.....	10
2.1.1 ความหมายของการกำกับดูแลกิจการ.....	10
2.1.2 ความจำเป็นในการสร้างการกำกับดูแลกิจการ.....	10
2.1.3 การพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี.....	11
2.2 คณะกรรมการตรวจสอบ.....	12
2.2.1 ความหมายของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	12
2.2.2 ความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ.....	12
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับกลุ่มบุคคลต่างๆ.....	13
2.3.1 คณะกรรมการบริษัท.....	13
2.3.2 ผู้ตรวจสอบภายใน.....	14
2.3.3 ผู้ตรวจสอบบัญชีภายนอก.....	14
2.3.4 ผู้บริหารฝ่ายการเงินการบัญชี.....	15
2.3.5 นักกฎหมาย.....	15

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการกำไร.....	15
2.4.1 แนวคิดและทฤษฎีตัวแทน.....	15
2.4.2 การจัดการกำไรและรายการคงค้าง.....	18
2.4.2.1 ความหมายของการจัดการกำไร.....	18
2.4.2.2 รายการคงค้าง.....	20
2.4.2.3 ตัวแบบในการวัดรายการคงค้างทั้งหมด.....	22
2.4.2.4 แรงจูงใจในการจัดการกำไร.....	22
2.4.2.5 รูปแบบในการจัดการกำไร.....	24
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	25
2.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการและคณะกรรมการ ตรวจสอบ.....	25
2.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไร.....	29
2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบและการจัดการกำไร.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
3.1 รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย.....	39
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
3.3.1 แบบจำลอง.....	40
3.3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
3.4 การตั้งสมมติฐาน.....	49
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ศึกษา.....	54
4.2 ผลการวิเคราะห์การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนก่อนและหลังการ จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ.....	61
4.3 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมและการประเมินในแง่ของความอ่อนไหว.....	91

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	93
5.2 ประโยชน์ของงานวิจัย.....	100
5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้.....	102
5.4 ข้อจำกัดในการศึกษา.....	104
5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อในอนาคต.....	104
รายการอ้างอิง.....	106
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก	112
ภาคผนวก ข	122
ภาคผนวก ค	125
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	141

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	สรุปรงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบกับตัวแปรอื่นๆที่สัมพันธ์กันกับการจัดการกำไร.....	37
ตารางที่ 3.1	สรุปจำนวนบริษัทกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม และตามปีที่บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ.....	40
ตารางที่ 3.2	สรุปข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และทิศทางของความสัมพัธ์กับการจัดการกำไรที่ได้คาดการณ์ไว้.....	50
ตารางที่ 4.1	ค่าสถิติพื้นฐานของการจัดการกำไร.....	54
ตารางที่ 4.2	ค่าสถิติพื้นฐานของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ.....	55
ตารางที่ 4.3	ค่าสถิติพื้นฐานของขนาดของสำนักงานสอบบัญชี.....	56
ตารางที่ 4.4	ค่าสถิติพื้นฐานของความเสียหายทางการเงิน.....	56
ตารางที่ 4.5	ค่าสถิติพื้นฐานของขนาดของบริษัท.....	57
ตารางที่ 4.6	ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์.....	58
ตารางที่ 4.7	ค่าสถิติพื้นฐานของการเติบโตของรายได้ของบริษัท.....	59
ตารางที่ 4.8	ค่าสถิติพื้นฐานของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน.....	60
ตารางที่ 4.9	การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ.....	63
ตารางที่ 4.10	ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงซ้อนของ Pearson.....	64
ตารางที่ 4.11	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรในภาพรวม.....	67
ตารางที่ 4.12	สรุปผลการศึกษาของการวิเคราะห์หลายตัวแปรร่วมกัน ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 %.....	69
ตารางที่ 4.13	ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไร จำแนกตามช่วงปีก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ.....	70
ตารางที่ 4.14	สถิติเชิงพรรณนาของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ.....	71
ตารางที่ 4.15	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ.....	72
ตารางที่ 4.16	ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยแบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม.....	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.17	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 1.....	75
ตารางที่ 4.18	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 2.....	76
ตารางที่ 4.19	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 3.....	78
ตารางที่ 4.20	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 4.....	80
ตารางที่ 4.21	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 5.....	82
ตารางที่ 4.22	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 6.....	84
ตารางที่ 4.23	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 7.....	85
ตารางที่ 4.24	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 8.....	87
ตารางที่ 4.25	สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอยและทดสอบสมมติฐาน.....	89
ตารางที่ 4.26	ตัวแปรที่มีการเปลี่ยนแปลงในการประเมินในแง่ความอ่อนไหว.....	92
ตารางที่ 6.1	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรควบคุมที่ใช้ใน การศึกษาก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ.....	112
ตารางที่ 6.2	ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม.....	114
ตารางที่ 6.3	ผลการประมาณค่าและสถิติต่างๆจากสมการถดถอยเชิงพหุ ในการปร ะเมินในแง่ความอ่อนไหว วิธีที่ 1.....	116
ตารางที่ 6.4	Coefficients ในการประเมินในแง่ความอ่อนไหว วิธีที่ 1.....	116
ตารางที่ 6.5	ผลการประมาณค่าและสถิติต่างๆจากสมการถดถอยเชิงพหุ ในการปร ะเมินในแง่ความอ่อนไหว วิธีที่ 2.....	119
ตารางที่ 6.6	Coefficients ในการประเมินในแง่ความอ่อนไหว วิธีที่ 2.....	119

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.7 รายชื่อบริษัทที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในปี พ.ศ. 2541.....	122
ตารางที่ 6.8 รายชื่อบริษัทที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในปี พ.ศ. 2542.....	122
ตารางที่ 6.9 รายชื่อบริษัทที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในปี พ.ศ. 2543.....	124

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
แผนภาพที่ 3.1 กรอบของช่วงเวลาการวิจัย.....	44
แผนภาพที่ 4.1 แนวโน้มของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน.....	70

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รายงานทางการเงินเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสาร ระหว่างกิจการกับบุคคลภายนอก ข้อมูลสารสนเทศในรายงานการเงินจะต้องมีความถูกต้อง สมบูรณ์ และมีการเปิดเผยอย่างครบถ้วน ผู้ใช้รายงานทางการเงินต่างๆ เช่น นักลงทุน ผู้ให้สินเชื่อ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ และผู้สนใจทั่วไป ฯลฯ จึงจะสามารถนำเอาข่าวสารนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าข้อมูลสารสนเทศในรายงานทางการเงินยังมีการปิดบัง ซ่อนเร้น ปิดบังข้อมูลความจริงบางประการ ย่อมแสดงถึงรายงานดังกล่าวขาดความน่าเชื่อถือ ก่อให้เกิดภาพลวงตาและทำให้เข้าใจผิด ส่งผลต่อการตัดสินใจที่ผิดพลาดและมีผลเสียหายหรือการสูญเสียประโยชน์เชิงเศรษฐกิจแก่ผู้ใช้รายงานทางการเงิน ซึ่งผลกระทบดังกล่าวจะก่อให้เกิดวิกฤตศรัทธาและขาดความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศที่มีต่อการลงทุนในบริษัทจดทะเบียนไทย จนกลายเป็นปัญหาในระดับมหภาคที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

จากเหตุการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย ในปี 2540 มาจากหลายสาเหตุด้วยกัน อาทิเช่น ความไม่พร้อมของทั้งภาครัฐและเอกชนในการเปิดเสรีทางการเงิน การขาดการกำกับดูแลที่ดี การทุจริตและการบริหารที่ผิดพลาดของสถาบันการเงินบางแห่งรวมทั้งความไม่โปร่งใสของการเปิดเผยข้อมูลทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค งบการเงินของบริษัทต่างๆ โดยเฉพาะบริษัทมหาชนจำกัดก็เป็นข้อมูลประเภทหนึ่ง ที่ถูกหยิบยกมากล่าวถึงความไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการขาดความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินของธุรกิจเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อบุคคลหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ความล้มเหลวของธุรกิจที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการทุจริตในองค์กร การปฏิบัติที่ไม่โปร่งใส และความรู้ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ทำให้สาธารณชนต่างได้รับความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะความเสียหายทางตรงอันเกิดจากการนำข้อมูลทางการเงินมาตัดสินใจเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ จนเกิดคำถามตามมาว่า ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานทางการเงินนั้นมีคุณภาพเพียงพอหรือไม่ที่ผู้ซ้บการเงินเหล่านั้น จะนำมาใช้เพื่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เหตุการณ์ล้มละลายของสถาบันการเงินภายในประเทศ รวมถึงเหตุการณ์ล้มละลายของบริษัทใหญ่หลายๆบริษัทในต่างประเทศอันเนื่องมาจากการขาดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี อันสะท้อนถึงการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของหลักการดังกล่าว เช่น เอนรอน เวิลด์คอม ฯลฯ ที่สร้าง

ความเสียหายจำนวนมากต่อบริษัทและนักลงทุน และส่งผลต่อเนื่องไปยังตลาดหุ้นโดยรวม หรือแม้แต่ประเทศไทยเอง ก็ปรากฏปัญหาเกี่ยวกับการขาดหลักการกำกับดูแลกิจการเช่นเดียวกับต่างประเทศ เช่น กรณีบริษัทรอยเนท จำกัด(มหาชน) ที่ได้รับข้อกล่าวหาว่าทำการตกแต่งบัญชีเพื่อลวงบุคคลอื่นผู้บริหารใช้ข้อมูลภายในในการขายหลักทรัพย์ และปกปิดรายการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น จากปัญหาต่างๆเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นคำถามจากมหาชนที่มีความกังขาถึงประสิทธิภาพของกระบวนการกำกับดูแลองค์กร (Corporate Governance) นอกจากนี้มหาชนเกิดความคลางแคลงใจว่าตัวเลขที่ปรากฏในรายงานทางการเงินนั้นมีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด เพื่อให้เกิดกลไกที่มีคุณภาพระหว่าง “อำนาจการบริหาร” กับ “อำนาจการควบคุมและตรวจสอบ” โดย Securities Exchange Commission (SEC) ของสหรัฐอเมริกาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “คณะกรรมการตรวจสอบ” (Audit Committee) ขึ้นในปี ค.ศ. 1940 ได้ก่อให้เกิดการตื่นตัวแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นมหาชน หน่วยงานกำกับดูแลของรัฐ ตลาดหลักทรัพย์ ผู้บริหาร องค์กร สถาบันวิชาชีพ ผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน (Good Corporate Governance) โดยเน้นบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของกรรมการที่พึงรับผิดชอบดูแลผลประโยชน์ของบริษัท และผู้ถือหุ้นทั่วไปอย่างเต็มความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกรรมการอิสระที่จะต้องทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยและต้องเสนอแนะความเห็นต่อผู้ถือหุ้น เพื่อตัดสินใจทำรายการที่มีนัยสำคัญและกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้น เช่น การซื้อขายทรัพย์สินที่สำคัญ การทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน เป็นต้น นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์ยังเล็งเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบจะเป็นเครื่องมือสำคัญของคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลการดำเนินงาน และการบริหารของกิจการให้เป็นสากลตลอดจนมีระบบการรายงานข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์จึงออกข้อกำหนดว่าด้วยการดำรงสถานะของการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้บริษัทที่จะจดทะเบียนตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นไปต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ และบริษัทจดทะเบียนที่มีอยู่ต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบให้ครบถ้วนตั้งแต่ปี 2542 ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัทเพื่อเป็นตัวแทนและรับผิดชอบงานหลัก 3 ประการ คือ 1) ความน่าเชื่อถือได้ของตัวเลขที่ปรากฏในรายงานทางการเงิน 2) ความน่าเชื่อถือได้ของระบบการควบคุมภายใน และ 3) การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ และกฎหมายภาษีอากร อย่างไรก็ตามการที่คณะกรรมการตรวจสอบจะปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย หรือมีประสิทธิผลนั้น

คณะกรรมการตรวจสอบจำเป็นต้องมีความเป็นอิสระ (Independence) จากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร มีใจที่เป็นอิสระ (Objectivity) มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และมีความรู้ความสามารถ (Competency) ทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงานด้วยความมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเสริมสร้างแนวทางที่ดีของกระบวนการกำกับดูแลองค์กร

มีงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในต่างประเทศ เช่น DeFond and Jiambalvo (1991) และ Charles Piot (2005) ที่พบว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร จากผลการศึกษานี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบทำให้การจัดการกำไรของบริษัทมีแนวโน้มลดลง สำหรับงานวิจัยของ John J. Wild (1996) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไร ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการประเมินความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเปรียบเทียบคุณภาพของกำไร (Quality of earnings) ที่รายงานในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการศึกษาพบว่า การตอบสนองของตลาดต่อการประกาศกำไรของกิจการมีนัยสำคัญเพิ่มขึ้น ภายหลังจากการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ นั้นแสดงให้เห็นว่านักลงทุนหรือตลาดทุนมีความเชื่อมั่นต่อกำไรหรือรายงานทางการเงินของบริษัทมากขึ้น หลังจากมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และงานวิจัยของ Dechow et al. (1996) ศึกษาถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการกำไร โดยผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจที่สำคัญของการจัดการกำไร คือ ความต้องการดึงดูดแหล่งเงินทุนจากภายนอก และยังพบว่าปัจจัยในเรื่องการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ในบริษัท จะทำให้ระดับของการจัดการกำไร (Earnings Manipulations) ลดลง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไรที่ศึกษาในต่างประเทศ โดยมีการศึกษากันอย่างแพร่หลาย อาทิเช่น April Klein (2002) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) และลักษณะของคณะกรรมการบริษัท (Board Characteristics) กับการจัดการกำไร (Earnings Management) ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัท กับรายการคงค้างที่ไม่ปกติ (Abnormal Accruals) ส่วนงานวิจัยของ Biao Xie, Wallace N. Davidson and Peter J. DaDalt (2003) ได้ศึกษาการจัดการกำไรและการกำกับดูแลกิจการ เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางด้านการบริหารหรือการเงิน และการประชุมที่บ่อยครั้ง

ของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับรายการพึงรับ พึ่งจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accruals)

สำหรับประเทศไทยมีงานวิจัยของ Sorasart Sukcharoensin (2003) ทำการทดสอบความแตกต่างของผลการดำเนินงานของบริษัท ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยใช้ Tobin's Q และ ROA ในการวัดผลการดำเนินงานของบริษัท ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของ ROA ของบริษัทจดทะเบียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติภายหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ในขณะที่ Tobin's Q ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนว่าหลังจากบริษัทจดทะเบียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบแล้ว ผลการดำเนินงานของกิจการที่แสดงในงบการเงินลดลงอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่บริษัทมีแนวโน้มในการตกแต่งตัวเลขกำไรทางบัญชี (Manipulate earnings) หลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540 ดังนั้นการมีคณะกรรมการตรวจสอบทำให้การตกแต่งตัวเลขกำไรทางบัญชีโดยผู้บริหารลดลง

อีกทั้งยังมีงานวิจัยของ นงลักษณ์ ทองประดับเพชร (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังมีคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินมีแนวโน้มลดลงหลังจากมีคณะกรรมการตรวจสอบ โดยก่อนมีคณะกรรมการตรวจสอบใช้ระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินโดยเฉลี่ย 50 วัน และหลังมีคณะกรรมการตรวจสอบใช้ระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินโดยเฉลี่ยลดลงเหลือ 46 วัน จากการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่า การมีคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ช่วยให้บริษัทจดทะเบียนสามารถเปิดเผยรายงานทางการเงินได้อย่างทันเวลามากขึ้น

นอกจากนี้ผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไร อาทิเช่น แววัน ปรางค์วิรัช (2545) ได้ทำการศึกษาการจัดการกำไรและผลตอบแทนของการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการกำไรในช่วงปีเพิ่มทุนส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงกำไรเพิ่มขึ้นในปีเพิ่มทุน ผ่านทางการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึ่งจ่ายโดยดุลยพินิจฝ่ายบริหาร ส่วนงานวิจัยของ สุดาวรัตน์ ตราหยก (2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร และการกำกับดูแลของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งวัดการจัดการกำไรจากการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึ่งจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารกับโครงสร้างการกำกับดูแล ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของบริษัทที่ออกหุ้น

เพิ่มทุน นอกจากนี้ ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการจัดการกำไรกับคุณภาพการตรวจสอบ และความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ แต่พบว่าขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการไรของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุน จะเห็นได้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรในประเทศไทยยังไม่แพร่หลายมากนัก โดยส่วนใหญ่จะนิยมศึกษาการจัดการกำไรในช่วงของการเสนอขายหุ้นสามัญครั้งแรกแก่สาธารณชนและการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน

จากข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบให้แล้วเสร็จและครบถ้วนในปี 2542 ซึ่งถือเป็นมาตรการหนึ่งที่จะทำให้คุณภาพของรายงานทางการเงินการบัญชี และการติดตามสอบทานประเมินผลการดำเนินงานของบริษัทมหาชนให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงเสริมสร้างกลไกควบคุมและตรวจสอบตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน จึงเป็นมูลเหตุจูงใจในการศึกษาถึงการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยพิจารณาว่าการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลงหรือไม่อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยจำแนกตามปีก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา “การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นบริษัทจดทะเบียนที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในระหว่างปี พ.ศ. 2541-2543 โดยศึกษาทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน อันประกอบด้วยกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ (Finance and Securities) กลุ่มธนาคาร (Banking) และกลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย (Insurance) เนื่องจากกลุ่มธุรกิจการเงินมีข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามหน่วยงานกำกับดูแลอื่นกำหนด อาทิเช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมี

สินทรัพย์และหนี้สินระยะยาวที่แตกต่างจากกลุ่มธุรกิจอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินและตัวเลขที่ใช้ในการวิเคราะห์ จึงไม่รวมกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ทั้งนี้ บริษัทจะต้องดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดในช่วงเวลา 3 ปีก่อนและ 3 ปีหลังจากจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากรายงานทางการเงินของบริษัท เช่นงบการเงิน รายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2546 (รวม 9 ปี) จากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือ I-SIMS (Integrated-SET Information Management Systems) และ SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) และบริษัทจะต้องมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การประเมินผลทางสถิติและการเปรียบเทียบกันได้

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะทำการปรับแต่งตัวเลขผลการดำเนินงานที่แสดงในรายงานทางการเงิน โดยการใช้แนวทางปฏิบัติทางการบัญชีที่ให้โอกาสแก่ผู้บริหารในการเลือกนโยบายบัญชี และวิธีการประมาณการทางบัญชีต่างๆ รวมถึงข้อสมมติทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์คงค้าง ซึ่งผู้บริหารที่ทำการปรับแต่งตัวเลขผลการดำเนินงานนั้นก็เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เช่น ผลตอบแทนที่ได้รับ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ประสิทธิภาพการบริหารงานที่ดี และเพื่อให้ผู้ใช้รายงานทางการเงินเข้าใจเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ใช้ข้อมูลในรายงานทางการเงินเกิดการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้

คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) หมายถึง คณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัท ที่เข้ามาช่วยคณะกรรมการให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่อาจถูกมองข้าม และเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลที่ดี กรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบภายใน เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถช่วยให้บุคคลดังกล่าว บรรลุถึงความรับผิดชอบทางกฎหมายและการจัดการอย่างมืออาชีพ โดยคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย คณะกรรมการบริษัทอิสระอย่างน้อย 3 คน โดยอย่างน้อย 1 คน ต้องมีความรู้ทางการเงินการบัญชี

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) หมายถึง ระบบหรือกระบวนการที่คณะกรรมการบริหารบริษัทในฐานะตัวแทนของผู้ถือหุ้น ใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร และเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถตรวจสอบผลการ

ดำเนินงานของบริษัท เพื่อให้มั่นใจได้ว่าได้มีการดำเนินการเป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ อันจะเป็นการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกค้า เจ้าหนี้ ผู้ขายสินค้า เป็นต้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

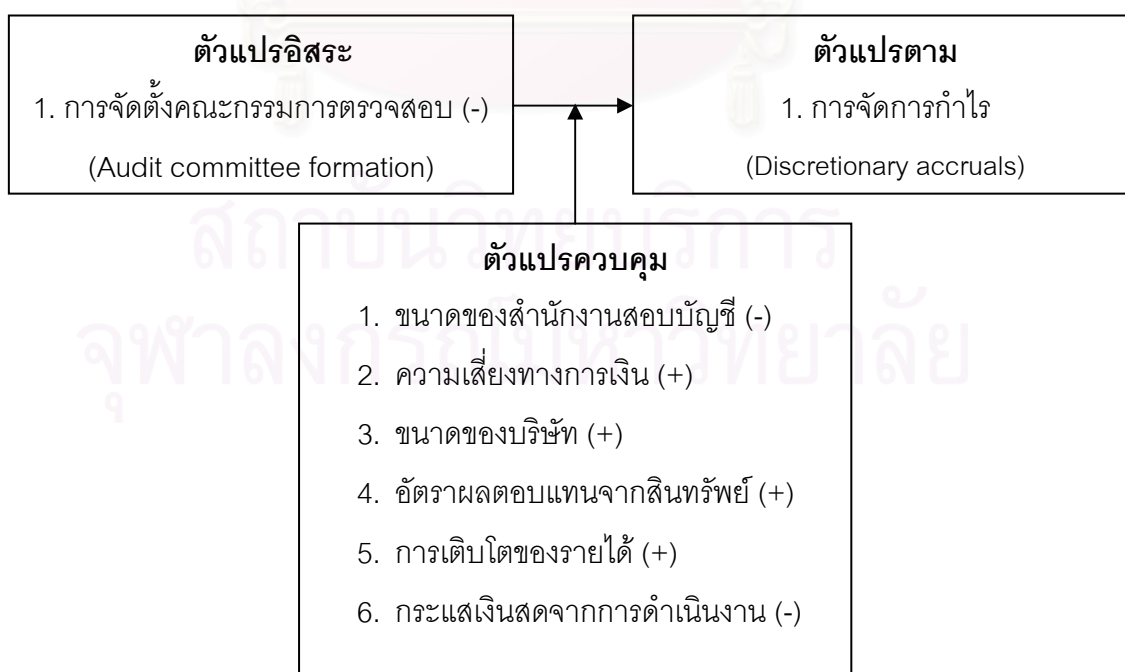
1. ทำให้ทราบถึงการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน ในช่วงเวลาก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนไทย รวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
2. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนให้เพิ่มมากขึ้น ในมุมมองของนักลงทุน สถาบันการเงินผู้ให้กู้ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่น
3. เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ผู้ใช้ข้อมูลจากงบการเงินกลุ่มต่างๆ ที่สนใจการตรวจสอบการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในเบื้องต้นด้วยการใช้วิธีทางสถิติ
4. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแล เช่น การออกข้อกำหนด หรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการส่งเสริมการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งจะเป็นกลไกควบคุมและตรวจสอบตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี อันเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงต่อเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติโดยรวม
5. เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานอื่น เช่น มูลนิธิ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานราชการ รวมถึงองค์กรต่างๆ ที่ต้องการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ และความโปร่งใสขององค์กร โดยการนำแนวคิดการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อเป็นกลไกควบคุมและตรวจสอบตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี
6. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษานี้จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. **การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method)** เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ที่ทำการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียน ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน ขนาดของกิจการ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ การเติบโตของรายได้ของกิจการ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และการจัดการกำไร นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป แสดงผลในรูปของการแจกแจง ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ฐานนิยม ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดของข้อมูล รวมถึงการอธิบายถึงลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

2. **การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method)** เป็นการนำข้อมูลทุติยภูมิมาทำการวิเคราะห์ เพื่ออธิบายการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยใช้วิธีทดสอบด้วยตัวแบบจำลองและทำการศึกษาโดยใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) มาทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะประกอบไปด้วยตัวแปร 3 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม ดังนี้

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การจัดการกำไรของแต่ละบริษัทที่วัดค่าในรูปของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accruals)
2. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Formation) ของบริษัทจดทะเบียน
3. ตัวแปรควบคุม (Control Variable) ได้แก่ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน ขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ การเติบโตของรายได้ของบริษัท และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

1.7 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

เนื้อหาและผลการศึกษาในครั้งนี้จะมีการนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ในการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยโดยสังเขป

บทที่ 2 กล่าวถึง การเก็บรวบรวมเอกสารและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษานี้ โดยจะแบ่งหัวข้อออกเป็น แนวคิดในการกำกับดูแลกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับกลุ่มบุคคลต่างๆ แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการกำไร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา การตั้งสมมติฐานเพื่อทำการทดสอบ ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนก่อนและหลัง การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยควบคุมที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร

บทที่ 5 กล่าวถึง บทสรุปของผลการศึกษา ประโยชน์ของงานวิจัย ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ข้อจำกัดในการศึกษา และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดในการกำกับดูแลกิจการ

การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance: CG) เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งได้รับความสนใจอย่างมากจากสาธารณชน หน่วยงานกำกับดูแล และผู้บริหารองค์กร เนื่องจากการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะส่งผลให้กิจการมีระบบการบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพ รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สร้างความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มมูลค่าให้แก่เจ้าของกิจการและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

2.1.1 ความหมายของการกำกับดูแลกิจการ

การกำกับดูแลกิจการ หมายถึง ระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำ และการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อรักษาเงินลงทุนและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นระยะยาว ภายในกรอบการมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นและสังคมโดยรวมประกอบ (สังเวียน อินทรชัย, 2545)

ศุภชัย ศรีสุชาติ (2547) ได้ให้ความหมาย การกำกับดูแลกิจการ หรือ Corporate Governance หมายถึง โครงสร้างและกระบวนการที่ดีของคณะกรรมการบริษัทในฐานะตัวแทนของผู้ถือหุ้น ใช้ในการกำหนดทิศทางติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การกำกับดูแลกิจการมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับบุคคล 3 กลุ่ม คือ ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการ

2.1.2 ความจำเป็นในการสร้างการกำกับดูแลกิจการ

เนื่องจากวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมามีสาเหตุหลักมาจากการที่บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย มักจะมีการกำกับดูแลกิจการที่ไม่ดีนักเมื่อเทียบกับบริษัทในตลาดทุนที่พัฒนาแล้ว โดยมีบริษัทจำนวนมากขาดการควบคุมและขาดการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ทำให้ผู้ลงทุนหรือแม้แต่ฝ่ายจัดการของบริษัทเองไม่สามารถประเมินความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ การมีการกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอยังทำให้ปัญหาทาง

เศรษฐกิจที่ประเทศไทยประสบอยู่ร้ายแรงขึ้นและใช้เวลาในการแก้ไขนาน เนื่องจากผู้ลงทุนภายนอกที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะช่วยแก้ปัญหาของบริษัทขาดความมั่นใจในการเข้าลงทุน ดังนั้น การปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการของบริษัทไทย โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำประเทศให้พ้นจากวิกฤต

สุชาติ ฤทธิวัฒน์พะวงศ์ (2541) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพควรสร้างกลไกสำหรับกำหนดหน้าที่ของกรรมการเพื่อที่จะคอยห้ามปรามกรรมการจากการใช้อำนาจในทางที่ผิดและเพื่อให้แน่ใจว่ากรรมการได้ทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท เช่น การจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบเกี่ยวกับฐานะการเงินของบริษัท การดำเนินมาตรการกำกับควบคุม เพื่อให้สารสนเทศทางการเงินที่ต้องรายงานต่อผู้ถือหุ้นมีความถูกต้อง การให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี การกำหนดค่าตอบแทนสำหรับงานสอบบัญชีและงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอบบัญชี รวมถึงการเพิ่มบทบาทหน้าที่กรรมการอิสระ เพื่อให้สามารถดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน

2.1.3 การพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการส่งเสริมการพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีตั้งแต่ปี 2538 โดยเริ่มเมื่อตลาดหลักทรัพย์ได้ศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ การพัฒนาในเรื่องนี้ได้ดำเนินอย่างต่อเนื่อง โดยตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้บริษัทที่จะจดทะเบียนตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นไป ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ และบริษัทจดทะเบียนที่มีอยู่ต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในปี 2542 และต่อมาในปี 2542 ตลาดหลักทรัพย์ได้เผยแพร่ข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน และแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ รวมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี นอกจากนี้ยังได้เผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการ และต่อมาในปี 2545 รัฐบาลได้กำหนดให้เป็นปีเริ่มต้นรณรงค์เรื่อง การกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยจัดตั้งคณะกรรมการบรรษัทบาลแห่งชาติในส่วนของตลาดหลักทรัพย์ ได้มีการเสนอหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ ให้แก่บริษัทจดทะเบียนเพื่อนำไปเป็นหลักปฏิบัติในระยะเริ่มต้น และยังกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทต้องเปิดเผยการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว ตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2545 เป็นต้นไป รวมทั้งเหตุที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ (ถ้ามี) ในแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีของบริษัท

2.2 คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee)

2.2.1 ความหมายของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบ หมายถึง คณะกรรมการซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการของบริษัท มีบางประเทศที่การจัดตั้งเป็นไปตามผลของกฎหมายหรือข้อกำหนดหรือคำแนะนำของตลาดหลักทรัพย์ หรือคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือโดยมาตรฐานการสอบบัญชีของประเทศนั้นบัญญัติ กำหนด หรือแนะนำให้คณะกรรมการของบริษัทมหาชนหรือบริษัทขนาดใหญ่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (ณรงค์ ปรีดานันท์, 2541 : 22)

คณะกรรมการตรวจสอบ คือ คณะบุคคลที่มีหน้าที่แบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน ระบบการควบคุมภายในของบริษัทรวมถึงการส่งเสริมเพื่อก่อให้เกิดความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีทั้งภายในและภายนอก ที่จะควบคุมดูแลให้การปฏิบัติของบริษัทเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง โดยคณะกรรมการตรวจสอบจะมีความเป็นอิสระจากผู้บริหารในการควบคุมการดำเนินการตรวจสอบระบบการควบคุมภายในของกิจการ (อมรรัตน์ ศรีวีรานนท์, 2541 : 1)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542: 135) ให้ความหมาย คณะกรรมการตรวจสอบ หมายถึง คณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทที่เข้ามาช่วยคณะกรรมการให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่อาจถูกมองข้าม และเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลที่ดี กรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบภายใน เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถช่วยให้บุคคลดังกล่าวบรรลุถึงความรับผิดชอบทางกฎหมาย และการจัดการอย่างมืออาชีพ

2.2.2 ความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดการเงินทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ หน้าที่ความรับผิดชอบของธุรกิจและของคณะกรรมการบริษัทเป็นประเด็นหนึ่ง ที่มีการอภิปรายกันมาก เป็นที่เข้าใจกันดีว่าการล่มสลายทางการเงิน การฉ้อโกงรายการสำคัญๆ การฟ้องร้องที่เกิดขึ้น และการขาดความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ต่างเป็นเหตุให้เกิดการเรียกร้องให้บริษัทมีการควบคุมธุรกิจของตนและมีความรับผิดชอบต่อสาธารณชนมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันบางครั้งทำ ความยุ่งยากให้กับผู้สอบบัญชีอิสระ ในการที่จะยืนยันหยัดตามมาตรฐานของตนต่อกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นผู้กำหนดค่าตอบแทนและเป็นผู้ซึ่งในทางปฏิบัติมีอำนาจที่จะถอดถอนผู้สอบบัญชีได้ ผลที่

ตามมาคือความเชื่อมั่นในงบการเงินของบริษัทลดน้อยลง การกำกับดูแลกิจการมีความหมายหลายอย่างต่าง ๆ กัน กล่าวโดยสรุปคือ ระบบหรือกระบวนการซึ่งทำหน้าที่จัดการและควบคุมกิจการ กระบวนการดังกล่าวได้เพิ่มความซับซ้อนตลอดมาอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายและการรายงานที่ต้องทำเพิ่มขึ้นผลที่ตามมาคือ คณะกรรมการบริษัทหลายแห่งได้จัดให้มีคณะกรรมการต่าง ๆ ขึ้น เพื่อช่วยคณะกรรมการในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และปลดปล่อยความรับผิดชอบของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลกระบวนการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงิน การดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ การมีบทบาทสำคัญในการพิจารณา คัดเลือก เสนอแต่งตั้งและเสนอค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีบริษัท เป็นต้น ได้มอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อสร้างหลักประกันให้มากขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพสารสนเทศทางการเงินของกิจการ ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งในการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคือ ในทางกฎหมายแม้ว่าคณะกรรมการบริษัทต้องรับผิดชอบในการจัดทำและเสนองบการเงิน บางทีอาจไม่มีเหตุผลที่จะคาดหวังว่ากรรมการบริษัททุกคนต้องมีหน้าที่คอยติดตามให้ทันสมัยอยู่เสมอถึงพัฒนาการต่างๆ เกี่ยวกับเกณฑ์การรายงานทางการเงินเพราะมีความยุ่งยากของประเด็นที่เกี่ยวข้อง และมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วอยู่เสมอ (สังเวียน อินทรชัย, 2541 : 2-3)

ณรงค์ ปรีดานันท์ (2540) กล่าวว่า คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กรต่อบุคคลภายนอกได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแล และสาธารณชนโดยทั่วไป บทบาทที่สำคัญได้แก่ การเป็นผู้ช่วยเหลือคณะกรรมการของบริษัท ใ้เงินที่เปิดเผยต่อบุคคลภายนอก มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจสอบยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน อีกทั้งเป็นผู้สนับสนุนให้ระบบควบคุมภายในของบริษัทมีความรัดกุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ

เจริญ เจษฎาวัดย์ (2543) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับกลุ่มบุคคลต่างๆ ดังนี้

2.3.1 คณะกรรมการบริษัท (Board of Directors)

ภารกิจหลักของคณะกรรมการตรวจสอบ คือการทำหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการบริษัทในการปลดปล่อยความรับผิดชอบในเรื่องสำคัญๆ อาทิเช่น การควบคุมภายใน และเป็นผู้ติดต่อประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริษัทกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการตรวจสอบ

ภายใน เช่น ผู้ตรวจสอบภายใน ผู้ตรวจสอบภายนอก โดยมีจุดมุ่งหมายในอันที่จะส่งเสริมให้เกิดมีสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผล รวมทั้งการจัดให้มีการรายงานที่มีคุณค่า และคณะกรรมการตรวจสอบ จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดได้ คณะกรรมการบริษัทจะต้องเปิดใจกว้างให้ คณะกรรมการตรวจสอบมี “ความเป็นอิสระ” (Independent) และมี “เสรีภาพ” (Freedom) ในการปฏิบัติงานด้วย เพราะความเป็นอิสระและเสรีภาพในการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการตรวจสอบ มีส่วนสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดแก่ผู้ใช้งบการเงิน

2.3.2 ผู้ตรวจสอบภายใน (Internal Auditor)

เนื่องจากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ จำเป็นต้องพึ่งพาและอาศัยการปฏิบัติงานสนับสนุนจากฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้ตรวจสอบภายในนั้นมีความเชี่ยวชาญในงานตรวจสอบภายในมากกว่าใครอื่น และเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในกระบวนการกำกับดูแลกิจการ เมื่อคณะกรรมการบริษัทได้มอบภารกิจให้ คณะกรรมการตรวจสอบ มาทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในและงานตรวจสอบภายใน ภารกิจของผู้ตรวจสอบภายในที่สำคัญที่ต้องเกิดขึ้นใหม่ขึ้นก็คือ การคอยดูแลและมัดระวังกิจกรรมและภารกิจของคณะกรรมการตรวจสอบ ให้สามารถดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

2.3.3 ผู้ตรวจสอบบัญชีภายนอก (External Auditor)

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีภายนอก กับคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีแนวทางปฏิบัติที่สำคัญร่วมกัน ดังนี้ (1) การดูแลรายงานทางการเงิน (2) การดูแลให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (3) การดูแลประสานงานเกี่ยวกับแผนการตรวจสอบให้สอดคล้องประสานกันทั้ง External auditors และ Internal auditors (4) วิธีการควบคุมการประมวลผลข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (5) การคัดเลือกแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้สอบบัญชีของบริษัท (6) คุณภาพของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและคณะผู้ตรวจสอบภายใน (7) ปัญหาดีความของบริษัทที่ปรากฏในงบการเงิน (8) หนังสือรับรองจากฝ่ายจัดการของบริษัท (9) บทวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร และ (10) หมายเหตุประกอบงบการเงิน นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบต้องส่งเสริม “ความเป็นอิสระ” ของผู้สอบบัญชีให้เด่นชัดยิ่งขึ้นและหารือประสานงานกับผู้สอบบัญชีในการเพิ่มคุณค่าแก่การตรวจสอบขององค์กร

2.3.4 ผู้บริหารฝ่ายการเงินการบัญชี (Finance & Accounting Executive)

โดยเหตุผลที่ผู้บริหารฝ่ายการเงินการบัญชี ถูกมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการจัดทำบัญชีและงบการเงินของบริษัท ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของทางภาครัฐ อีกทั้งเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่ควรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ออกโดยภาครัฐเป็นอย่างดี คณะกรรมการตรวจสอบในฐานะที่ต้องดูแลกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนให้มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประสานงานกับผู้บริหารฝ่ายการเงินการบัญชีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหว และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันเวลา

2.3.5 นักกฎหมาย (Legal Authority)

ตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบได้ว่า คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ “ดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง” ซึ่งจะเห็นได้ว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกันอยู่มากมาย นอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหลัก เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ยังต้องมีการปฏิบัติตามกฎหมายที่ควบคุมธุรกิจแต่ละประเภทเหล่านั้นด้วย เช่น บริษัทจดทะเบียนเป็นธนาคารพาณิชย์ ก็ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีทั้งกฎหมายกฎระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย และข้อกำหนดของผู้ตรวจการธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่ากฎหมายต่างๆ มีอยู่มากมาย คณะกรรมการตรวจสอบควรต้องดูแลให้บริษัทจดทะเบียนที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบอยู่มีการปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ เหล่านี้อย่างเคร่งครัด

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการกำไร

2.4.1 แนวคิดและทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ธรรมาภิบาล (good governance) หรือ การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสนใจอย่างมากในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะถ้าหากองค์กรต่างๆ ไม่มีธรรมาภิบาลแล้ว นอกจากจะสร้างปัญหาให้กับองค์กรนั้นแล้ว ยังจะสร้างปัญหาให้กับประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สำหรับประเทศไทยเริ่มพูดถึงประเด็น “ธรรมาภิบาล” ภายหลังจากเกิดวิกฤตทางการเงินในปี 2540 ทั้งนี้เพราะสาเหตุหลักประการหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤต คือ การ

ที่สถาบันการเงิน และองค์กร ธุรกิจส่วนใหญ่ไม่มีธรรมาภิบาล ดังนั้น จึงมีการถามหา good governance ในภาคเอกชนรวมทั้งในภาครัฐ การหาคำตอบสำหรับประเด็นนี้ในทางเศรษฐศาสตร์ มีการวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า Agency Theory ที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหา และเสนอแนวทาง ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และได้มีการนำไปประยุกต์ในองค์กรธุรกิจ ภาครัฐ อย่าง กว้างขวาง ความสำคัญของทฤษฎี Agency Theory กับแนวคิด Corporate governance สามารถอธิบายได้ โดยใช้กรอบการวิเคราะห์หน่วยธุรกิจของนักเศรษฐศาสตร์ในทฤษฎีหน่วยผลิต (theory of the firm) เพื่อให้อธิบายและข้อเสนอแนะในการจัดการเพื่อสร้างประสิทธิภาพสูงสุดให้ องค์กร เพื่อบรรลุเป้าหมายคือกำไรสูงสุด ภายใต้การวิเคราะห์นี้กำหนดว่าผู้ผลิต เจ้าของ หรือฝ่าย บริหารเป็นคนคนเดียวกัน แนวคิดนี้ไม่เหมาะสมที่จะใช้อธิบายองค์กรธุรกิจในปัจจุบันที่มีการ แยกแยกกันระหว่างเจ้าของ (ผู้ถือหุ้น) กับฝ่ายบริหาร (ผู้จัดการ) จากข้อบกพร่องดังกล่าว นัก เศรษฐศาสตร์จึงได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อใช้ศึกษาองค์กรที่แบ่งแยกระหว่างผู้บริหาร (manager or control) และเจ้าของ (ownership) ภายใต้สภาพดังกล่าว จึงเกิดปัญหาองค์กรเนื่องมาจาก ผู้บริหารไม่ต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่กับการตัดสินใจ รวมทั้งผู้บริหารอาจดำเนินกิจการใน ลักษณะที่เอื้อผลประโยชน์หรือเป้าหมายส่วนตัว มากกว่าผลประโยชน์หรือเป้าหมายของผู้ถือหุ้น นำไปสู่การขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of interest) นอกจากนี้ Conflict of interest อาจ เกิดขึ้นได้ระหว่างกลุ่มบุคคลต่างๆ ดังนี้ 1) ผู้บริหารกับกรรมการภายนอก ในประเด็นการกำหนด ค่าตอบแทนที่เหมาะสมแก่ผู้บริหาร 2) เจ้าหนี้กับผู้ถือหุ้น ในประเด็นการจ่ายเงินปันผลที่สูงมาก หรือทำให้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ลดลง เช่น ก่อหนี้โดยให้บุริมสิทธิที่เท่าเทียมกันหรือที่สูงกว่า 3) ลูกจ้างกับผู้บริหาร/กรรมการ/ผู้ถือหุ้น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับค่าจ้างและเงื่อนไขเกี่ยวกับสวัสดิการ หรือ 4) ผู้ถือหุ้นด้วยกันเอง เช่น ประเด็นระหว่างผู้ถือหุ้นรายย่อยกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่และผู้ถือหุ้นที่เป็น สถาบัน จึงก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญหลายประการที่เรียกว่า “moral hazard”¹ หรือ “adverse selection”² กรอบแนวคิดที่นักเศรษฐศาสตร์สร้างขึ้นที่เรียกว่า “Agency theory” เพื่อใช้อธิบาย

¹ Moral hazard คือ การที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์กับบริษัทและผู้ถือหุ้นหรือมีพฤติกรรมที่ไม่ชอบธรรม อันเป็นผลมาจากการแบ่งแยกความเป็นเจ้าของกิจการออกจากผู้บริหาร ทำให้ผู้เป็นเจ้าของไม่สามารถสังเกตการกระทำของ ผู้บริหารได้ตลอดเวลาและไม่อาจทราบได้ว่าการบริหารงานของผู้บริหารเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของเงินทุนโดยสมบูรณ์หรือ ได้มีการใช้ความพยายามอย่างเต็มที่หรือไม่ เช่น การโยกย้ายถ่ายเทผลประโยชน์ของบริษัทให้กับตนเองและพวกพ้อง ตลอดจนการ รับสินบนในรูปแบบต่างๆ อันเป็นสาเหตุทำให้บริษัทและผู้ถือหุ้นทั่วไปได้รับความเสียหาย เป็นต้น (วรศักดิ์, 2543)

² Adverse selection คือ การแสวงผลประโยชน์จากข้อมูล อันเป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารจะทราบความเป็นไปภายในธุรกิจได้ดีกว่าผู้ถือหุ้นหรือเจ้าหนี้ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก เช่น การใช้ข้อมูลภายใน (Inside information) เพื่อแสวงหา ผลประโยชน์จากการซื้อหรือขายหุ้นของบริษัทออกไปก่อนคนอื่น เช่น ผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่บางรายขายหุ้นของบริษัทที่ตน ถืออยู่ออกมาก่อนที่จะมีการจะสั่งปิดกิจการหรือเมื่อเห็นว่ากิจการจะเกิดผลขาดทุนในอนาคตอย่างรุนแรง เป็นต้น (วรศักดิ์, 2543)

และแก้ปัญหา และเสนอแนวทางการปรับปรุงองค์กรที่มีการแบ่งแยกระหว่างเจ้าของกับฝ่ายบริหารเพื่อเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ พยายามควบคุมตัวแทน (agents) ไม่ให้ดำเนินการที่ไม่เหมาะสมและให้แรงจูงใจที่จะทำให้ตัวแทนดำเนินการอย่างเหมาะสม

สำหรับประเด็นการจัดการกำไรสามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีตัวแทนซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Alchian and Demsetz (1972) และในเวลาต่อมาได้มีการขยายขอบเขตของทฤษฎีออกไปอีกโดย Jensen and Meckling (1976) ซึ่งอธิบายว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีแรงผลักดันในอันที่จะทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นผู้บริหารจะพยายามสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสิ่งนั้น เอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กับตนในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ทฤษฎีตัวแทนเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวการและตัวแทน ซึ่งตัวแทนกระทำการแทนเพื่อประโยชน์แก่ผู้เป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งเรียกว่า ตัวการ โดยทฤษฎีนี้อธิบายถึงปัญหาด้านตัวแทน (Agency Problem) ซึ่ง Agency Problem หมายถึง ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการ (ผู้ถือหุ้น) และ ตัวแทน (ผู้บริหาร) โดยตัวแทนกระทำการเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ดังนั้น ในการแก้ปัญหา agency problem ทำได้โดยการจ้างผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญที่จะบริหารงานขององค์กรเป็นการสร้างประโยชน์ต่อองค์กร แต่ยอมสร้างต้นทุนและปัญหาต่อองค์กร การที่จะควบคุมปัญหาให้เกิดขึ้นในระดับหนึ่งที่ได้รับได้หรือทำให้ปัญหาเบาบางลง วัตถุประสงค์ของทฤษฎี agency คือ พยายามหากลไกที่จะสร้างธรรมาภิบาลที่มีต้นทุนต่ำสุด (cost-effective governance mechanisms) ที่จะแก้ปัญหาที่มีอยู่หรือคาดว่าจะเกิดในองค์กรที่มีการแบ่งแยกระหว่างเจ้าของและฝ่ายบริหาร จากปรากฏการณ์วิกฤติเศรษฐกิจในประเทศไทยปี 2540 เกิดจากสาเหตุหลายประการ สาเหตุประการหนึ่งคือ บริษัทจดทะเบียนไทยขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี จึงเกิดการเรียกร้องจากหลายฝ่าย อาทิเช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF) นักลงทุนต่างประเทศ เป็นต้น ต่างต้องการให้บริษัทจดทะเบียนไทยมีกลไกธรรมาภิบาลที่ดี ดังนั้นจึงมีการนำเอาทฤษฎีนี้มาอธิบายและเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการจัดการภาคธุรกิจเพื่อให้เกิด corporate governance สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ต.ล.ท.) ได้เล็งเห็นความสำคัญในการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนไทย โดยออกข้อบังคับให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งในการลดปัญหา agency problem สร้างความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นต่อรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียน และรักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัท (Stakeholders) อันได้แก่ นักลงทุน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ใช้งบการเงินทั่วไป

2.4.2 การจัดการกำไรและรายการคงค้าง

2.4.2.1 ความหมายของการจัดการกำไร

มีผู้ให้คำนิยามของคำว่า Earnings management ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

Earnings management คือ ความพยายามอย่างแรงกล้าของผู้บริหารในอันที่จะเพิ่มกำไรในระยะสั้น (Short-term reported income) (Schroeder, 1995) โดยเชื่อกันว่า Earnings management เป็นผลมาจากความเชื่อของผู้บริหารที่ว่ากำไรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน Earnings management ในความหมายของ Schroeder จึงมีตั้งแต่ 1) การที่ผู้บริหารชะลอการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนออกไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืดหยุ่นกำไร 2) การที่ผู้บริหารรับนโยบายบัญชีมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของกิจการที่ใช้อยู่ และ 3) การที่ผู้บริหารรับมาตรฐานการบัญชีใหม่มาใช้ก่อนวันเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ (Early adoption of new accounting standards)

Earnings management หมายถึง การจัดโครงสร้างรายงานกำไรหรือการจัดโครงสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนเสียใหม่ ด้วยความตั้งใจที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อกำไรตามที่ผู้บริหารต้องการ (Ayres, 1994) ซึ่ง Ayres มองว่า Earnings management ไม่เพียงแต่จะรวมพฤติกรรม Income smoothing³ เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความพยายามใดๆ ของผู้บริหารในอันที่จะปรับเปลี่ยนกำไรเสียใหม่ ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวไม่น่าเกิดขึ้น หากผู้บริหารไม่หวังวิตกกังวลจนเกินไปถึงสิ่งบ่งชี้จากรายงานทางการเงิน ที่จะตามมาจากการตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ

Earnings management หมายถึง การปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความตั้งใจที่จะสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานให้แปรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการ (Mulford and Comiskey, 1996) โดย Mulford and Comiskey ได้จัดจำแนก Earnings management ออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ 1) การเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันให้สูงขึ้น เช่น การรับรู้รายได้เร็วกว่าที่ควรเป็น หรือจะเป็นการบันทึกรายจ่ายไปเป็นสินทรัพย์ หรือการไม่บันทึกรายจ่ายค้างจ่าย 2) การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accounting changes) 3) การกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน เช่น การชะลอค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานออกไป 4) การลดกำไรของงวดปัจจุบันลง เช่น การลดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ การ

³ Income smoothing คือ การเกลี่ยความผันผวนของกำไรของกิจการด้วยความตั้งใจของผู้บริหารให้ไปสู่ระดับกำไรที่พิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นระดับกำไรที่ปกติสำหรับกิจการในขณะนั้น (Beideman, 1973)

ตัดสินทรัพย์บางรายการในอัตราเร่ง หรือการตั้งสำรองที่มากเกินไป และ 5) การล้างบาง (The big bath) มีลักษณะคล้ายคลึงกับการลดกำไรของงวดปัจจุบันลง ทั้งนี้โดยการล้างผลขาดทุนให้หมดไปในงวดปัจจุบัน เพื่อให้สามารถแสดงกำไรในอนาคตได้โดยไม่ยาก

Earnings management หมายถึง การที่ผู้บริหารเข้าแทรกแซงกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินที่จะเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินภายนอกด้วยความจงใจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ (Schipper, 1989)⁴

Healy and Wahlen (1999)⁵ ให้นิยามของการจัดการกำไรไว้ว่าการจัดการกำไรจะเกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงิน และการสร้างรายการเพื่อเปลี่ยนแปลงหรือบิดเบือนรายงานทางการเงิน ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดในผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัท หรือเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวเองในผลตอบแทนของผู้บริหารที่ผูกติดกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่รายงานในงบการเงิน เช่น เงินโบนัส หรือ Stock option เป็นต้น

วรศักดิ์ ทูมมานนท์ (2543) กล่าวถึง Earnings management ว่าเป็นการปรับแต่งกำไรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความยืดหยุ่นของหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principle: GAAP) เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายกำไรที่กำหนดไว้ ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวคือ อัตราการเติบโตของกำไรในระยะยาวที่ไม่ใช่ระดับสูงสุดหรือต่ำสุดที่กิจการถือว่าเป็นตัวสะท้อนกระบวนการทางเศรษฐกิจตามปกติ โดยเป้าหมายดังกล่าวอาจกำหนดจากฝ่ายบริหาร ตัวเลขพยากรณ์ที่นักวิเคราะห์จัดทำขึ้น หรือจำนวนที่สะท้อนกระแสกำไรที่เกิดขึ้นประจำและราบเรียบยิ่งขึ้น

แหววัน ปรางค์ธวัช (2545) กล่าวถึง การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การตกแต่งผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งอาศัยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลโดยใช้ดุลยพินิจในการจัดทำงบการเงิน หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางบัญชี การจัดทำรายงานทางการเงินที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือที่ต้องเสนอแก่บุคคลภายนอก ที่ใช้งบการเงินด้วยการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารและความคาดหวังของนักลงทุน เมื่อจบการเงินของบริษัทดูดี ก็จะสามารถดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนได้ และผู้ถือหุ้นเดิมก็ได้

⁴ Schipper, K., "Commentary On Earnings Management," *Accounting Horizons* Vol. 3, No. 4(December 1989): 92.

⁵ Healy,P,M. and Wahlen, J.M., "A Review of Earnings Management Literature and Its Implication for Standard Setting," *Accounting Horizons* Vol. 13, No. 4(December 1999): 369.

ผลประโยชน์เท่ากับว่าเป็นการโอนความมั่งคั่งจากผู้ถือหุ้นใหม่ไปสู่ผู้ถือหุ้นเดิม การกระทำเช่นนี้เป็นการบิดเบือนที่แท้จริงส่งผลให้อัตราผลตอบแทนของบริษัทยาลดลงได้

กล่าวโดยสรุป การจัดการกำไร หมายถึง การปรับแต่งตัวเลขทางการบัญชี โดยอาศัยความได้เปรียบของช่องโหว่ของหลักการบัญชี และทางเลือกต่างๆในการวัดมูลค่าและการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีเพื่อที่จะเปลี่ยนข้อมูลในงบการเงินจากสิ่งที่จะต้องเป็นไปสู่สิ่งที่ผู้จัดทำต้องการที่จะให้เป็นในรายงานงบการเงิน กระบวนการสร้างรายการทางธุรกิจขึ้น เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการบัญชีที่ต้องการ แทนที่จะรายงานเหตุการณ์ทางธุรกิจด้วยความเป็นกลาง และยึดหลักความสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตาม หากผู้บริหารใช้การจัดการกำไรไปในทางลบแล้ว ผู้ที่นำงบการเงินไปใช้อาจเกิดความหลงผิดในสาระสำคัญของงบการเงินได้

2.4.2.2 รายการคงค้าง

การจัดการกำไรเป็นการใช้ความสามารถในการจัดการรายการคงค้าง โดยมีเจตนาเพื่อให้บรรลุบางวัตถุประสงค์เพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์ของการจัดการกำไรจึงเป็นการจัดการรายการคงค้างนั่นเอง ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

$$\text{Total Accruals} = \text{Reported Net Income} - \text{Cash Flows from Operations}$$

$$\text{Total Accruals} = \text{Non Discretionary Accruals} + \text{Discretionary Accruals}$$

จะเห็นได้ว่ารายการคงค้างทั้งหมดเกิดขึ้นจากผลต่างของกำไร แสดงในงบการเงิน หักด้วยกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และรายการคงค้างทั้งหมดนั้นยังประกอบไปด้วยรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร และรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร แนวคิดทั่วไปในการประมาณถึงจำนวนรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารนั้นเป็นการหาความมอดถอยของรายการคงค้างทั้งหมด บนตัวแปรซึ่งเป็นตัวแทนสำหรับรายการคงค้างทั่วไป โดยรายการคงค้างที่ไม่ได้คาดหวัง (Unexpected Accruals) หรือรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร จะไม่ถูกใช้ในการอธิบายถึงส่วนประกอบของรายการคงค้างทั้งหมด แต่จะใช้รายการคงค้างที่ไม่ได้คาดหวังหรือรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารนี้เป็นตัวแทนในการจัดการกำไร ตัวอย่างของรายการคงค้างหรือวิธีการทางบัญชีที่ปรากฏและใช้ในการจัดการกำไร เช่น การประมาณการค่าเสื่อมราคาและการตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เป็นต้น

รายการคงค้าง (Accruals) หมายถึง การบันทึกรายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้เงินสดเข้ามาหรือจ่ายออกไปก็ตาม ซึ่งจะกระทบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการในอนาคตได้ เนื่องจากกำไรสุทธิของบริษัทประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการคงค้าง โดยกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นรายการเงินสดที่เกิดขึ้นงวดนั้น ดังนั้นถ้าบริษัทจะจัดการกำไรสามารถทำได้ผ่านรายการคงค้าง โดยการรับรู้กำไรก่อนถึงแม้ยังไม่ได้เงินสดเข้ามา และชะลอการใช้จ่ายออกไป

รายการคงค้าง สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบ่งตามระยะเวลา ได้แก่ รายการคงค้างระยะสั้น (Current Accruals) และรายการคงค้างระยะยาว (Non-current Accruals หรือ Long-Term Accruals) และแบ่งตามการควบคุม ได้แก่ รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) กับรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Nondiscretionary Accruals)

รายการคงค้างระยะสั้น หมายถึง รายการคงค้างที่เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนสินทรัพย์หรือหนี้สินหมุนเวียน และเกี่ยวกับการดำเนินงานวันต่อวัน เช่น การที่ผู้จัดการสามารถเปลี่ยนรายการคงค้างโดยการบันทึกรายการรับรู้รายได้ล่วงหน้า ชะลอการจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ และ/หรือเปลี่ยนนโยบายในการบันทึกบัญชี เป็นต้น

รายการคงค้างระยะยาว หมายถึง รายการคงค้างที่เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนสินทรัพย์หรือหนี้สินระยะยาว เช่น การชะลอการจ่ายค่าเสื่อมราคา การลดภาษีค้างจ่าย การรับรู้รายได้จากรายการพิเศษ

รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร หมายถึง รายการคงค้างซึ่งถูกควบคุมจากบริษัท เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากฝ่ายบริหาร ซึ่งก็คือรายการคงค้างที่ฝ่ายบริหารมีความสามารถในการควบคุมในช่วงระยะเวลาอันสั้น

รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร หมายถึง รายการคงค้างที่เกิดขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจไม่สามารถควบคุมได้ เกี่ยวข้องกับระดับการเติบโตของยอดขายในอุตสาหกรรม รวมถึงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาวะต่างๆ ไปของเศรษฐกิจ เปรียบได้ว่าเป็นรายการคงค้างที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในช่วงระยะเวลาอันสั้น

2.4.2.3 ตัวแบบในการวัดรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals Models)

การคำนวณหายอดรายการคงค้างทั้งหมด มีแนวคิดที่ใช้ในการคำนวณ 2 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดงบดุล (The Balance Sheet Approach) และ 2) แนวคิดกระแสเงินสด (The Cash Flow Approach)

แนวคิดงบดุลสามารถคำนวณรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals, TA) ได้ดังสมการข้างล่าง

$$TA_t = \Delta CA_t - \Delta Cash_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t$$

โดยที่

$$\Delta CA_t = \text{การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียน ณ เวลา } t$$

$$\Delta Cash_t = \text{การเปลี่ยนแปลงของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ เวลา } t$$

$$\Delta CL_t = \text{การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียน ณ เวลา } t$$

$$\Delta DCL_t = \text{การเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้ในหนี้สินหมุนเวียน ณ เวลา } t$$

$$DEP_t = \text{ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ณ เวลา } t$$

และเนื่องจากการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาอาศัยแนวคิดงบดุล ในการวัดรายการคงค้างทั้งหมด ซึ่งเป็นไปได้ว่าอาจเกิดความไม่ถูกต้องในการวัดรายการคงค้างทั้งหมดนั้น Collins and Hribar (1999) จึงได้เสนอแนวคิดทางตรงเพื่อวัดรายการคงค้างทั้งหมด โดยรายการคงค้างทั้งหมด เป็นผลต่างระหว่างกำไรสุทธิกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณโดยใช้แนวคิดกระแสเงินสด ได้ดังนี้

$$\text{Total Accruals} = \text{Reported Net Income} - \text{Cash Flows from Operations}$$

2.4.2.4 แรงจูงใจในการจัดการกำไร

สาเหตุหรือแรงจูงใจในการจัดการกำไร มีหลายสาเหตุด้วยกัน โดย William R. Scott (2000) ได้อธิบายโดยสรุปดังนี้

1. โบนัส (Bonus Motivations) มาจากสมมติฐานของ positive accounting theory โดย Watts and Zimmerman (1986) ได้อธิบายถึงทฤษฎีนี้ว่า ผู้บริหารจะทำทุกสิ่งเพื่อให้

ได้อัตถประโยชน์หรือความมั่งคั่งสูงสุดให้กับตนเอง และอัตถประโยชน์เหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนของผู้บริหารเอง ตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้บริหารมีผลตอบแทนที่ผูกติดกับผลการดำเนินงานของกิจการหรือโบนัส ดังนั้น ผู้บริหารอาจใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้นโยบายบัญชีเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดแก่องค์กร ซึ่งทำให้กำไรในงวดปัจจุบันสูงขึ้นโดยใช้กำไรสุทธิตามเกณฑ์คงค้างในการจัดการกำไร เช่น สำรองและค่าเผื่อต่างๆ เป็นต้น

2. แรงจูงใจเกี่ยวกับสัญญา (Contractual Motivations) อาทิเช่น สัญญากับเจ้าหนี้ เนื่องจากบริษัทต้องดำเนินการให้อยู่ในเงื่อนไขของข้อตกลงทางการเงินที่ผูกติดกับผลประกอบการภายใต้สัญญากู้ยืมเงินหรือการให้สินเชื่อ เช่น การรักษาระดับเงินทุนหมุนเวียน การรักษ้อัตราร้อยละหนี้สินต่อทุน ทำให้ผู้บริหารเกิดแรงจูงใจในการทำให้กำไรสูงขึ้นในปีก่อนที่จะละเมิดข้อสัญญาต่างๆ และมีแรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบทางด้านลบที่เกิดจากการละเมิดสัญญา ตัวอย่างเช่น การเพิ่มอัตรารอดอกเบี้ย การกำหนดให้ยื่นหลักทรัพย์เพิ่มเติม การเรียกคืนเงินกู้ทันที บริษัทต้องออกหุ้นสามัญเพิ่ม (วรงค์ดี, 2543) ส่งผลทำให้กำไรต่อหุ้นลดลง มีข้อจำกัดในการกู้ยืมเงินเพิ่ม ส่งผลให้เสียโอกาสในการลงทุนในโครงการใหม่ๆ และเกิดข้อจำกัดในการจ่ายเงินปันผล รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อหุ้นของบริษัทไม่ดึงดูดใจในการลงทุนของนักลงทุนและผู้สนใจทั่วไป โดยมีงานวิจัยของ DeFond and Jiambalvo (1994) และ Sweeney (1994) พบว่าผู้บริหารมีการตกแต่งตัวเลขกำไรในปีก่อนและในปีที่คาดว่าจะไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ได้

3. แรงจูงใจทางการเมือง (Political Motivations) กิจการขนาดใหญ่หรือกลุ่มบริษัทในอุตสาหกรรมที่ดำเนินธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม หรือมีอำนาจผูกขาดในการบริโภคและอุปโภคของประชาชนในประเทศ เช่น บริษัทในกลุ่มพลังงานไฟฟ้า บริษัทสายการบิน เป็นต้น บริษัทเหล่านี้อาจตกเป็นเป้าหมายสำหรับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือรัฐบาลให้ความสนใจต่อธุรกิจดังกล่าวเป็นพิเศษ กล่าวคือ บริษัทที่มีต้นทุนทางการเมืองสูง ดังนั้น บริษัทจึงเกิดแรงจูงใจที่จะลดต้นทุนทางการเมืองโดยหลีกเลี่ยงการแสดงระดับกำไรที่สูงเกินไป เช่น จะเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่ทำให้กำไรสุทธิในงวดปัจจุบันต่ำ แล้วถ่ายโอนไปในงวดอนาคต และเพื่อที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล โดยงานวิจัยของ Jones (1991) พบว่าบริษัททำการตกแต่งกำไรผ่านทางรายการคงค้าง เพื่อให้กำไรลดลง เมื่อบริษัทต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล

4. แรงจูงใจทางด้านภาษี (Taxation Motivations) สำหรับแรงจูงใจทางภาษีอาจเป็นเหตุผลหนึ่งในการจัดการกำไรในต่างประเทศ แต่สำหรับประเทศไทยแรงจูงใจในด้านนี้ อาจไม่

มีผลมากนัก เนื่องจากกฎหมายภาษีอากรของไทยเปิดช่องให้ผู้บริหารมีทางเลือกในการจัดทำบัญชีไม่มาก

5. การเปลี่ยนแปลงในฝ่ายบริหารระดับสูง (Changes of CEO) เช่น 1) ผู้บริหารที่กำลังจะเกษียณอายุจะไม่ได้เงินโบนัสหลังจากออกจากงาน ดังนั้นจึงมีแรงจูงใจที่จะทำให้กำไรสูงขึ้น เพื่อให้ได้รับโบนัสในตอนที่ยังทำงานอยู่ 2) บริษัทมีผลประกอบการไม่ดี ผู้บริหารก็มีแรงจูงใจที่ต้องการทำให้กำไรสูงขึ้น 3) ผู้บริหารที่เพิ่งเข้ามาทำงานใหม่ มีแรงจูงใจในการสร้างผลงาน ทำให้กำไรสุทธิสูง แต่สิ่งที่พบในทางตรงกันข้าม คือ ผู้บริหารชุดใหม่ที่บริหารงานในปีแรก มีแรงจูงใจในการบริหารจัดการให้กำไรลดลง และโยนความผิดให้กับฝ่ายบริหารชุดเดิมที่ออกไป

6. การนำบริษัทเข้าตลาดหลักทรัพย์เป็นครั้งแรก (Initial Public Offering หรือ IPO) และการเสนอหุ้นสามัญเพิ่มทุน กล่าวคือก่อนที่จะทำ IPO บริษัทมีแรงจูงใจที่จะนำผลประกอบการที่เป็นไปได้ที่ดีที่สุดเพื่อที่จะให้ระดับของราคาหุ้นที่ออกขายมีราคาสูงที่สุด และเพื่อเป็นการดึงดูดนักลงทุน ทำให้บริษัทมีผลกำไรมากขึ้น ส่วนกรณีที่บริษัทเสนอขายหุ้นสามัญเพิ่มเติม บริษัทมีแรงจูงใจในการจัดการกำไร คือการที่บริษัทมีกำไรสุทธิสูง จะทำให้เกิดความดึงดูดใจต่อนักลงทุน และมีผลทำให้ราคาหุ้นของบริษัทสูงขึ้น

7. การสื่อสารข้อมูลภายในบริษัทไปยังนักลงทุน (Communicate Information to Investors) บริษัทจะสื่อสารข้อมูลไปยังนักลงทุน ผู้ถือหุ้น และเจ้าหนี้ โดยผ่านทางกำไรหรือผลการดำเนินงานของกิจการ เพื่อให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่มีอย่างต่อเนื่อง (Persistent) แนวโน้มของผลประกอบการในระยะยาวที่ฝ่ายบริหารมุ่งหวังที่จะให้เกิดขึ้นเป็นประจำ และกำไรเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

2.4.2.5 รูปแบบในการจัดการกำไร

William R. Scotte (2000) และวรศักดิ์ (2543) ได้อธิบายถึงรูปแบบของการจัดการกำไร โดยสรุปดังนี้

1. Taking a bath คือ การล้างน้ำงบการเงิน โดยในงวดที่ต้องการรายงานขาดทุนอยู่แล้ว จะทำการบริหารจัดการกำไรให้มีการรายงานขาดทุนในจำนวนมากไว้เลยในงวดบัญชีปัจจุบัน เพื่อที่จะให้มีกำไรเพิ่มมากขึ้นในงวดบัญชีต่อไป เช่น มีการคิดค่าเผื่อ และสำรองต่างๆ ในปีที่ขาดทุนมากๆ สำหรับในปีถัดไป เมื่อเกิดหนี้สูญ หรือมีการรับประกันต่างๆ จะไม่ต้องไปยุ่งกับค่าใช้จ่ายเหล่านั้น เนื่องจากมีการตั้งสำรองในปีที่ขาดทุนไว้หมดแล้ว เป็นต้น

2. Income Minimization คือ การทำให้กำไรต่ำลง เพื่อที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น มีการรับรู้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

3. Income Maximization คือ การทำให้กำไรสูงขึ้น เช่น ผู้บริหารที่มีผลตอบแทนผูกติดกับกำไรสุทธิ

4. Income Smoothing คือ การทำให้กำไรสุทธิราบเรียบ เพื่อลดความผันผวนของผลประกอบการ เพื่อสื่อสารไปยังผู้ลงทุน ว่าบริษัทมีความสามารถในการบริหารที่ค่อนข้างดี มีอนาคตที่สดใส

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการกำไรสามารถกระทำได้ทั้งการเพิ่มหรือลดผลการดำเนินงาน โดยวิธีเกณฑ์คงค้าง การรับรู้รายได้ ค่าใช้จ่ายในการปรับโครงสร้างหนี้ การประเมินหนี้สิน การชะลอยอดขาย การตัดค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการตั้งค่าเผื่อและสำรองต่างๆ เป็นต้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการและคณะกรรมการตรวจสอบ

สอบ

การอธิบายถึงบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ มีการศึกษาในต่างประเทศกันอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างเช่น การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นอิสระของสมาชิกกรรมการตรวจสอบ องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ความเชี่ยวชาญของกรรมการตรวจสอบ การเปิดเผยข้อมูลภารกิจและกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบ กับคุณภาพของรายงานทางการเงิน ตัวอย่างเช่น DeZoort et al. (2000) พบว่า จำนวนของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระสูง มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงของรายงานทางการเงินที่ลดลง คุณภาพของรายงานทางการเงินที่เพิ่มขึ้น และการจ่ายค่าธรรมเนียมให้ผู้สอบบัญชีที่สูงขึ้น และผู้วิจัยยังพบอีกว่าการประชุมที่บ่อยครั้งกว่าของคณะกรรมการตรวจสอบ มีส่วนช่วยลดปัญหาของรายงานทางการเงินรวมทั้งการทุจริตมากกว่าประเด็นอื่นๆ

มีการศึกษาอย่างแพร่หลายเกี่ยวกับผลกระทบของคณะกรรมการตรวจสอบ ต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน คำถามเบื้องต้นคือรายงานทางการเงินมีความแตกต่างกันหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างกรณีที่มีคณะกรรมการตรวจสอบ และการไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบ ข้อบ่งชี้ถึงคุณภาพของรายงานทางการเงินอาจเป็นเรื่องยากแต่สามารถสังเกตได้จากการวิเคราะห์ตัวเลขจริงที่ปรากฏในรายงานทางการเงิน ตัวอย่างเช่น การพิจารณาว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนช่วยปรับปรุงคุณภาพกำไรของบริษัทให้ดีขึ้น หรือช่วยส่งสัญญาณเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นทางด้านลบในรายงานทางการเงินของบริษัท อาทิเช่น การฟ้องร้องคดีของบุคคลภายนอก

ความสงสัยต่อข้อผิดพลาด การทุจริต และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ ปริมาณของงานวิจัยในประเด็นดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยงานวิจัยส่วนใหญ่แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆคือ กลุ่มแรกทำการศึกษาถึงผลกระทบของการมี (Presence) และการไม่มี (Absence) คณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวัดการมีคุณภาพของรายงานทางการเงิน (financial reporting quality) ตัวอย่างเช่น Beasley (1996), Dechow et al. (1996), MeMullen (1996), DeFond and Jiambalvo (1999), Peasnell et al. (1999) และงานวิจัยกลุ่มที่สองเป็นการทดสอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวอย่างเช่น การประชุม ความเป็นอิสระ และภูมิหลังของสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ อาทิเช่น Abbott et al. (2000), Beasley et al. (2000), Parker (2000) และ Windram and Song (2000) โดยพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการมีคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพของรายงานทางการเงิน โดยการวิเคราะห์ถึงการแสดงกำไรที่สูงเกินไป (Earning overstatements) จากการแก้ไขงบการเงินให้ถูกต้องของงวดบัญชีปีก่อนของบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบ มีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทที่ไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบ (DeFond and Jiambalvo, 1991) และการตกแต่งกำไร (Manipulate earnings) ของบริษัทมีแนวโน้มที่จะลดลงอันสืบเนื่องมาจากการมีคณะกรรมการตรวจสอบ (Dechow et al., 1996) นอกจากนี้ยังพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการลดการเกิดข้อผิดพลาด และการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในการจัดทำงบการเงิน

John (1996) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพกำไรทางบัญชี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ บริษัทที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในช่วงปี ค.ศ. 1966-1980 จำนวน 260 บริษัท ผู้วิจัยกล่าวว่า คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสอบทานรายงานทางการเงิน และตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการประเมินความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการทำหน้าที่ตามขอบเขตที่รับผิดชอบ โดยเปรียบเทียบคุณภาพของกำไร หรือความมีคุณค่าของข้อมูลของกำไรที่รายงานในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยความมีคุณค่าของข้อมูลวัดจากระดับของปฏิบัติการของตลาดต่อการประกาศกำไรของกิจการ จากแนวคิดและทฤษฎีการวัดผลกำไร เพื่อการพยากรณ์ระดับของการตอบสนองของตลาดต่อกำไรของกิจการ นั่นคือการวัดคุณภาพของกำไร ผลการศึกษาพบว่า การตอบสนองของตลาดต่อการประกาศกำไรของกิจการมีนัยสำคัญเพิ่มขึ้น ภายหลังจากการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตอบสนองของกำไรที่รายงานในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มากกว่า 20% เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งงานวิจัยนี้สนับสนุนว่า

คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน จะช่วยส่งเสริมให้คุณภาพของกำไรของบริษัทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหลังจากมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

Abbott, Park and Parker (2000) ศึกษาถึงผลกระทบของกิจกรรมและความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับการทุจริตของบริษัท โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 156 บริษัท ในช่วงปีค.ศ. 1980-1996 ซึ่งกลุ่มที่สนใจศึกษาเป็นบริษัทที่ถูกคณะกรรมการหลักทรัพย์ (SEC) มีมาตรการลงโทษสำหรับการทุจริตหรือใช้นโยบายบัญชีในเชิงรุก จำนวน 78 บริษัท โดยจับคู่กับกลุ่มบริษัทตัวอย่างที่ใช้ในการควบคุมที่ไม่ถูก SEC มีมาตรการลงโทษในประเด็นข้างต้น จำนวน 78 บริษัทที่มีขนาดของกิจการเท่ากัน อุตสาหกรรมเดียวกัน และอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่ประกอบด้วยคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระและมีการประชุมกันอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี มีแนวโน้มที่น้อยกว่าในการถูกลงโทษโดย SEC ในประเด็นการทุจริตหรือการรายงานทางการเงินอันเป็นเท็จซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินโดยตรง

สำหรับประเทศไทยมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ และคณะกรรมการตรวจสอบ กับผลการดำเนินงานของบริษัทพอสมควร รวมถึงประเด็นอื่นๆ ดังต่อไปนี้

Sorasart (2003) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการจากภายนอก โครงสร้างของคณะกรรมการตรวจสอบ และผลการดำเนินงานของกิจการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นกลุ่มสถาบันการเงิน ในปี ค.ศ. 2000 จำนวน 264 บริษัท ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และผลการดำเนินงานของกิจการ นอกจากนี้ ยังทดสอบความแตกต่างของผลการดำเนินงานของบริษัท ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยใช้ Tobin's Q และ ROA ในการวัดผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยของ ROA ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติภายหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ในขณะที่ Tobin's Q ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในช่วงก่อนและหลังมีคณะกรรมการตรวจสอบ จากผลการศึกษาอธิบายได้ว่า หลังจากบริษัทจดทะเบียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการดำเนินงานของกิจการที่แสดงในงบการเงินลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เป็นผลสืบเนื่องมาจากบริษัทมีแนวโน้มในการตกแต่งตัวเลขกำไรทางบัญชี (Manipulate earnings) หลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในปี 2540 ดังนั้นการมีคณะกรรมการตรวจสอบ มีผลทำให้การตกแต่งตัวเลขกำไรทางบัญชีโดยผู้บริหารลดลง

และจากบทสรุปการสัมมนาในหัวข้อเรื่อง “คณะกรรมการตรวจสอบ: จากประสบการณ์ 5 ปี สู่แนวคิดเพื่อประสิทธิผล” ในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2546 จากแนวคิดที่ว่า บริษัทจดทะเบียนควรจะต้องมีกรรมการภายนอกที่เป็นอิสระ เพื่อช่วยคณะกรรมการบริษัทปฏิบัติหน้าที่ ตลาดหลักทรัพย์จึงได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนจะต้องจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบให้ครบถ้วนตั้งแต่ปี 2542 และมีการสำรวจความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทย ซึ่งสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทยเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยส่งไปยังคณะกรรมการตรวจสอบทุกท่าน จำนวน 1,095 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับมา 153 ท่านหรือ 14% ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบร้อยละ 90 เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปเพื่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง ส่วนร้อยละ 7 เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่ พบว่ากรรมการตรวจสอบได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสอบทานรายงานทางการเงินมากที่สุด รองลงมาได้แก่การเปิดเผยข้อมูลเมื่อเกิดรายการเกี่ยวโยงหรือความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการจัดทำรายงานกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบ

นงลักษณ์ (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ปัจจัยที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของบริษัทและปัจจัยที่อยู่ภายใต้ของผู้สอบบัญชี และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังมีคณะกรรมการตรวจสอบ ข้อมูลในการวิจัยเก็บรวบรวมจากงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 – 2545 รวมเป็นเวลา 7 ปี โดยมีบริษัทเฉลี่ย 300 บริษัทและเป็นหน่วยวิเคราะห์ทั้งสิ้น 2,154 หน่วยวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินมีแนวโน้มลดลงหลังจากมีคณะกรรมการตรวจสอบ โดยก่อนมีคณะกรรมการตรวจสอบใช้ระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินโดยเฉลี่ย 50 วัน และหลังมีคณะกรรมการตรวจสอบใช้ระยะเวลาตรวจสอบงบการเงินโดยเฉลี่ยลดลงเหลือ 46 วัน การวิจัยพบว่าปัจจัยที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของบริษัทและปัจจัยที่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอบบัญชี ต่างมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงิน ได้แก่ จำนวนบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ผลการดำเนินงานประเภทรายงานของผู้สอบบัญชี ความยาวของรายงานของผู้สอบบัญชี และรายการปรับปรุงและการจัดประเภทใหม่ จากการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งเป็นส่วน

หนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ช่วยให้บริษัทจดทะเบียนสามารถเปิดเผยรายงานทางการเงินได้อย่างทันเวลามากขึ้น

กิตติชัย สถิตยัมน์วิวัฒน์ (2548) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลไกควบคุมตามหลักการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีใช้สถาบันการเงิน ใช้ข้อมูลภาคตัดขวางในปี พ.ศ. 2546 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 285 บริษัท โดยใช้ค่า Tobin's Q Ratio แทนผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน สำหรับกลไกควบคุมวัดจากสัดส่วนของระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท การรวบรวมตำแหน่งของผู้บริหาร และสัดส่วนของกรรมการที่เป็นเครือญาติในคณะกรรมการบริษัท ผลการศึกษาพบว่าการที่กรรมการมีลักษณะเป็นเครือญาติกัน มีอิทธิพลทางลบต่อผลการดำเนินงานสำหรับสัดส่วนของระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ สัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท และการรวบรวมตำแหน่งของผู้บริหารไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ขนาดของบริษัทมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน แต่อายุของบริษัทมีอิทธิพลในทางลบกับผลการดำเนินงานของบริษัท นอกจากนี้เมื่อวัดผลการดำเนินงานด้วยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) พบว่าการที่ผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทเป็นกลุ่มกรรมการที่เป็นเครือญาติ มีอิทธิพลในทางลบต่อผลการดำเนินงานเช่นเดียวกับระดับหนี้สิน และอัตราส่วนสินทรัพย์ลงทุน ในขณะที่ขนาดของบริษัทมีอิทธิพลในทางบวกต่อผลการดำเนินงาน

2.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไร

Dechow, Sloan and Sweeney (1995) ได้ทำการประเมินคุณภาพของตัวแบบรายการคงค้างต่าง ๆ ในการค้นหาการจัดการกำไร ซึ่งประเมินโดยการเปรียบเทียบถึงคุณลักษณะและความสามารถทางสถิติในการทดสอบการจัดการกำไร ที่ใช้รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accruals) เป็นตัววัดการจัดการกำไร โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 5 ตัวแบบ ดังนี้ 1) The Healy Model (1985) 2) The DeAngelo Model (1986) 3) The Jones Model (1991) 4) The Modified Jones Model (1995) และ 5) The Industry Model (1995) ผลการทดสอบพบว่า แบบจำลอง The Modified Jones Model (1995) มีความสามารถในการอธิบายการจัดการกำไร และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการตรวจสอบพบการจัดการกำไร

Chen and Kao (2004) ศึกษาถึงผลกระทบของคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัทต่อการจัดการกำไร โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้หวั่น จำนวน 1,097 บริษัท ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรตาม คือ การจัดการกำไร ทดสอบโดยใช้แบบจำลองของ Healy (1985), Jones (1991), Modified Jones (1991), Defond and Jiambalvo (1994) และ Teah et al. (1998) ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการบริหารบริษัท การถือหุ้นของคณะกรรมการบริหาร ขนาดของกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอก และการถือหุ้นของกรรมการภายนอก ส่วนตัวแปรควบคุม ประกอบด้วย การควบคุมตำแหน่งของคณะกรรมการบริหาร อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ขนาดของกิจการ การเปลี่ยนแปลงในกำไร และ Tobin's Q ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร อย่างไรก็ตาม กรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกในคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร ในส่วนของผลกระทบของคุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารบริษัท ต่อการจัดการกำไรมีนัยสำคัญเพียงกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัท หรือบริษัทที่ไม่อยู่ในกลุ่มธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (non-electronic firms)

Kanogporn Narktabtee (2000) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรในช่วงการออกหุ้นสามัญแก่ประชาชนครั้งแรกในประเทศไทย โดยตัวแปรทดสอบการจัดการกำไร คือ การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร การศึกษาใช้ตัวอย่างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี ค.ศ. 1991-1995 จำนวน 47 บริษัท ทดสอบโดยใช้แบบจำลอง Jones (1991) ผลการศึกษาพบว่า มีการจัดการกำไรในช่วงการออกหุ้นสามัญแก่ประชาชนครั้งแรก ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงกำไรเพิ่มขึ้นในช่วง 2 ปีก่อนและในปีที่มีการออกหุ้นสามัญแก่ประชาชนครั้งแรก ผ่านทางการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

แวววัน (2545) ทำการศึกษาถึงการจัดการกำไรและผลตอบแทนของการออกหุ้นสามัญเพิ่มเติม โดยตัวแปรในการทดสอบการจัดการกำไร คือ การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร การศึกษาใช้ตัวอย่างของหุ้นสามัญเพิ่มเติมจำนวน 115 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2539-2543 ทดสอบโดยใช้แบบจำลอง Modified Jones (1991) วิธีการทดสอบแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงกำไรกับการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ส่วนสองทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของหุ้นกับการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ผลการศึกษาพบว่ามีการจัดการกำไรในช่วงปี

เพิ่มทุน ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงกำไรเพิ่มขึ้นในปีเพิ่มทุนผ่านทาง การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับ พึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตามรายการพึงรับพึงจ่ายไม่สามารถอธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงกำไรหลังการเพิ่มทุนได้ แต่พบความสัมพันธ์ระหว่าง ผลตอบแทนเกินปกติของหุ้น 2 ปี หลังการเพิ่มทุนกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้ เห็นว่านักลงทุนไม่ได้คาดการณ์เกี่ยวกับการจัดการกำไรในงบการเงิน นอกจากนี้ นักลงทุนยัง สนใจกำไรของบริษัทในปีก่อนเพิ่มทุนมากกว่าสนใจข้อมูลที่ซับซ้อนในงบการเงิน

Piman and Sirisuk (2003) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยผู้เป็นเจ้าของ และความมีประโยชน์ของข้อมูลกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยหลังวิกฤติทางการเงินในเอเชีย โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 69 บริษัท ในช่วงปี ค.ศ. 1998 – 2000 จาก การศึกษาพบว่า การบริหารงานในฐานะผู้เป็นเจ้าของมีความสัมพันธ์เชิงลบกับกำไร ที่ใช้อธิบาย ผลตอบแทนของหุ้น โดยผู้วิจัยได้อธิบายความสัมพันธ์เชิงลบดังกล่าวว่า เกิดจากความขัดแย้งของ ผู้เป็นตัวแทน (agency conflict) และความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information asymmetry) และยังทดสอบค่าเฉลี่ยการใช้ข้อมูลภายในของผู้บริหารที่มีผลต่อกำไร พบว่าการบริหารงานโดยผู้ เป็นเจ้าของมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับรายการพึงรับพึงจ่ายที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (discretionary accruals) ซึ่งการจัดการกำไรดังกล่าวทดสอบโดยใช้แบบจำลอง Jones (1991) และ Modified Jones (1991) สำหรับบริษัทที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา พบความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารงานในฐานะผู้เป็นเจ้าของ กับความมีคุณค่าของข้อมูลของกำไรมีค่าเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการติดตามและควบคุมของเจ้าหนี้ รวมถึงการลดการก้าวท้าวของผู้บริหาร กล่าวโดย สรุปคือโครงสร้างการบริหารงานและการกำกับดูแลกิจการ มีผลกระทบต่อคุณภาพของข้อมูลทาง บัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำไรที่แสดงในงบการเงิน

Radziah, A. L.; Inten, M. and Romlan J. (2003) ศึกษาถึงความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีว่ามีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชี และการจัดการกำไรหรือไม่ โดย การศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 131 บริษัท จาก 8 อุตสาหกรรม ที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์ของจาการ์ตา ในช่วงปี ค.ศ.1997-2001 และใช้แบบจำลอง Modified Jones (1991) ใน การศึกษาวิจัย ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี วัดค่าโดย 2 วิธี คือ การให้บริการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับ งานสอบบัญชี (Non audit-services) และ ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชี (Auditor's tenure) ผล การศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ กล่าวคือ พบว่าคุณภาพงานสอบบัญชีมี ความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์กันของการ

ให้บริการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับงานสอบบัญชี นอกจากนี้ยังพบว่าระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของกิจการ นั้นหมายความว่าคุณภาพงานสอบบัญชีมีผลต่อการจัดการกำไร โดยทั่วไปแล้ว พบว่ากิจการที่ถูกตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง การจัดการกำไรของกิจการจะมีแนวโน้มลดลง

2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบและการจัดการกำไร

ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรและการกำกับดูแลกิจการอย่างแพร่หลาย โดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในต่างประเทศ ประกอบด้วยงานวิจัยต่างๆ ดังนี้

จากการศึกษาของ DeFond and Jiambalvo (1991) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างกำไรที่สูงเกินไป (Earnings overstatement) กับการมีคณะกรรมการตรวจสอบ จากกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดในงบการเงินที่มีการปรับปรุงรายการในงบการเงินของงวดบัญชีปีก่อน โดยผลการศึกษาสนับสนุนถึงการมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ ในการลดการเพิ่มขึ้นของกำไรที่มาจากรายการคงค้างที่ผิดปกติ (Abnormal accruals) อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศอังกฤษ มีงานวิจัยของ Peasnell et al. (2000a) ไม่พบความมีอิทธิพลของการมีคณะกรรมการตรวจสอบกับรายการคงค้างที่ไม่ปกติ แต่คณะผู้วิจัย ได้กล่าวว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการที่มีความเป็นอิสระจะมีความเป็นไปได้สูงในการควบคุมการเพิ่มขึ้นของกำไร ที่กระทำผ่านการจัดการกำไร กล่าวคือคณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลกิจการโดยการคอยควบคุมดูแลการทำงานของคณะกรรมการบริษัทมากกว่าการปฏิบัติงานทางบัญชี

Bradbury, Mak and Tan (2002) ได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพทางบัญชี โดยการกำกับดูแลวัดค่าโดยใช้คุณลักษณะของกรรมการบริหารบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนคุณภาพทางบัญชีวัดค่าโดยใช้รายการคงค้างที่ผิดปกติ (abnormal accruals) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ในปี 2000 จำนวน 139 บริษัท และ 113 บริษัทตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่า ทั้งตัวแปรขนาดของกรรมการบริหารบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพทางบัญชีสูง กล่าวคือมีรายการคงค้างที่ผิดปกติต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพของบัญชีที่สูงกว่า ก็ต่อเมื่อรายการคงค้างที่ผิดปกติเป็นการเพิ่มขึ้นของกำไร ผู้วิจัยได้อธิบายว่า ความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในการรายงานงานทางการเงิน ทำได้โดยการลดระดับของการเพิ่มขึ้นของกำไรจากรายการคงค้างที่ผิดปกติ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบจะสามารถ

ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อคณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระในการทำงาน จากคณะกรรมการบริหารบริษัทอย่างแท้จริง

Klein (2002) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการบริษัท กับการจัดการกำไร ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 692 บริษัท ในช่วงปี ค.ศ. 1992-1993 โดยใช้แบบจำลอง Jones (1991) ในการทดสอบการจัดการกำไร ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ และรายการคงค้างที่ไม่ปกติ (Abnormal Accruals) และมีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหารบริษัท และรายการคงค้างที่ไม่ปกติเช่นกัน การลดลงของความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการตรวจสอบ ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของรายการคงค้างที่ไม่ปกติ จำนวนมาก ซึ่งเป็นผลกระทบที่เห็นได้อย่างชัดเจน เมื่อทั้งคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วยคณะกรรมการจากภายนอกในจำนวนที่น้อยกว่า จากผลการศึกษาี้แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารที่มีความเป็นอิสระสูงของผู้บริหารสูงสุดขององค์กร (CEO) มีอิทธิพลอย่างมากในการติดตามและควบคุมการจัดทำรายงานทางการเงินของกิจการ

Nicole Thorne Jenkins (2002) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ กับการจัดการกำไร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 บริษัท ในปี ค.ศ. 2001 โดยใช้ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ไม่ปกติ (Absolute value of abnormal accruals) จากการประมาณการโดยแบบจำลอง Jones Model (1991) ในการวัดค่าการจัดการกำไร ผลการศึกษาพบว่าประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้สอบบัญชีที่มีความเป็นอิสระสูง จะทำให้การเพิ่มขึ้นของกำไรโดยการจัดการกำไรน้อยลง นั้นแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการตรวจสอบและความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี มีผลกระทบทางด้านบวกต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ให้เหตุผลสนับสนุนถึงผลการศึกษาดังกล่าวว่าอาจมีผลมาจากการกำกับดูแลกิจการของบริษัทที่มีมาตรฐานมากขึ้น

Xie et al. (2003) ศึกษาการจัดการกำไรและการกำกับดูแลกิจการเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อสนับสนุนการรายงานของ SEC ที่ว่าสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญทางการเงินการบัญชี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 282 บริษัท ในปี ค.ศ. 1992, 1994 และ 1996 (รวม 3 ปี) และใช้แบบจำลอง Teoh, Weleh และ Wong (1998a) และ Jones (1991) ในการศึกษาและทดสอบการจัดการกำไร ผลจากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีพื้นฐาน ความรู้ ความ

เข้าใจ ในการบริหารจัดการหรือการเงิน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร และการประชุมที่บ่อยครั้งของคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ผู้วิจัยได้อธิบายว่า กิจกรรมของคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบ และการมีความรู้ ความชำนาญทางด้านการเงินของสมาชิกของคณะกรรมการบริษัท เป็นปัจจัยที่สำคัญในการระงับและควบคุมความต้องการของผู้บริหารในการจัดการกำไร

Bedard, Chtourou and Courteau (2004) ศึกษาถึงผลกระทบของความเชี่ยวชาญ ความเป็นอิสระ และกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบ ต่อการจัดการกำไรในเชิงรุก โดยการศึกษาเพื่อทดสอบว่า ความเชี่ยวชาญ ความเป็นอิสระ และกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท มีผลกระทบต่อคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่ได้เปิดเผยต่อสาธารณชนหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้วิจัยได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ และระดับของการจัดการกำไร โดยใช้เครื่องมือในการวัดระดับของรายการคงค้างที่ผิดปกติที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นและการลดลงของกำไร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทในสหรัฐอเมริกาในปี 1996 โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มี Abnormal accrual สูง และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มี Abnormal accrual ต่ำ ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าการจัดการกำไรในเชิงรุก มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเชี่ยวชาญทางการเงินและการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งใช้ตัวชี้วัด คือ ความเป็นอิสระ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยความสัมพันธ์เหมือนกันทั้งในกลุ่มที่มีการจัดการกำไรโดยการทำกำไรเพิ่มขึ้นและกลุ่มที่ทำให้กำไรลดลง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้แนะนำว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทที่สำคัญต่อการยับยั้งการจัดการกำไรของบริษัท เช่นเดียวกันกับผู้สอบบัญชี

Peasnell, Pope and Young (2004) ทำการทดสอบเกี่ยวกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในประเทศอังกฤษ ว่าขึ้นกับการควบคุมและตรวจสอบของกรรมการตรวจสอบหรือไม่ ซึ่งประเด็นหลักในการศึกษาวิจัยคือ บทบาทของกรรมการบริษัทที่มาจากภายนอกและคณะกรรมการตรวจสอบ โดยกลุ่มบริษัทตัวอย่างในการวิจัยอยู่ในช่วงปี ค.ศ. 1993-1995 จำนวน 620 บริษัท 651 บริษัท และ 657 บริษัทตามลำดับ โดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones Model (1995) ในการประมาณการโดยแยกคำนวณตามกลุ่มอุตสาหกรรม และตามแต่ละปี ในการหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accruals) ที่ใช้วัดค่าการจัดการกำไร ผลการศึกษาพบว่า มีโอกาสที่ผู้บริหารจะทำการตกแต่งกำไรให้สูงขึ้นผ่านรายการคงค้างที่ไม่

ปกติ (Abnormal accruals) เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานขาดทุน และการลดลงของกำไรไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับสัดส่วนของกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอก แต่ไม่มีหลักฐานอย่างเพียงพอในการอธิบายถึงการมีคณะกรรมการตรวจสอบ ว่ามีผลต่อการตกแต่งตัวเลขกำไรของกิจการ จากการศึกษานี้พบว่าคณะกรรมการบริษัทช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน

Charles Piot (2005) ทำการทดสอบถึงผลกระทบของคุณภาพการตรวจสอบต่อรายการคงค้างที่ผิดปกติของบริษัทจดทะเบียนในประเทศฝรั่งเศส กลุ่มบริษัทตัวอย่างจำนวน 255 บริษัท ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน ในช่วงปี 1999-2001 โดยใช้แบบจำลอง Jones cross-sectional Model ซึ่งทดสอบทั้งทิศทางของเครื่องหมาย (Sign) ที่ใช้เป็นตัวแทนของความระมัดระวังทางบัญชีและค่าสัมบูรณ์ (Absolute value) ที่ใช้ในการวัดการจัดการกำไรที่เป็นทั้งการทำให้กำไรสูงขึ้นและลดลง จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ มีผลการศึกษาดังนี้ 1) การมีผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big5) ไม่ได้มีผลต่อรายการคงค้างที่ผิดปกติ 2) การมีคณะกรรมการตรวจสอบ (ไม่ใช่ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างที่ผิดปกติ ซึ่งผลการศึกษานี้สนับสนุนว่าฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน (กำไร) ของกิจการมีการใช้นโยบายด้วยความระมัดระวังและหลักความสม่ำเสมอมากขึ้น และ 3) พบว่าความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างที่ผิดปกติ จากผลการศึกษานี้ผู้วิจัยได้แสดงความเห็นว่าบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบริหารบริษัท มีส่วนสำคัญในความถูกต้องและครบถ้วนของตัวเลขทางบัญชี และปกป้องผลประโยชน์ของเจ้าหนี้

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยมีการศึกษาของ สุดารัตน์ (2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร และการกำกับดูแลของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งวัดการจัดการกำไรจากการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร กับโครงสร้างการกำกับดูแล ซึ่งประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการ องค์ประกอบของคณะกรรมการ คุณภาพการตรวจสอบและความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ และใช้ข้อมูลภาคตัดขวางในปี พ.ศ. 2543-2546 จำนวนตัวอย่าง 130 บริษัท ผลการศึกษพบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุน นอกจากนี้ ไม่พบความสัมพันธ์ที่มียสำคัญระหว่างการจัดการกำไรกับคุณภาพการตรวจสอบ และความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ แต่พบว่าขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการไรของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุน

สรุปผลการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ การกำกับดูแลกิจการ และการจัดการกำไร พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของกิจการ และมีผลต่อความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินของกิจการ ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในต่างประเทศ โดยศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และการมีคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานหรือการจัดการกำไรของกิจการ สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาถึงความมีคุณค่าหรือประโยชน์ของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ว่ามีผลต่อผลการดำเนินงานหรือการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนแพร่หลายมากนัก มีเพียงงานวิจัยของ Sorasart (2003) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในปี ค.ศ. 2000 และ นงลักษณ์ (2547) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังมีคณะกรรมการตรวจสอบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากหลักฐานดังกล่าว ยังไม่เป็นที่ประจักษ์ต่อกรณีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาในประเด็นของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สรุปงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบและตัวแปรอื่นๆ ที่สัมพันธ์กันกับการจัดการกำไร

ผู้วิจัย	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรควบคุม					
	ACFORM	BIG5	LEV	SIZE	ROA	GROWTH	CFO
Charles Piot (2005)	-SR	NSR	-SR	NSR			-SR
DeFond and Jiambalvo (1991)	-SR						
Peasnell, Pope and Young (2000)	NSR	NSR	NSR				-SR
Chung et al.(2005)		-SR	-SR	+SR			-SR
Dechow et al. (1996)				+SR			-SR
Jean, Sondra and Luiec (2002)		NSR	-SR	NSR	-SR	NSR	NSR
Klein (2002)			+SR	NSR			NSR
DeFond and Jiambalvo (1998)		NSR	-SR	+SR			-SR
Bradbury, Mak and Tan (2002)			+SR	NSR			
Piman and Sirisuk (2000)			-SR	+SR			
Chen, Lin and Zhou (2005)		-SR	-SR	+SR			-SR
Carcello, Hollingsworth, Klein and Neal (2005)		-SR	-SR	-SR			NSR
Chen and Kao (2004)			NSR	NSR			
Chtourou et al. (2004)		-SR					
Becker et al. (1998)		-SR					
สุदारัตน์ ตราหยก (2547)		NSR	NSR	NSR			

โดย	ACFORM	หมายถึง	การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
	BIG5	หมายถึง	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี
	LEV	หมายถึง	ความเสี่ยงทางการเงิน
	SIZE	หมายถึง	ขนาดของบริษัท
	GROWTH	หมายถึง	การเติบโตของรายได้ของกิจการ
	ROA	หมายถึง	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์

CFO	หมายถึง	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
+SR	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรในทิศทางเดียวกัน
-SR	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรในทิศทางตรงกันข้าม
NSR	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร
การจัดการกำไร	=	ค่า Discretionary accruals

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่ออธิบายถึงการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยแบ่งออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้จะใช้วิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งได้แก่ การศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ ตำรา ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์คำนวณตามตัวแบบจำลอง จะรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูล I-SIMS และ SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร คือ บริษัททั้งหมดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากเป็นบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลงบการเงินต่อสาธารณชน ทั้งในรูปแบบของรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1)

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น จะใช้วิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างที่มีข้อมูลที่ต้องการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในช่วงปี พ.ศ.2541-2543 และเป็นบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานต่อเนื่องกันตลอดในช่วงที่ทำการศึกษา เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบและอธิบายผลได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน อันประกอบไปด้วยหมวดธนาคาร หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ และหมวดประกันชีวิตและประกันภัย กองทุนและธุรกิจขนาดกลาง (MAI) เนื่องจากธุรกิจดังกล่าวมีกฎหมายและหลักเกณฑ์อื่นๆ กำกับดูแลนอกเหนือกฎเกณฑ์ทั่วไปของตลาดหลักทรัพย์ มีมาตรฐานการบัญชีกำกับเฉพาะ มีรูปแบบของกระแสเงินสด วิธีการของ

รายการคงค้าง และลักษณะการดำเนินธุรกิจแตกต่างจากธุรกิจอื่นๆ จึงไม่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยบริษัทจดทะเบียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 278 บริษัท ศึกษาในช่วงก่อน 3 ปีและหลัง 3 ปีจากการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ รวมเป็นเวลา 6 ปี ซึ่งมีหน่วยวิเคราะห์จำนวนทั้งหมด 1,668 หน่วยวิเคราะห์ และได้ตัดค่าที่สูงหรือต่ำผิดปกติ (Outliner) ออกจำนวน 20 หน่วยวิเคราะห์ ทำให้เหลือหน่วยวิเคราะห์จำนวนทั้งสิ้น 1,648 หน่วยวิเคราะห์ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มบริษัทก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมี 824 หน่วยวิเคราะห์ (จำนวน 3 ปี)
2. กลุ่มบริษัทหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมี 824 หน่วยวิเคราะห์ (จำนวน 3 ปี)

โดยสรุปแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมและตามปีที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2541-2543 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตารางสรุปจำนวนบริษัทกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม และตามปีที่บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มอุตสาหกรรม \ ปี	พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	รวม
1. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	3	29	6	38
2. สินค้าอุปโภคและบริโภค	2	30	3	35
3. วัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	0	33	5	38
4. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	2	35	8	45
5. ทรัพยากร	0	8	0	8
6. บริการ	6	49	4	59
7. เทคโนโลยี	3	17	3	23
8. บริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน	1	26	5	32
รวม	17	227	34	278

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร

3.3.1 แบบจำลอง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ใช้การ

เปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accrual) เป็นตัวแปรของการจัดการกำไร และใช้แบบจำลอง Modified Jones (1991) ในการศึกษาถึงการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน โดยเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกตัวแบบ The Modified Jones มาใช้ในการคำนวณหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในการศึกษานี้ เนื่องจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไรที่ผ่านมา พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ ต่างมุ่งให้ความสนใจที่จะวัดรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารกับตัวแบบนี้อย่างแพร่หลาย อาทิเช่น Teoh, Welch, and Wong (1998), Collins and Hribar (2002) และแวรวัน (2545) และเชื่อว่าตัวแบบของ The Modified Jones Model (1991) จะสามารถวัดและอธิบายถึงรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารได้ใกล้เคียงกับความถูกต้องแม่นยำมากที่สุด จากผลการวิจัยของ Dechow et al. (1995) โดยแบบจำลองนี้จะนำมาใช้ในการศึกษาทดสอบตัวแปรอิสระที่สนใจศึกษา รวมถึงตัวแปรที่ใช้ในการควบคุม กับตัวแปรตาม คือ การจัดการกำไร โดยสามารถแสดงให้เห็นได้ดังนี้

$$DA = \beta_0 + \beta_1 ACFORM + \beta_2 BIG5 + \beta_3 LEV + \beta_4 SIZE + \beta_5 ROA + \beta_6 GROWTH + \beta_7 CFO + e$$

โดยที่

ตัวแปรตาม

DA คือ รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accruals)

ตัวแปรอิสระ

ACFORM คือ ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ในการวัดค่าบริษัทในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปรควบคุม

BIG5 คือ ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ในการวัดค่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size)

LEV คือ ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage)

SIZE คือ ขนาดของบริษัท (Firm Size)

ROA คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets)

GROWTH คือ การเติบโตของรายได้ (Revenue Growth)

CFO คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operating)

3.3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย สิ่งพิมพ์ บทความ และตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาจากเว็บไซต์ของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) โดยจะมีการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ทำกรเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อีกครั้ง หนึ่งโดยผู้ทำวิจัย ซึ่งจะทำการตรวจสอบและเปรียบเทียบข้อมูลที่ทำกรรวบรวมจากแหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงอื่นๆประกอบกัน ก่อนจะนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้ไปคำนวณตามตัวแบบจำลอง ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของการวิเคราะห์ด้วย Multiple Regression โดยวิธีกำลังสองน้อย ที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

1) ตัวแปรตาม (Dependent variable)

1.1) การจัดการกำไร (Earnings Management)

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไรที่ผ่านมา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ จะวัดการจัดการกำไรของบริษัท โดยใช้การเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารสามารถหาได้จากสมการแบบจำลอง Modified Jones (1991) ซึ่งใช้ในงานวิจัยที่ผ่านมา ของ Dechow et al. (1996), Becker et al. (1998), Rangan (1998), Teoh et al. (1998), Ching et al. (2002), Klein (2002) และ แว่ววัน (2545)

วัดค่าตัวแปรการจัดการกำไร ดังนี้

DA = รายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accruals: DA) ใช้เป็นตัววัดค่าของการจัดการกำไรของกิจการ (Earnings management) สามารถคำนวณหาได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหารายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals, TA) ซึ่งได้จากผลต่างของกำไรสุทธิกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่แสดงในงบกระแสเงินสด สามารถแสดงสมการได้ดังนี้

$$\text{Total Accruals} = \text{Reported Net Income} - \text{Cash Flows from Operations.}$$

ขั้นตอนที่ 2 นำรายการคงค้างทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบ Jones (1991) ซึ่งจะได้สมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดของรายการคงค้างทั้งหมด เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบ รายละเอียดของตัวแบบ มีดังนี้

$$TA_t / A_{t-1} = \alpha_1(1 / A_{t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_t) / A_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t / A_{t-1}) + E_t$$

โดยที่

$$TA_t = \text{รายการคงค้างทั้งหมด ณ สิ้นเวลา } t$$

$$\Delta REV_t = \text{รายได้ ณ เวลา } t \text{ หักด้วย รายได้ ณ เวลา } t-1$$

$$PPE_t = \text{ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคา ณ สิ้นเวลา } t$$

$$A_{t-1} = \text{สินทรัพย์รวม ณ สิ้นเวลา } t-1$$

$$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบจำลอง}$$

$$E_t = \text{ค่าความคลาดเคลื่อนจากการประมาณการรายการคงค้างทั้งหมด}$$

หลังจากที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ ($\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$) ดังกล่าวแล้ว นำเข้าสู่ตัวแบบ Modified Jones (1991) เพื่อคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของแต่ละบริษัท ซึ่งแสดงเป็นตัวแบบได้ดังนี้

$$NDA_t = \alpha_1(1 / A_{t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_t - \Delta REC_t) / A_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t / A_{t-1})$$

โดยที่

$$NDA_t = \text{รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ณ เวลา } t \text{ ส่วนด้วย}$$

$$\text{สินทรัพย์รวม ณ เวลา } t-1$$

$$\Delta REC_t = \text{ลูกหนี้การค้า ณ เวลา } t \text{ หักด้วยลูกหนี้การค้า ณ เวลา } t-1$$

เนื่องจากรายได้จากการขายเชื่อนั้นมีโอกาสที่ผู้บริหารจะทำการจัดการกำไรได้มากกว่ารายได้จากการขายสด ดังนั้น ในตัวแบบ Modified Jones (1991) จึงนำลูกหนี้จากการขายเชื่อมาหักออกจากรายได้จากการขาย ก่อนการคำนวณหา DA และในตัวแบบนี้หารด้วยยอดรวมของสินทรัพย์ปีก่อนนั้น เพื่อลดผลกระทบจากการที่ค่าความคลาดเคลื่อนไม่มีความคงที่ในแต่ละตัวแปร (Heteroscedasticity)

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแล้ว นำไปหักออกจากรายการคงค้างทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นผลต่างคือรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของแต่ละบริษัท โดยสมการที่ใช้แสดงได้ดังนี้ คือ

$$DA = (TA_t / A_{t-1}) - NDA_t$$

2) ตัวแปรอิสระ (Independent variable)

2.1) การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Formation)

จากการทบทวนวรรณกรรมในงานวิจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ โดยส่วนใหญ่จะศึกษาถึงผลกระทบของคณะกรรมการตรวจสอบต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน ซึ่งผู้วิจัยส่วนใหญ่ มีข้อเสนอแนะว่า คณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการควบคุมกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงิน และมีหลักฐานที่สำคัญในการสนับสนุนว่า คณะกรรมการตรวจสอบ ทำให้คุณภาพของรายงานทางการเงินสูงขึ้น โดยทั่วไปงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) ศึกษาผลกระทบของการมี(ไม่มี)คณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพของรายงานทางการเงิน ตัวอย่างเช่น DeFond and Jiambalvo (1991), Beasley (1996), Dechow et al. (1996), McMullen (1996) และ Peasnell et al. (1999)

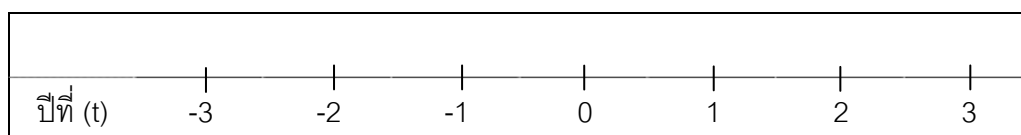
2) ศึกษาคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพของรายงานทางการเงิน โดยคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการประชุม ความเป็นอิสระ และภูมิหลังของสมาชิก ตัวอย่างเช่น Abbott, Park and Paker (2000), Abbott, Paeker and Pakers, (2000), Beasley et al. (2000) และ Windram and Song (2000)

โดยวัดค่าตัวแปรการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ดังนี้

ACFORM = ตัวแปรหุ่น เป็น 1 คือบริษัทจดทะเบียนในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และเป็น 0 คือ บริษัทจดทะเบียนในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

การศึกษากิจการการกระทำไรรนี้ ใช้วิธีการทดสอบช่วงเหตุการณ์ (Event study) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทจดทะเบียน โดยแยกตามช่วงเวลาที่น่าสนใจศึกษา คือการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งนับจาก 3 ปีก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไปจนถึง 3 ปีหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยกำหนดให้ปีที่ 0 เป็นปีที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (2541-2543) โดยสามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.1 กรอบของช่วงเวลาการวิจัย

3) ตัวแปรควบคุม (Control variables)

3.1) ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size)

การศึกษาของ Chtourou et al. (2001) พบว่าประเภทของสำนักงานสอบบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ โดยสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 4) จะมีการบริการที่มีคุณภาพสูง มีการวางแผนการตรวจสอบ ขั้นตอนการตรวจสอบที่ละเอียด รวมถึงมีโปรแกรมการตรวจสอบที่มีคุณภาพสูง มีการจัดหาหลักสูตรฝึกอบรมที่ดีและมีทรัพยากรให้กับพนักงาน ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะมีความชำนาญในการตรวจพบการตกแต่งบัญชีและการบิดเบือนงบการเงินที่มีนัยสำคัญ ทำให้งบการเงินที่ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) มีความน่าเชื่อถือและยอมรับโดยทั่วไป นอกจากนี้บริษัทเหล่านี้ต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อการขาดทุนจากการถูกฟ้องร้อง หากสำนักงานสอบบัญชีนั้นมีความสัมพันธ์กับบริษัทลูกค้าที่มีการตกแต่งงบการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Beaker et al. (1998) ที่พบว่า ณ ขณะนั้นบริษัทที่ตรวจสอบบัญชีกับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 6 Audited Companies) จะมีการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) ต่ำกว่าบริษัทที่ไม่ได้ตรวจสอบบัญชีกับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประเภทของสำนักงานสอบบัญชีน่าจะมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรนี้มารวมศึกษาในแบบจำลองข้างต้น โดยวัดค่าตัวแปรขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ดังนี้

BIG5 = ตัวแปรหุ่น เป็น 1 ถ้ากิจการถูกตรวจสอบโดยหนึ่งในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 5 แห่ง คือ

1. บริษัทไพร์ซวอเตอร์เฮ้าส์ เอบีเอส จำกัด (PricewaterhouseCoopers)
2. บริษัท สำนักงาน เอ็นส์ท์ แอน ยัง จำกัด (Ernst & Young)
3. บริษัท เคพีเอ็มจี ออดิท (ประเทศไทย) จำกัด (KPMG Peat Marwick)
4. บริษัท ดีลลอยท์ ทูช โธมัส ลู ไชยยศ จำกัด (Deloitte & Touche)
5. บริษัท เอสจีวี ณ ถลาง จำกัด (Arthur Andersen)

และเป็น 0 ถ้ากิจการถูกตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีอื่น

3.2) ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Leverage)

ความเสี่ยงทางการเงินย่อมมีความเกี่ยวเนื่องกับการจัดการกำไรของผู้บริหาร เพราะความเสี่ยงด้านการเงินที่สูงจะนำไปสู่การใกล้ที่จะละเมิดข้อตกลงสัญญาเงินกู้ (Press and Weintrop, 1990) และเมื่อใกล้จะละเมิดสัญญาเงินกู้ก็จะทำให้ผู้บริหารเกิดแรงจูงใจที่จะทำการจัดการกำไร (Defond and Jambalvo, 1994) เพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดสัญญาเงินกู้ นั่น ดังนั้นผู้บริหารของบริษัทที่มีความเสี่ยงด้านการเงินสูง ย่อมมีแรงกระตุ้นที่จะทำให้เกิดการจัดการกำไรโดยทำให้รายได้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามการที่ความเสี่ยงด้านการเงินสูง ก็เกิดได้จากภาวะการเงินที่ตกต่ำ (Beneish and Press, 1995) เพราะฉะนั้นบริษัทที่มีสัดส่วนระหว่างหนี้สินทั้งหมดต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง ผู้บริหารก็ย่อมที่จะมีความพยายามที่จะเลือกนโยบายทางบัญชีที่จะเลื่อนรายได้ในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน (Christie, 1990) เพื่อปรับปรุงอัตราส่วนทางการเงินให้ดูดีขึ้น

จากการศึกษาของ Defond and Jambalvo (1992) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้กับรายการคงค้าง โดยได้มีการหาค่ารายการคงค้างที่ไม่ปกติ (Abnormal accruals) ของ 94 บริษัทที่ได้รายงานการละเมิดสัญญาไว้ในรายงานประจำปี จากการศึกษาพบว่ารายการคงค้างที่ไม่ปกติ (Abnormal accruals) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในปีก่อนหน้าที่จะมีการละเมิดเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ ส่วนในปีที่มีการละเมิดเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ก็พบว่ารายการคงค้างที่ไม่ปกติ (Abnormal accruals) ก็มีความสัมพันธ์เชิงบวก จากการศึกษาได้ควบคุมผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร และการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่อง

Sweeney (1992) ได้ทำการศึกษาถึงช่วงเวลาที่บริษัทจะเลือกใช้นโยบายบัญชีก่อนและหลังที่จะมีการละเมิดเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ กลุ่มตัวอย่างคือ 130 บริษัทที่ผู้บริหารละเมิดเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ ซึ่งผู้บริหารเหล่านี้มีการเปลี่ยนนโยบายบัญชี 205 ครั้งในช่วงก่อนผิดสัญญา 5 ปี และหลังผิดสัญญา 2 ปี ซึ่งพบว่า 76% ของการเปลี่ยนแปลงคือต้องการเพิ่มกำไรให้สูงขึ้น จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารบริษัทมีความพยายามที่จะเลือกข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกำไรที่สูงขึ้นในกลุ่มที่ศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารที่ละเมิดเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ก็จะจัดการกำไรโดยให้ผลกำไรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในปีที่ผิดสัญญามากกว่าปีอื่น ๆ และในปีถัดมาผู้บริหารก็จะยังทำการจัดการกำไรโดยให้ผลกำไรเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ของผู้บริหารที่สามารถควบคุมการแสดงผลการดำเนินงานของบริษัทได้

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงนำความเสี่ยงด้านการเงินมาเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากการละเมิดเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ โดยวัดค่าตัวแปรความเสี่ยงทางการเงิน ดังนี้

LEV = ความเสี่ยงทางการเงินของบริษัท (Leverage) แทนด้วยตัวแปร LEV ซึ่งใช้วัดความเสี่ยงทางการเงินของบริษัท โดยคำนวณได้จากอัตราส่วนของหนี้สินรวม ต่อ ส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E Ratio)

3.3) ขนาดของบริษัท (Firm Size)

จากการศึกษาของ Xie et al. (2001), Chung et al. (2005), Defond and Jiambalvo (1998) และ Piman (2004) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขนาดของกิจการ กับรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร สามารถอธิบายได้ว่า ตลาดหรือนักลงทุนจะให้ความสำคัญในกำไรของกิจการที่มีขนาดใหญ่มากกว่ากิจการขนาดเล็ก รวมถึงการพิจารณาและให้ความสำคัญถึงวิธีการทางบัญชีของบริษัท ด้วยเหตุนี้ ทำให้กิจการขนาดใหญ่มีการจัดการกำไรมากกว่ากิจการขนาดเล็ก เพื่อให้ราคาหุ้นและผลการดำเนินงานของกิจการสูงขึ้น ซึ่งจะสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของทีมผู้บริหารของกิจการ

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงนำขนาดของกิจการมาเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขนาดของกิจการที่แตกต่างกัน โดยวัดค่าตัวแปรขนาดของกิจการ ดังนี้

SIZE = ขนาดของบริษัท (Firm Size) แทนด้วยตัวแปร SIZE ซึ่งใช้วัดขนาดของบริษัท โดยคำนวณได้จากลอการิทึม (logarithm) ของสินทรัพย์รวม (Total assets) ณ วันต้นปี

3.4) การเติบโตของรายได้ (Revenue Growth)

เนื่องจากสมมติฐานของ Smith and Watts (1992) ที่ว่าผู้บริหารจะมีการใช้ดุลยพินิจในการบริหารงานมากขึ้นในกิจการที่มีการเจริญเติบโตสูง บริษัทที่มีแนวโน้มการเจริญเติบโตสูง อาจมาจากการจัดการกำไรของฝ่ายบริหาร เพื่อให้กำไรของกิจการสูงขึ้น โดยสามารถทำผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร กำไรที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อมูลค่าของกิจการที่สูงขึ้น

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงนำการเติบโตของรายได้ของกิจการมาเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเติบโตของรายได้ที่แตกต่างกัน โดยวัดค่าตัวแปรการเติบโตของรายได้ ดังนี้

GROWTH = การเติบโตของรายได้ (Revenue Growth) แทนด้วยตัวแปร GROWTH ซึ่งวัดค่าโดยใช้การเติบโตของรายได้ของบริษัท โดยคำนวณได้จากรายได้รวมปีปัจจุบัน – รายได้รวมปีก่อน โดยใช้รายได้รวมปีก่อนเป็นฐาน

3.5) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets)

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ แสดงให้เห็นถึงความสามารถและประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารในการใช้สินทรัพย์ของกิจการไปก่อให้เกิดกำไรกลับมา ถ้าอัตราส่วนดังกล่าวของกิจการมีค่าต่ำ แสดงถึงความไม่มีประสิทธิภาพของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีแรงจูงใจในการจัดการกำไรมากขึ้น เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีของตัวเองและผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการบริหารกิจการ อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยของ Jean et al. (2004) ที่พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรของกิจการ

ดังนั้นการศึกษานี้จึงนำอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มาเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ที่แตกต่างกัน โดยวัดค่าตัวแปรอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ดังนี้

ROA = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets) แทนด้วยตัวแปร ROA ซึ่งใช้วัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ของกิจการ โดยคำนวณได้จากอัตราส่วนกำไรสุทธิ ต่อ สินทรัพย์รวม

3.6) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operating)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรของกิจการ อาทิเช่น Dechow et al. (1996), DeFond and Jiambalvo (1998), Peasnell, Pope, and Young (2000), Charles Piot (2005) และ Chung et al. (2005) โดยจำนวนเงินของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงาน จะเป็นเครื่องบ่งชี้ที่สำคัญที่แสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของกิจการ ในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอ เพื่อจ่ายชำระหนี้กู้ยืม เพื่อการดำเนินงานของกิจการ เพื่อจ่ายเงินปันผล และเพื่อการลงทุนใหม่ๆ ดังนั้นหากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อย นั่นหมายถึงกิจการมีความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่ำ ทำให้ผู้บริหารอาจมีแรงจูงใจในการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง เพื่อให้สามารถผ่านการประเมินจากผู้ถือหุ้น นักลงทุน รวมถึงสร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับตัวเอง

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงนำกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่แตกต่างกัน โดยวัดค่าตัวแปรกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ดังนี้

CFO = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operating) แทนด้วยตัวแปร CFO โดยคำนวณได้จากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ณ ปีปัจจุบัน / สินทรัพย์รวมปีก่อน

3.4 การตั้งสมมติฐาน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้มีการส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดการดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการเพิ่มกลไกควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทมหาชน ซึ่งกำหนดให้บริษัทที่จะจดทะเบียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นไป ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบและบริษัทจดทะเบียนที่มีอยู่ต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในปี พ.ศ. 2542 จากแนวคิดและวัตถุประสงค์การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของตัวเลขที่ปรากฏในรายงานทางการเงิน ความน่าเชื่อถือได้ของระบบการควบคุมภายใน รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ และกฎหมายภาษีอากร แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการบริหารงานของบริษัทจดทะเบียนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ทำให้ผู้ซิงบการเงินมีความเชื่อมั่นต่อรายงานทางการเงินของบริษัทเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากกลไกควบคุมและตรวจสอบตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ของบริษัทจดทะเบียนไทยที่เพิ่มขึ้นโดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dechow et al. (1996) ที่มีสมมติฐานว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร และ Charles Piot (2005) ที่มีสมมติฐานว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบจะช่วยลดการจัดการกำไรของกิจการ

ดังนั้น จึงมีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

H₁: การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร หรือ

H_{1a}: บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีการจัดการกำไรเฉลี่ยต่ำกว่าก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

จากสมมติฐานข้างต้นสามารถสรุปข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่จะใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ได้คาดการณ์ไว้ ทั้งตัวแปรอิสระ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรควบคุมต่างๆ และทิศทางความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่คาดการณ์ไว้ มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และทิศทางของความสัมพัธ์กับการจัดการกำไรที่คาดการณ์ไว้

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	ตัววัด	ทิศทางของความสัมพัธ์กับการจัดการกำไรที่คาดการณ์ไว้
ตัวแปรอิสระ			
ช่วงก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ	ACFORM	0 = ก่อนจัดตั้ง 1 = หลังจัดตั้ง	-
ตัวแปรควบคุม			
ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี	BIG5	0 = Non Big 5 1 = Big 5	-
ความเสี่ยงทางการเงิน	LEV	หนี้สินรวม / ส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E Ratio)	+
ขนาดของบริษัท	SIZE	Logarithm ของสินทรัพย์รวม	+
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	ROA	กำไรสุทธิ / สินทรัพย์	+
การเติบโตของรายได้	GROWTH	(รายได้รวมปีปัจจุบัน - รายได้รวมปีก่อน) / รายได้รวมปีก่อน	+
กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	CFO	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน / สินทรัพย์ปีก่อน	-

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross sectional data) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – 2546 รวม 9 ปี จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน กองทุนและธุรกิจขนาดกลาง (MAI) โดยจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคทางสถิติ คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA) ด้วยวิธี Ordinary Least Squares (OLS) ซึ่ง Ordinary Least Squares Method เป็นการประมาณค่าในการวิเคราะห์ถดถอย เพื่อวิเคราะห์หาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องว่ามีความสัมพันธ์ในลักษณะใด ตลอดจนสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบของตัวแปรอิสระ ที่มีต่อตัวแปรตาม โดยมีข้อสมมติในการประมาณค่าดังนี้

1. X เป็นตัวแปรคงที่ (Fixed) และ Y เป็นตัวแปรสุ่ม (Random)
2. ค่าความคลาดเคลื่อน (e_i) มีค่าเฉลี่ย = 0
3. e_i มีการแจกแจงแบบปกติที่มีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์และค่าแปรปรวน = σ^2
4. e_i และ e_j เป็นอิสระกัน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการทดสอบสมมติฐานถดถอยในแต่ละตัวแปรที่ทำการศึกษาว่ามีทิศทางตามสมมติฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการใช้สถิติทดสอบ t-test และตรวจสอบข้อกำหนดของการวิเคราะห์ความถดถอยที่ตัวแปรอิสระทุกตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ของสมการถดถอยเชิงพหุ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS)

เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการควบคุมปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรของบริษัท และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไร โดยการวิเคราะห์จำแนกตามปีที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนและการทดสอบค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

ข้อมูลที่ได้สามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้เป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการกำไรและข้อมูลการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ รวมถึงข้อมูลของตัวแปร

ควบคุมด้วยค่าสถิติ ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

ส่วนที่ 2 ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inference Analysis) ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการจัดการกำไรกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยการนำข้อมูลที่เก็บจากงบการเงินและรายงานประจำปีของแต่ละบริษัทมาวัดและคำนวณหาค่าของปัจจัยต่างๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และใช้โปรแกรม SPSS ในการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression) และสหสัมพันธ์เชิงซ้อน (Correlation analysis) โดยใช้ The Pearson correlation โดยในส่วนนี้มีรายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมของทุกกลุ่มอุตสาหกรรมและทุกปี โดยใช้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการวิเคราะห์

2. การเปรียบเทียบการจัดการกำไร โดยจำแนกตามปีก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เพิ่มเติมและการวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว ซึ่งการวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยตัดกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มออกจากการวิเคราะห์ เช่น ตัดกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในปี 2540 หรือตัดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานออก เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว โดยการเปลี่ยนตัวแปรและวิธีการวัดค่าใหม่ แล้วนำไปวิเคราะห์ตามเทคนิคทางสถิติและตามตัวแบบจำลองเดิม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้จะกล่าวถึงผลที่ได้จากการวิเคราะห์จากแบบจำลองที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 3 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

- การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ศึกษา

ส่วนที่ 2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

- การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
- การวิเคราะห์การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
- การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไร โดยจำแนกตามปีก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เพิ่มเติมและการประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของบริษัทจดทะเบียนที่กำหนดไว้ในบทที่ 3 นั้น กลุ่มประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 320 บริษัท (ข้อมูลในปี 2542) ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน กองทุนและกลุ่มธุรกิจขนาดกลาง โดยจำแนกออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	จำนวน	43	บริษัท
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	จำนวน	37	บริษัท
3. กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม	จำนวน	40	บริษัท

4. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	จำนวน	51	บริษัท
5. กลุ่มทรัพยากร	จำนวน	10	บริษัท
6. กลุ่มบริการ	จำนวน	71	บริษัท
7. กลุ่มเทคโนโลยี	จำนวน	25	บริษัท
8. กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน	จำนวน	43	บริษัท

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 278 บริษัท (ดูรายละเอียดที่ภาคผนวก ข ตารางที่ 6.7-6.9) เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการแปลความหมายของผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลในภายหลัง การวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้จำเป็นที่จะต้องตัดข้อมูลบางส่วนออก กล่าวคือ บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในการคำนวณหาค่ารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นตัวแปรที่ใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท บริษัทที่ไม่ดำรงสถานะการเป็นบริษัทจดทะเบียนตลอดในช่วงที่ทำการศึกษา รวมถึงผู้วิจัยได้ตรวจสอบค่าผิดปกติของตัวแปรการจัดการกำไร ซึ่งอาจจะแสดงค่าที่สูงหรือต่ำมากผิดปกติทำให้มีผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยบริษัทจดทะเบียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 278 บริษัท ศึกษาในช่วงก่อน 3 ปีและหลัง 3 ปีจากการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ รวมเป็นเวลา 6 ปี ซึ่งมีหน่วยวิเคราะห์จำนวนทั้งหมด 1,668 หน่วยวิเคราะห์ และได้ตัดค่าที่สูงหรือต่ำผิดปกติ (Outliner) ออกจำนวน 20 หน่วยวิเคราะห์ ทำให้เหลือหน่วยวิเคราะห์จำนวนทั้งสิ้น 1,648 หน่วยวิเคราะห์ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มบริษัทก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมี 824 หน่วยวิเคราะห์ (จำนวน 3 ปี)
2. กลุ่มบริษัทหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมี 824 หน่วยวิเคราะห์ (จำนวน 3 ปี)

ส่วนที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ศึกษา

1. การจัดการกำไร

ตารางที่ 4.1 ค่าสถิติพื้นฐานของการจัดการกำไร (หน่วย: เท่า)

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่ามัธยฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ก่อนจัดตั้ง Audit Committee	0.0607	0.1565	0.0779	-0.5646	0.5537
หลังจัดตั้ง Audit Committee	0.0287	0.4271	0.0448	-1.5269	2.6874

จากตารางที่ 4.1 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรในการวิจัย ในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของการจัดการกำไร เท่ากับ 0.0607 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.1565 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 0.0779 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -0.5646 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน และ 0.5537 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน ตามลำดับ

และในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของการจัดการกำไร เท่ากับ 0.0287 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.4271 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 0.0448 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -1.5269 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน และ 2.6874 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน ตามลำดับ

2. การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

ตารางที่ 4.2 ค่าสถิติพื้นฐานของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (หน่วย: ร้อยละ)

ปี	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
2541	17	6.12	6.12
2542	227	81.65	87.77
2543	34	12.23	100
รวม	278	100	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย บริษัทจดทะเบียนที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในปี 2541 จำนวน 17 บริษัท ปี 2542 จำนวน 227 บริษัท และปี 2543 จำนวน 34 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.12 ร้อยละ 81.65 และร้อยละ 12.23 ตามลำดับ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 278 บริษัท โดยจะสังเกตเห็นได้ว่าในปี 2542 บริษัทส่วนใหญ่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานของขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (หน่วย: ร้อยละ)

ช่วงเวลา	ขนาดของสำนักงาน สอบบัญชี	ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
ก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ	NON-BIG5	327	39.69	39.69
	BIG5	497	60.31	100.00
	รวม	824	100.00	
หลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ	NON-BIG5	308	37.38	37.38
	BIG5	516	62.62	100.0
	รวม	824	100.0	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในช่วงเวลาก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ จากจำนวนตัวอย่าง 824 ตัวอย่าง บริษัทจดทะเบียนใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG5) จำนวน 497 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 60.31 และมีบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (NON-BIG5) จำนวน 327 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 39.69

และในช่วงเวลาหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจากจำนวนตัวอย่าง 824 ตัวอย่าง บริษัทจดทะเบียนใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG5) จำนวน 516 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 62.62 และมีบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (NON-BIG5) จำนวน 308 บริษัท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 37.38 ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ว่าในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนมีแนวโน้มใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น

4. ความเสี่ยงทางการเงิน

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานของความเสี่ยงทางการเงิน (หน่วย: เท่า)

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่ามัธยฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ก่อนจัดตั้ง Audit committee	2.3653	7.5128	1.3212	-26.4873	83.9960
หลังจัดตั้ง Audit committee	1.6500	6.0354	0.7799	-29.0209	61.6308

จากตารางที่ 4.4 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรในการวิจัย ในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของความเสี่ยงทางการเงินเท่ากับ

2.3653 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 7.5128 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 1.3212 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -26.4873 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และ 83.9960 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ตามลำดับ

และในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของความเสี่ยงทางการเงิน เท่ากับ 1.6500 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 6.0354 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 0.7799 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -29.0209 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และ 61.6308 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ตามลำดับ

นอกจากนี้ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงทางการเงินในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (จากตารางที่ 6.1 ในภาคผนวก ก) ได้ค่าทดสอบทางสถิติ $t = 2.118$ และค่า $P - \text{value} = 0.034$ ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงทางการเงินในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงทางการเงินในช่วงก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงทางการเงินในช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องมาจากในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเป็นช่วงวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้บริษัทจดทะเบียนมีอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

5. ขนาดของบริษัท

ตารางที่ 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานของขนาดของบริษัท (หน่วย: ล้านบาท)

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่ามัธยฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ก่อนจัดตั้ง Audit committee	7901.7046	20905.7348	2127.4700	45.29	345728.6
หลังจัดตั้ง Audit committee	8468.1584	23405.6688	1939.3150	121.22	271481.6

จากตารางที่ 4.5 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรในการวิจัย ในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของขนาดของบริษัทเท่ากับ 7,901.7046 ล้านบาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 20,905.7348 ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 2,127.4700 ล้านบาท นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 45.29 ล้านบาท และ 345,728.6 ล้านบาท ตามลำดับ

และในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของขนาดของบริษัทเท่ากับ 8,468.1584 ล้านบาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 23,405.6688 ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 1,939.3150 ล้านบาท นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 121.22 ล้านบาท และ 271,481.6 ล้านบาท ตามลำดับ

นอกจากนี้ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของขนาดของบริษัทในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (จากตารางที่ 6.1 ในภาคผนวก ก) ได้ค่าทดสอบทางสถิติ $t = -0.518$ และค่า $P - value = 0.604$ ซึ่งมากกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยของขนาดของบริษัทในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

6. อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์

ตารางที่ 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (หน่วย: เท่า)

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่ามัธยฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ก่อนจัดตั้ง Audit committee	-0.0205	0.1764	0.0144	-2.0851	1.0000
หลังจัดตั้ง Audit committee	0.0162	0.5029	0.0447	-10.6548	5.4812

จากตารางที่ 4.6 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรในการวิจัย ในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ เท่ากับ -0.0205 เท่า ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.1764 เท่า ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 0.0144 เท่า นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -2.0851 เท่า และ 1.0000 เท่า ตามลำดับ

และในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์เท่ากับ 0.0162 เท่า ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.5029 เท่า ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 0.0447 เท่า นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -10.6548 เท่า และ 5.4812 เท่า ตามลำดับ

นอกจากนี้ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (จากตารางที่ 6.1 ในภาคผนวก ก) ได้ค่าทดสอบทางสถิติ $t = -1.974$ และค่า $P - value = 0.049$ ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า

ค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ในช่วงก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ในช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องมาจากในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเป็นช่วงวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้บริษัทมีผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ เช่น มีผลการดำเนินงานที่ลดลง ขาดทุนจากการด้อยค่าขาดทุนจากบริษัทย่อย ค่าใช้จ่ายในการหยุดดำเนินการผลิต เป็นต้น จึงทำให้บริษัทมีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมน้อยกว่าเมื่อเทียบกับช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

7. การเติบโตของรายได้ของบริษัท

ตารางที่ 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานของการเติบโตของรายได้ของบริษัท (หน่วย: เท่า)

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่ามัธยฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ก่อนจัดตั้ง Audit committee	0.1448	1.0626	0.0576	-0.9632	27.3312
หลังจัดตั้ง Audit committee	0.1248	0.6289	0.0662	-7.1786	10.7924

จากตารางที่ 4.7 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรในการวิจัย ในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของการเติบโตของรายได้ของบริษัทเท่ากับ 0.1448 เท่าของรายได้ปีก่อน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 1.0626 เท่าของรายได้ปีก่อน ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 0.0576 เท่าของรายได้ปีก่อน นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -0.9632 เท่าของรายได้ปีก่อน และ 27.3312 เท่าของรายได้ปีก่อน ตามลำดับ

และในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของการเติบโตของรายได้ของบริษัทเท่ากับ 0.1248 เท่าของรายได้ปีก่อน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 0.6289 เท่าของรายได้ปีก่อน ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 0.0662 เท่าของรายได้ปีก่อน นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -7.1786 เท่าของรายได้ปีก่อน และ 10.7924 เท่าของรายได้ปีก่อน ตามลำดับ

นอกจากนี้ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการเติบโตของรายได้บริษัทในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (จากตารางที่ 6.1 ในภาคผนวก ก) ได้ค่าทดสอบทางสถิติ $t = 0.472$ และค่า $P - \text{value} = 0.637$ ซึ่งมากกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยของ

การเติบโตของรายได้บริษัทในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

8. กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

ตารางที่ 4.8 ค่าสถิติพื้นฐานของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (หน่วย: ล้านบาท)

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่ามัธยฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ก่อนจัดตั้ง Audit committee	422.7091	1762.25613	100.7050	-6077.40	22560.30
หลังจัดตั้ง Audit committee	559.7285	2138.15618	124.6450	-13909.9	39473.26

จากตารางที่ 4.8 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรในการวิจัย ในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเท่ากับ 422.7091 ล้านบาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 1,762.25613 ล้านบาท ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 100.7050 ล้านบาท นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -6,077.40 ล้านบาท และ 22,560.30 ล้านบาท ตามลำดับ

และในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) ของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเท่ากับ 559.7285 ล้านบาท ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เท่ากับ 2,138.15618 ล้านบาท ค่ามัธยฐาน (Median) เท่ากับ 124.6450 ล้านบาท นอกจากนี้มีค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ -13,909.9 ล้านบาท และ 39,473.26 ล้านบาท ตามลำดับ

นอกจากนี้ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (จากตารางที่ 6.1 ในภาคผนวก ก) ได้ค่าทดสอบทางสถิติ $t = -1.420$ และค่า $P\text{-value} = 0.156$ ซึ่งมากกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนที่ 2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การศึกษากิจการการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$DA = \beta_0 + \beta_1 ACFORM + \beta_2 BIG5 + \beta_3 LEV + \beta_4 SIZE + \beta_5 ROA + \beta_6 GROWTH + \beta_7 CFO + e$$

โดย

ตัวแปรตาม

DA คือ รายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accruals)

ตัวแปรอิสระ

ACFORM คือ ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ในการวัดค่าบริษัทจดทะเบียนในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปรควบคุม

BIG5 คือ ตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ในการวัดค่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size)

LEV คือ ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage)

SIZE คือ ขนาดของบริษัท (Firm Size)

ROA คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets)

GROWTH คือ การเติบโตของรายได้ของบริษัท (Revenue Growth)

CFO คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operating)

ในการศึกษาถึงการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เพื่อยืนยันความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในการวิจัย และเพื่อให้ผลการวิเคราะห์ผลการศึกษา มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ดังนั้นก่อนที่จะคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย จะต้องตรวจสอบเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ดังนี้

การตรวจสอบอัตสหสัมพันธ์ (Autocorrelation) ข้อมูลตัวแปรตาม ณ ระดับใดๆ ของตัวแปรอิสระจะต้องเป็นอิสระต่อกันโดยส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามจะเกิดขึ้นกับข้อมูลที่มีลักษณะของข้อมูลอนุกรมเวลาหรือเป็นข้อมูลที่เก็บตามเวลา ซึ่งตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นข้อมูลรายปีจึงมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้นจึงทำการตรวจสอบเพื่อให้ผลการวิเคราะห์ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งการตรวจสอบจะใช้วิธีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร โดยมีสมมติฐานการทดสอบ ดังนี้

H_0 : การจัดการกำไรเป็นอิสระกัน

H_1 : การจัดการกำไรไม่เป็นอิสระกัน

ผลการทดสอบจะพิจารณาได้จากค่าสถิติ d (Durbin-Watson) ถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 นั่นคือ มีค่าในช่วง 1.5 ถึง 2.5 จะสรุปว่า การจัดการกำไรเป็นอิสระกัน จากผลการทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อนพบว่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.879 ซึ่งอยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2.5 จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลตัวแปรตามระดับใดๆ ของตัวแปรอิสระเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากเงื่อนไขข้อหนึ่งของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคือ ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระกัน การตรวจสอบเงื่อนไขข้อนี้จะทำโดยการให้ตัวแปรอิสระตัวหนึ่งเป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรอิสระที่เหลือเป็นตัวแปรอิสระ วิธีการตรวจสอบจะใช้ค่าสถิติ คือ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) ถ้าค่า Tolerance ของตัวแปรมีค่าใกล้ศูนย์ หรือค่า Variance Inflation Factor มีค่ามากกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระที่เหลือมาก นั่นคือ เกิดปัญหา Multicollinearity จากการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพบว่า Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) มีค่าดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

	Tolerance	VIF
ACFORM	0.995	1.005
BIG5	0.930	1.075
LEV	0.998	1.002
SIZE	0.926	1.080
ROA	0.973	1.028
GROWTH	0.989	1.011
CFO	0.984	1.017

ACFORM	คือ	การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
BIG5	คือ	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี
LEV	คือ	ความเสี่ยงทางการเงิน
SIZE	คือ	ขนาดของบริษัท
ROA	คือ	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์
GROWTH	คือ	การเติบโตของรายได้ของบริษัท
CFO	คือ	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรมีค่าไม่เข้าใกล้ศูนย์ และค่า Variance Inflation Factor (VIF) มีค่าน้อยกว่า 10 ทุกตัวแสดงว่าตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระที่เหลือในระดับที่จะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity

2.1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

ในการวิเคราะห์การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในช่วงก่อน และหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หลายตัวแปร (Multivariate Analysis) ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบ Ordinary Least Square; OLS ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวที่นำมาศึกษา มีความสัมพันธ์กันสูงหรือไม่ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.10 พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์กันสูงเกิน 0.5

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงซ้อนของ Pearson แสดงค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษา และภายในวงเล็บแสดงค่า p-value (Sig. 1-tailed)

Pearson	ACFORM	BIG5	LEV	SIZE	ROA	GROWTH	CFO
ACFORM	1.000	0.024	0.024	-0.023	0.049*	-0.012	0.027
	.	(0.168)	(0.162)	(0.172)	(0.024)	(0.319)	(0.135)
BIG5	0.024	1.000	-0.031	0.260*	-0.020	0.003	-0.015
	(0.168)	.	(0.101)	(0.000)	(0.212)	(0.448)	(0.268)
LEV	0.024	-0.031	1.000	0.006	-0.009	0.002	-0.018
	(0.162)	(0.101)	.	(0.411)	(0.356)	(0.473)	(0.234)
SIZE	-0.023	0.260*	0.006	1.000	-0.049*	0.030	-0.055*
	(0.172)	(0.000)	(0.411)	.	(0.023)	(0.111)	(0.013)
ROA	0.049*	-0.020	-0.009	-0.049*	1.000	0.099**	0.115**
	(0.024)	(0.212)	(0.356)	(0.023)	.	(0.000)	(0.000)
GROWTH	-0.012	0.003	0.002	0.030	0.099**	1.000	0.003
	(0.319)	(0.448)	(0.473)	(0.111)	(0.000)	.	(0.449)
CFO	0.027	-0.015	-0.018	-0.055*	0.115**	0.003	1.000
	(0.135)	(0.268)	(0.234)	(0.013)	(0.000)	(0.449)	.

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%

DA คือ การจัดการกำไร

ACFORM คือ การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

BIG5 คือ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

LEV คือ ความเสี่ยงทางการเงิน

SIZE คือ ขนาดของบริษัท

ROA คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์

GROWTH คือ การเติบโตของรายได้ของบริษัท

CFO คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

จากตารางที่ 4.10 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงซ้อนของเปียร์สัน พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยการ จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับขนาดของสำนักงานสอบ

บัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.024 0.024 0.049 และ 0.027 ตามลำดับ นอกจากนี้การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ขนาดของกิจการ และการเติบโตของรายได้ของบริษัท โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.023 และ -0.012 ตามลำดับ

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของบริษัท ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของบริษัท และการเติบโตของรายได้ของบริษัท โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.024 0.260 และ 0.003 ตามลำดับ นอกจากนี้ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเสี่ยงทางการเงิน อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.031 -0.020 และ -0.015 ตามลำดับ

ความเสี่ยงทางการเงิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของบริษัท และการเติบโตของรายได้ของบริษัท โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.024 0.006 และ 0.002 ตามลำดับ นอกจากนี้ความเสี่ยงทางการเงิน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.031 -0.009 และ -0.018 ตามลำดับ

ขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% นอกจากนี้ ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน และการเติบโตของรายได้ของบริษัท โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.260 0.006 และ 0.030 ตามลำดับ นอกจากนี้ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.023 -0.049 และ -0.055 ตามลำดับ

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเติบโตของรายได้ของบริษัท และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% นอกจากนี้ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และขนาดของบริษัทที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ การเติบโตของรายได้ของบริษัท และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.049 0.099 และ 0.115 ตามลำดับ นอกจากนี้อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน และขนาดของบริษัท โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.020 -0.009 และ -0.049 ตามลำดับ

การเติบโตของรายได้ของบริษัท มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยการเติบโตของรายได้ของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน ขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.003 0.002 0.030 0.099 และ 0.003 ตามลำดับ นอกจากนี้การเติบโตของรายได้ของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.012

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% นอกจากนี้กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของบริษัท ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และการเติบโตของรายได้ของบริษัท โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.027 0.115 และ 0.003 ตามลำดับ นอกจากนี้ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน และขนาดของบริษัท โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ -0.015 -0.018 และ -0.055 ตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

หลังจากตรวจสอบเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุและการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ และตัวแปรควบคุมต่าง ๆ จะถูกนำมาวิเคราะห์ความถดถอยเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.2.1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตาม (Y) กับตัวแปรอิสระว่าอยู่ในทิศทางเดียวกัน หรือทิศทางตรงกันข้าม เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดขึ้น ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

2.2.1.1 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรในภาพรวม

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.002$ Adjusted $R^2 = 0.002$ F- Value = 4.068 Sig. F = 0.044

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	t - value	Sig. t
		β Beta		
	ค่าคงที่	0.061	5.418	0.000
1	ACFORM	-0.032	-2.017	0.044*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอย จะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย Discretionary accrual = β ACFORM + β BIG5 + β LEV + β SIZE + β ROA + β GROWTH + β CFO + e

$R^2 = 0.191$ Adjusted $R^2 = 0.188$ F- Value = 55.324 Sig. F = 0.000

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t – value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	-0.125		-2.844	0.005
1	ACFORM	-0.036	-0.057	-2.545	0.011*
2	BIG5	-0.016	-0.024	-1.044	0.297
3	LEV	0.000	-0.011	-0.495	0.621
4	SIZE	0.068	0.123	5.351	0.000*
5	ROA	0.311	0.364	16.176	0.000*
6	GROWTH	0.026	0.072	3.210	0.001*
7	CFO	-0.541	-0.226	-10.078	0.000*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.032 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 95% นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.036 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ ขนาดของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร SIZE อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA การเติบโตของรายได้ของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร GROWTH และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนด้วยตัวแปร CFO โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.068 0.311 0.026 และ -0.541 ตามลำดับ โดย SIZE ROA และ GROWTH มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร และ CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก บริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ บริษัทที่มีการเติบโตของรายได้สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีการเติบโตของรายได้ต่ำ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาก จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการ

ดำเนินงานน้อย ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

ตารางที่ 4.12 สรุปผลการศึกษาของการวิเคราะห์หลายตัวแปรร่วมกัน ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดการณ์ไว้	ผลการศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %	
		นัยสำคัญทางสถิติ	ทิศทางความสัมพันธ์
การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ	ตรงกันข้าม	มี	ตรงกันข้าม
ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี	ตรงกันข้าม	ไม่มี	ตรงกันข้าม
ความเสี่ยงทางการเงิน	เดียวกัน	ไม่มี	เดียวกัน
ขนาดของบริษัท	เดียวกัน	มี	เดียวกัน
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	เดียวกัน	มี	เดียวกัน
การเติบโตของรายได้	เดียวกัน	มี	เดียวกัน
กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	ตรงกันข้าม	มี	ตรงกันข้าม

2.3 การศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนโดยจำแนกตามปีก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

2.3.1 การเปรียบเทียบการจัดการกำไรจำแนกตามปีก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

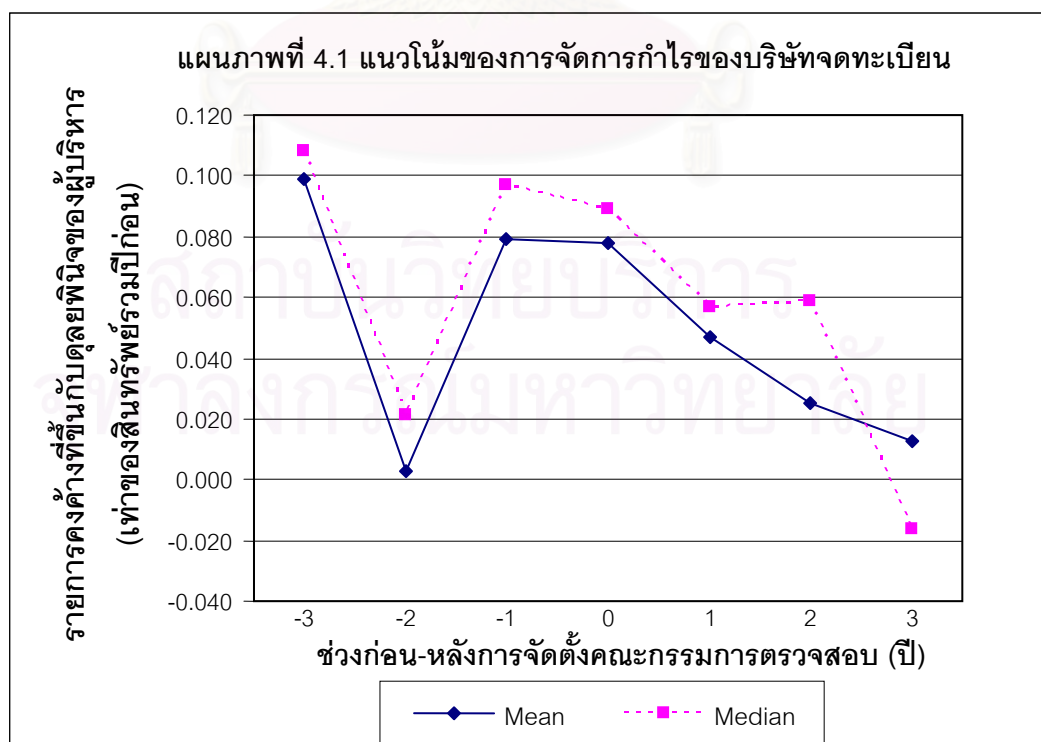
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในช่วงก่อนและหลังจากการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.13 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไร จำแนกตามช่วงปีก่อนและหลัง จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee: AC)

จัดตั้ง AC ปี 2541		จัดตั้ง AC ปี 2542		จัดตั้ง AC ปี 2543		จัดตั้ง AC ปี 2541-2543		
ปี	ค่าเฉลี่ย	ปี	ค่าเฉลี่ย	ปี	ค่าเฉลี่ย	ปีที่	ค่าเฉลี่ย	มัธยฐาน
2538	0.104	2539	-0.046	2540	0.120	-3	0.099	0.103
2539	0.069	2540	0.040	2541	-0.007	-2	0.003	0.021
2540	0.079	2541	0.081	2542	0.078	-1	0.079	0.096
2541	0.051	2542	0.072	2543	0.127	0	0.078	0.089
2542	0.153	2543	0.145	2544	0.025	1	0.047	0.057
2543	-0.031	2544	0.015	2545	0.031	2	0.025	0.059
2544	-0.012	2545	0.233	2546	-0.017	3	0.013	-0.056
จำนวน 17 บริษัท		จำนวน 227 บริษัท		จำนวน 34 บริษัท		รวม 278 บริษัท		

จากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ที่ใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่เก็บรวบรวมในระหว่างปี พ.ศ. 2538 – 2546 พบว่าค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรในแต่ละปีมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ค่ามัธยฐานของข้อมูลก็มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.1

จากแผนภาพที่ 4.1 จะเห็นได้ว่าทั้งค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่ามัธยฐานของตัวแปรตามมีแนวโน้มลดลง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการมีคณะกรรมการตรวจสอบ

หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการแบ่งกลุ่มมาทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยเปรียบเทียบในช่วงก่อนและหลังมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยสมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ คือ

$$H_{0a} : \mu_1 \leq \mu_2$$

$$H_{1a} : \mu_1 > \mu_2$$

โดยที่

μ_1 = ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

μ_2 = ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารจะใช้ค่า T-test ทดสอบ โดยปรากฏสถิติเชิงพรรณนาตามตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 สถิติเชิงพรรณนาของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

	หน่วยวิเคราะห์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (3 ปี)	824	0.0607	0.1565
หลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (3 ปี)	824	0.0287	0.4271

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ก่อนมีคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทส่วนใหญ่มีรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารอยู่ที่ 0.0607 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน และหลังจากมีคณะกรรมการตรวจสอบแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารลดลงเหลือ 0.0287 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน แต่ก็มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่าก่อนมีคณะกรรมการตรวจสอบ

เมื่อนำค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในช่วงก่อนและหลังมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมาทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะได้ผลการวิเคราะห์ ตามตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

		Levene's Test for Equality of Variances		T - test for Equality of Means	
		F	Sig.	t	Sig.(2-tailed)
DA	Equal variances assumed	168.114	0.000	2.017	0.044
	Equal variances not assumed			2.017	0.044

จากตารางที่ 4.15 จะต้องทำการทดสอบค่าแปรปรวนของการจัดการกำไรในช่วงก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบว่าเท่ากันหรือไม่ โดยตั้งสมมติฐาน ดังนี้

H_0 : ค่าแปรปรวนของการจัดการกำไรในช่วงก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเท่ากับค่าความแปรปรวนในช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

H_1 : ค่าแปรปรวนของการจัดการกำไรในช่วงก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่เท่ากับค่าความแปรปรวนในช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

สถิติทดสอบ $F = 168.114$ และค่า $Sig. = 0.000$ ซึ่งจากผลการทดสอบจะสรุปว่าปฏิเสธ H_0 เนื่องจาก ค่า $Sig. 0.000 < 0.05$

เนื่องจากค่าแปรปรวนของการจัดการกำไรในช่วงก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่เท่ากับค่าความแปรปรวนในช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ดังนั้นการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร จึงใช้สถิติทดสอบ t โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t ในบรรทัดที่ 2 (Equal variances not assumed) ซึ่ง สถิติทดสอบ $t = 2.017$ และ ค่า $Sig. = 0.044 / 2 = 0.022$ ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า $\mu_1 \leq \mu_2$ กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มากกว่าค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร

2.3.2 การเปรียบเทียบการจัดการกำไรจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำการจัดแบ่งตามการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่

- กลุ่มอุตสาหกรรม 1 เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
- กลุ่มอุตสาหกรรม 2 สินค้าอุปโภคและบริโภค
- กลุ่มอุตสาหกรรม 3 วัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม
- กลุ่มอุตสาหกรรม 4 อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
- กลุ่มอุตสาหกรรม 5 ทรัพยากร
- กลุ่มอุตสาหกรรม 6 บริการ
- กลุ่มอุตสาหกรรม 7 เทคโนโลยี
- กลุ่มอุตสาหกรรม 8 บริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน

ตารางที่ 4.16 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยแบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม แสดงให้เห็นดังนี้

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนหน่วยวิเคราะห์	ค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไร			
		ก่อนจัดตั้งคณะกรรการตรวจสอบ	หลังจัดตั้งคณะกรรการตรวจสอบ	เปรียบเทียบ (ก่อน-หลัง)	รวม
		กรรมกรการตรวจสอบ	กรรมกรการตรวจสอบ		
1	224	0.0825	0.0456	ลดลง	0.0640
2	209	0.0602	-0.0399	ลดลง	0.0104
3	228	0.0528	0.0057	ลดลง	0.0292
4	267	0.0559	0.1594	เพิ่มขึ้น	0.1071
5	48	0.0569	0.0692	เพิ่มขึ้น	0.0631
6	349	0.0749	0.0186	ลดลง	0.0465
7	136	0.0208	0.1261	เพิ่มขึ้น	0.0735
8	187	0.0553	-0.1327	ลดลง	-0.0392

จากตารางข้างต้น แสดงค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน โดยแสดงเปรียบเทียบแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมากที่สุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 4 อสังหาริมทรัพย์

และก่อสร้าง เท่ากับ 0.1071 เท่าของสินทรัพย์ปีก่อน ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารน้อยที่สุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 8 บริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน เท่ากับ -0.0392 เท่าของสินทรัพย์ปีก่อน

เมื่อพิจารณารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยแสดงเปรียบเทียบตามกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรลดลงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 1 กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 2 กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 3 กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 6 กลุ่มบริการ และกลุ่มอุตสาหกรรมที่ 8 กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน

สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรเพิ่มขึ้น หลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 4 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 5 กลุ่มทรัพยากร และกลุ่มอุตสาหกรรมที่ 7 กลุ่มเทคโนโลยี

2.3.3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำการจัดแบ่งตามการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่

กลุ่มอุตสาหกรรม 1	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
กลุ่มอุตสาหกรรม 2	สินค้าอุปโภคและบริโภค
กลุ่มอุตสาหกรรม 3	วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม
กลุ่มอุตสาหกรรม 4	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
กลุ่มอุตสาหกรรม 5	ทรัพยากร
กลุ่มอุตสาหกรรม 6	บริการ
กลุ่มอุตสาหกรรม 7	เทคโนโลยี
กลุ่มอุตสาหกรรม 8	บริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน

เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตาม (Y) กับตัวแปรอิสระว่าอยู่ในทิศทางเดียวกัน หรือทิศทางตรงกันข้าม เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดขึ้น

กลุ่มอุตสาหกรรม 1 กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีดังนี้

2.3.3.1 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 1

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.003$ Adjusted $R^2 = -0.002$ F- Value = 0.624 Sig. F = 0.430

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t - value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.082		2.500	0.013
1	ACFORM	-0.037	-0.053	-0.790	0.430

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย Discretionary accrual = β ACFORM + β BIG5 + β LEV + β SIZE + β ROA + β GROWTH + β CFO + e

$R^2 = 0.143$ Adjusted $R^2 = 0.115$ F- Value = 5.158 Sig. F = 0.000

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t - value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.048		0.235	0.814
1	ACFORM	-0.043	-0.061	-0.920	0.359
2	BIG5	-0.048	-0.065	-1.005	0.316
3	LEV	0.000	-0.004	-0.064	0.949
4	SIZE	0.002	0.023	0.356	0.722
5	ROA	1.072	0.317	4.208	0.000*
6	GROWTH	0.076	0.080	1.156	0.249
7	CFO	-0.807	-0.290	-4.026	0.000*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.037 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.043 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนด้วยตัวแปร CFO โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.072 และ -0.807 ตามลำดับ โดย ROA มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร และ CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูงจะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาก จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อย ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

กลุ่มอุตสาหกรรม 2 กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค มีดังนี้

2.3.3.2 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 2
ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.037$ Adjusted $R^2 = 0.033$ F- Value = 8.031 Sig. F = 0.005

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	t – value	Sig. t
		β Beta		
	ค่าคงที่	0.060	2.415	0.017
1	ACFORM	-0.100	-2.834	0.005*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

$$\text{สมการความถดถอย Discretionary accrual} = \beta \text{ACFORM} + \beta \text{BIG5} + \beta \text{LEV} + \beta \text{SIZE} + \beta \text{ROA} + \beta \text{GROWTH} + \beta \text{CFO} + e$$

$R^2 = 0.171$ Adjusted $R^2 = 0.142$ F- Value = 5.914 Sig. F = 0.000

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t - value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	-0.277		-2.023	0.044
1	ACFORM	-0.128	-0.248	-3.583	0.000*
2	BIG5	-0.033	-0.064	-0.934	0.352
3	LEV	-0.003	-0.041	-0.629	0.530
4	SIZE	0.126	0.196	2.933	0.004*
5	ROA	0.823	0.321	3.781	0.000*
6	GROWTH	0.027	0.031	0.455	0.649
7	CFO	-0.639	-0.289	-3.670	0.000*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.100 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.128 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ ขนาดของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร SIZE อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนด้วยตัวแปร CFO โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.126 0.823 และ -0.639 ตามลำดับ โดย SIZE และ ROA มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการ

จัดการกำไร และ CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก บริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาก จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อย ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

กลุ่มอุตสาหกรรม 3 กลุ่มวัตถุประสงค์และสินค้าอุตสาหกรรม มีดังนี้

2.3.3.3 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 3 ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.009$ Adjusted $R^2 = 0.004$ F- Value = 2.017 Sig. F = 0.157

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	t – value	Sig. t	
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.053	2.250	0.025	
1	ACFORM	-0.047	-0.094	-1.420	0.157

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

$$\text{สมการความถดถอย Discretionary accrual} = \beta \text{ACFORM} + \beta \text{BIG5} + \beta \text{LEV} + \beta \text{SIZE} + \beta \text{ROA} + \beta \text{GROWTH} + \beta \text{CFO} + e$$

$$R^2 = 0.265 \text{ Adjusted } R^2 = 0.242 \text{ F- Value} = 11.347 \text{ Sig. F} = 0.000$$

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t - value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	-0.237		-2.414	0.017
1	ACFORM	-0.095	-0.189	-3.150	0.002*
2	BIG5	-0.025	-0.048	-0.737	0.462
3	LEV	0.000	-0.013	-0.215	0.830
4	SIZE	0.120	0.258	3.897	0.000*
5	ROA	0.880	0.448	6.784	0.000*
6	GROWTH	-0.016	-0.120	-2.031	0.043*
7	CFO	-0.844	-0.327	-5.261	0.000*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.047 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.095 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ ขนาดของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร SIZE อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA การเติบโตของรายได้ของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร GROWTH และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนด้วยตัวแปร CFO โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.120 0.880 -0.016 และ -0.844 ตามลำดับ โดย SIZE และ ROA มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร GROWTH และ CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก

บริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมสูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ บริษัทที่มีการเติบโตของรายได้สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีการเติบโตของรายได้ต่ำ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาก จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อย ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

กลุ่มอุตสาหกรรม 4 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีดังนี้

2.3.3.4 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 4

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.018$ Adjusted $R^2 = 0.014$ F- Value = 4.834 Sig. F = 0.029

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	t – value	Sig. t	
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.056	1.692	0.092	
1	ACFORM	0.103	0.134	2.199	0.029*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย Discretionary accrual = β ACFORM + β BIG5 + β LEV + β SIZE + β ROA + β GROWTH + β CFO + e

$R^2 = 0.317$ Adjusted $R^2 = 0.298$ F- Value = 17.148 Sig. F = 0.000

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t – value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	-0.094		-0.738	0.461
1	ACFORM	0.018	0.023	0.429	0.668
2	BIG5	-0.089	-0.103	-1.934	0.054
3	LEV	0.000	0.000	-0.005	0.996
4	SIZE	0.067	0.105	1.968	0.050*
5	ROA	0.262	0.299	5.305	0.000*
6	GROWTH	0.141	0.219	3.887	0.000*
7	CFO	-0.692	-0.347	-6.678	0.000*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.103 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.018 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ ขนาดของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร SIZE อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA การเติบโตของรายได้ของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร GROWTH และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนด้วยตัวแปร CFO โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.067 0.262 0.141 และ -0.692 ตามลำดับ โดย SIZE ROA และ GROWTH มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร และ CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก บริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ บริษัทที่มีการเติบโตของรายได้สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีการเติบโตของรายได้ต่ำ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาก จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการ

ดำเนินงานน้อย ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

กลุ่มอุตสาหกรรม 5 กลุ่มทรัพยากร มีดังนี้

2.3.3.5 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 5

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.001$ Adjusted $R^2 = -0.021$ F- Value = 0.030 Sig. F = 0.863

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t – value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.057		1.130	0.264
1	ACFORM	0.012	0.026	0.173	0.863

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย Discretionary accrual = β ACFORM + β BIG5 + β LEV + β SIZE + β ROA + β GROWTH + β CFO + e

$R^2 = 0.371$ Adjusted $R^2 = 0.261$ F- Value = 3.368 Sig. F = 0.006

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t – value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	-0.252		-1.119	0.270
1	ACFORM	-0.008	-0.017	-0.129	0.898
2	BIG5	0.010	0.020	0.150	0.882
3	LEV	0.002	0.061	0.465	0.645
4	SIZE	0.090	0.229	1.648	0.107
5	ROA	0.374	0.551	4.175	0.000*
6	GROWTH	0.068	0.096	0.678	0.501
7	CFO	-0.624	-0.298	-2.138	0.039*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.012 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.008 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนด้วยตัวแปร CFO โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.374 และ -0.624 ตามลำดับ โดย ROA มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร และ CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาก จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อย ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

กลุ่มอุตสาหกรรม 6 กลุ่มบริการ มีดังนี้

2.3.3.6 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 6

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.010$ Adjusted $R^2 = -0.007$ F- Value = 3.521 Sig. F = 0.061

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t - value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.075		3.517	0.000
1	ACFORM	-0.056	-0.100	-1.876	0.061

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย Discretionary accrual = β ACFORM + β BIG5 + β LEV + β SIZE + β ROA + β GROWTH + β CFO + e

$R^2 = 0.263$ Adjusted $R^2 = 0.247$ F- Value = 17.343 Sig. F = 0.000

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t - value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	-0.166		-2.077	0.039
1	ACFORM	-0.084	-0.151	-3.199	0.002*
2	BIG5	0.042	0.073	1.465	0.144
3	LEV	0.000	0.023	0.492	0.623
4	SIZE	0.080	0.164	3.303	0.001*
5	ROA	0.880	0.498	9.791	0.000*
6	GROWTH	0.010	0.025	0.529	0.597
7	CFO	-0.656	-0.258	-5.217	0.000*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.056 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.084 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ ขนาดของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร SIZE อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนด้วยตัวแปร CFO โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.080 0.880 และ -0.656 ตามลำดับ โดย SIZE และ ROA มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร และ CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก บริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาก จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อย ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

กลุ่มอุตสาหกรรม 7 กลุ่มเทคโนโลยี มีดังนี้

2.3.3.7 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรกลุ่มอุตสาหกรรม 7

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.034$ Adjusted $R^2 = 0.027$ F- Value = 4.751 Sig. F = 0.031

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t – value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.021		0.610	0.543
1	ACFORM	0.105	0.185	2.180	0.031*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย Discretionary accrual = β ACFORM + β BIG5 + β LEV + β SIZE + β ROA + β GROWTH + β CFO + e

$R^2 = 0.298$ Adjusted $R^2 = 0.260$ F- Value = 7.773 Sig. F = 0.000

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t – value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.030		0.204	0.839
1	ACFORM	0.061	0.107	1.301	0.195
2	BIG5	0.020	0.024	0.293	0.770
3	LEV	-0.003	-0.110	-1.398	0.165
4	SIZE	0.017	0.036	0.464	0.643
5	ROA	0.676	0.332	3.974	0.000*
6	GROWTH	0.101	0.108	1.373	0.172
7	CFO	-0.855	-0.415	-5.420	0.000*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.105 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.061 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร แต่สัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพล

ต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนด้วยตัวแปร CFO โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.676 และ -0.855 ตามลำดับ โดย ROA มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร และ CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ และบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาก จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อย ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

กลุ่มอุตสาหกรรม 8 กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน มีดังนี้

2.3.3.8 การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร (Y)

ตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยของความสัมพันธ์ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของกลุ่มอุตสาหกรรม 8

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย : Discretionary accrual = β ACFORM + e

$R^2 = 0.053$ Adjusted $R^2 = 0.048$ F- Value = 10.361 Sig. F = 0.002

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t - value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	0.055		1.336	0.183
1	ACFORM	-0.188	-0.230	-3.219	0.002*

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากตารางข้างต้นหากนำตัวแปรควบคุมอื่นอีก 6 ตัวแปรเข้าร่วมในสมการความถดถอยจะทำให้ผลการประมวลผลเป็นดังนี้

ตัวแปรตาม : Discretionary accrual

สมการความถดถอย Discretionary accrual = β ACFORM + β BIG5 + β LEV + β SIZE + β ROA + β GROWTH + β CFO + e

$$R^2 = 0.372 \text{ Adjusted } R^2 = 0.347 \text{ F- Value} = 15.140 \text{ Sig. F} = 0.000$$

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t – value	Sig. t
		β	Beta		
	ค่าคงที่	-0.311		-2.086	0.038
1	ACFORM	-0.128	-0.157	-2.593	0.010*
2	BIG5	0.005	0.006	0.092	0.927
3	LEV	0.000	0.001	0.013	0.990
4	SIZE	0.108	0.159	2.564	0.011*
5	ROA	0.195	0.422	7.014	0.000*
6	GROWTH	0.135	0.312	5.082	0.000*
7	CFO	-0.215	-0.047	-0.764	0.446

* Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.188 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% นอกจากนี้เมื่อนำตัวแปรควบคุมทั้ง 6 ตัวแปรเข้ามาในสมการถดถอยเพื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นพบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.128 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่า Discretionary accrual ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร และสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ ขนาดของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร SIZE อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนด้วยตัวแปร ROA และการเติบโตของรายได้ของบริษัท ที่แทนด้วยตัวแปร GROWTH โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.108 0.195 และ 0.135 ตามลำดับ โดย SIZE ROA และ GROWTH มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไรที่ระดับนัยสำคัญ 95% แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีขนาดบริษัทที่มีขนาดใหญ่ จะมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก บริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ต่ำ และบริษัทที่มีการเติบโตของรายได้สูง จะมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีการเติบโตของรายได้ต่ำ ส่วนตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่วัดโดยค่า Discretionary accrual

จากผลการวิเคราะห์สมการถดถอยทั้งในการวิเคราะห์ในภาพรวม และจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม สามารถสรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอยและการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอยและทดสอบสมมติฐาน

	ACFORM		BIG5	LEV	SIZE	ROA	GROWTH	CFO
	BR	MR						
ภาพรวมทุกกลุ่มอุตสาหกรรม								
DA	-*	-*	-	+	+	+	+	-*
จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม								
กลุ่ม 1 กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร								
DA	-	-	-	+	+	+	+	-*
กลุ่ม 2 กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค								
DA	-*	-*	-	-	+	+	+	-*
กลุ่ม 3 กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม								
DA	-	-*	-	+	+	+	-*	-*
กลุ่ม 4 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง								
DA	+	+	-	+	+	+	+	-*
กลุ่ม 5 กลุ่มทรัพยากร								
DA	+	-	+	+	+	+	+	-*
กลุ่ม 6 กลุ่มบริการ								
DA	-	-*	+	+	+	+	+	-*
กลุ่ม 7 กลุ่มเทคโนโลยี								
DA	+	+	+	-	+	+	+	-*
กลุ่ม 8 กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน								
DA	-*	-*	+	+	+	+	+	-

โดย ACFORM หมายถึง การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
 BIG5 หมายถึง ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี
 LEV หมายถึง ความเสี่ยงทางการเงิน
 SIZE หมายถึง ขนาดของบริษัท

GROWTH	หมายถึง	การเติบโตของรายได้ของบริษัท
ROA	หมายถึง	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์
CFO	หมายถึง	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
DA	หมายถึง	การจัดการกำไร
+	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรในทิศทางเดียวกัน
-	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรในทิศทางตรงกันข้าม
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไรที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
BR	คือ	ทดสอบสมมติฐานแบบ Bivariable regression
MR	คือ	ทดสอบสมมติฐานโดยนำตัวแปรควบคุมมาร่วมโดยวิเคราะห์แบบ Multiple regressions
สมมติฐานการวิจัย	คือ	การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร

จากตารางที่ 4.25 สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยสรุปได้ดังนี้ คือ จากผลการวิเคราะห์ในภาพรวม พบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ หรืออาจกล่าวได้ว่า หลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน มีผลทำให้การจัดการกำไรน้อยลง

และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ตามกลุ่มอุตสาหกรรม ปรากฏว่ามีกลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค (กลุ่ม 2) กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม (กลุ่ม 3) กลุ่มบริการ (กลุ่ม 6) และกลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน (กลุ่ม 8) พบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ หลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในอุตสาหกรรมดังกล่าว มีผลทำให้การจัดการกำไรน้อยลงเช่นเดียวกันกับการวิเคราะห์ในภาพรวม

ส่วนกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (กลุ่ม 1) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (กลุ่ม 4) กลุ่มทรัพยากร (กลุ่ม 5) และกลุ่มเทคโนโลยี (กลุ่ม 7) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร นั่นอาจหมายความว่า การมีคณะกรรมการตรวจสอบ ไม่มีอิทธิพลในการยับยั้งการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในอุตสาหกรรมดังกล่าว

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เพิ่มเติมและการประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)

การวิเคราะห์เพิ่มเติม

เป็นการตัดข้อมูลบางส่วนออกจากการวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าผลลัพธ์ที่ได้จากตัวแบบจำลองมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ โดยการวิเคราะห์เพิ่มเติมในงานวิจัยในครั้งนี้ มี 4 กรณี ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์การทดสอบเพิ่มเติมในการวิจัย มีดังนี้

กรณีที่ 1 การทดสอบเพิ่มเติมโดยตัดกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2540 ออกเนื่องจากในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้อัตราส่วนทางการเงินและการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแตกต่างจากปีอื่น ดังนั้นจึงตัดตัวอย่างที่อยู่ในปี พ.ศ. 2540 ออก และทำการวิเคราะห์ใหม่ ผลการวิจัย (ดูภาคผนวก ก. ตารางที่ 6.2) พบว่าสมการโครงสร้างมีความเหมาะสม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

กรณีที่ 2 การทดสอบเพิ่มเติมโดยตัดกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2540 และกลุ่มอุตสาหกรรมที่ 8 กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูผลการดำเนินงานออก เนื่องจากในปี พ.ศ. 2540 เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว มีอัตราส่วนทางการเงินรายการคงค้างที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น ดังนั้นจึงตัดตัวอย่างที่อยู่ในปี พ.ศ. 2540 และกลุ่มอุตสาหกรรมที่ 8 กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูผลการดำเนินงานออก และทำการวิเคราะห์ใหม่ ผลการวิจัย (ดูภาคผนวก ก. ตารางที่ 6.2) พบว่าสมการโครงสร้างมีความเหมาะสม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

กรณีที่ 3 การทดสอบเพิ่มเติมโดยศึกษาในช่วงเวลาก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ 1 ปี (จากเดิมที่ศึกษาในช่วงก่อนและหลัง 3 ปี) และทำการวิเคราะห์ใหม่ โดยผลการวิจัย (ดูภาคผนวก ก. ตารางที่ 6.2) พบว่าสมการโครงสร้างมีความเหมาะสม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

กรณีที่ 4 การทดสอบเพิ่มเติมโดยศึกษาในช่วงเวลาก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ 1 ปี และตัดกลุ่มอุตสาหกรรมที่ 8 กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูผลการดำเนินงานออก และทำการวิเคราะห์ใหม่ โดยผลการวิจัย (ดูภาคผนวก ก. ตารางที่ 6.2) พบว่าสมการ

โครงสร้างมีความเหมาะสม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

การวิเคราะห์การประเมินในแง่ของความอ่อนไหว

การวิเคราะห์การประเมินในแง่ของความอ่อนไหว โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรในแบบจำลองหรือในสมการถดถอย เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าผลลัพธ์ที่ได้จากตัวแบบจำลองมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ โดยการเปลี่ยนค่าตัวแปรต่างๆ ในตัวแบบจำลองในการศึกษาคั้งนี้ มีดังนี้

ตารางที่ 4.26 ตัวแปรที่มีการเปลี่ยนแปลงในการประเมินในแง่ความอ่อนไหว

ตัวแปรตามแบบจำลองเดิม	Sensitivity Analysis วิธีที่ 1	Sensitivity Analysis วิธีที่ 2
ตัวแปรตาม:		
-การจัดการกำไร: DA จากตัวแบบ Modified Jones (1991)	-การจัดการกำไร: DA ใช้ค่าสมบูรณ์ของ DA จากตัวแบบ Modified Jones (1991)	-การจัดการกำไร: DA จากตัวแบบ DeAngelo (1986)
ตัวแปรอิสระ:		
-การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ: ACFORM โดยทดสอบก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ 3 ปี	-การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ: ACFORM โดยทดสอบก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ 1 ปี	-การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ: ACFORM โดยทดสอบก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ 1 ปี
ตัวแปรควบคุม:		
-ความเสี่ยงทางการเงิน: LEV (D/E Ratio) คำนวณจาก: <u>อัตราส่วนหนี้สินรวม</u> ส่วนของผู้ถือหุ้น	-ความเสี่ยงทางการเงิน: LEV คำนวณจาก: <u>อัตราส่วนหนี้สินรวม</u> สินทรัพย์รวม	-ความเสี่ยงทางการเงิน: LEV คำนวณจาก: <u>อัตราส่วนหนี้สินรวม</u> สินทรัพย์รวม
-ขนาดของบริษัท: SIZE คำนวณจาก Logarithm ของสินทรัพย์รวม ณ ต้นปี	-ขนาดของบริษัท: SIZE คำนวณจาก Logarithm ของรายได้รวม ณ ต้นปี	-ขนาดของบริษัท: SIZE คำนวณจาก Logarithm ของรายได้รวม ณ ต้นปี

จากนั้นจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในการประเมินผลเช่นเดียวกันกับสมการถดถอยเชิงพหุเดิม ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ ตามสมการถดถอยในแต่ละวิธี ดังนี้

$$DA = \beta_0 + \beta_1 ACFORM + \beta_2 BIG5 + \beta_3 LEV + \beta_4 SIZE + \beta_5 ROA + \beta_6 GROWTH + \beta_7 CFO + e$$

Sensitivity Analysis วิธีที่ 1

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (ก่อนและหลัง 1 ปี) โดย Sensitivity Analysis วิธีที่ 1 ใช้ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ในการวัดค่าการจัดการกำไร ที่คำนวณจากแบบจำลอง Modified Jones (1991) ผลการศึกษา (ดูภาคผนวก ก. ตารางที่ 6.3 – ตารางที่ 6.4) พบว่า สมการโครงสร้างมีความเหมาะสม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการวัดค่าการจัดการกำไร

Sensitivity Analysis วิธีที่ 2

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (ก่อนและหลัง 1 ปี) โดย Sensitivity Analysis วิธีที่ 2 ใช้รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ในการวัดค่าการจัดการกำไร ที่คำนวณจากแบบจำลอง DeAngelo (1986)

โดยรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารตามแบบจำลอง DeAngelo (1986) คำนวณได้จากผลต่างระหว่างยอดคงค้างรวมในปีปัจจุบันหารด้วยสินทรัพย์รวมปีก่อนกับรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Non-Discretionary Accruals) ซึ่งตัวแบบที่ใช้ในการคำนวณหาค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเท่ากับ

$$NDA_t = TA_{t-1} / A_{t-2}$$

โดย TA_{t-1} = ยอดคงค้างรวมของปีที่ผ่านมา

A_{t-2} = สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวด ของสองปีที่ผ่านมา

ผลการศึกษา (ดูภาคผนวก ก. ตารางที่ 6.5 – ตารางที่ 6.6) พบว่า สมการโครงสร้างมีความเหมาะสม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) เกี่ยวกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

เพื่อศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และ เพื่อเปรียบเทียบการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยจำแนกตามปีก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในช่วงปี พ.ศ. 2541 - พ.ศ. 2543 โดยมีกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3

สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบแล้วเสร็จในปี 2542 คิดเป็นร้อยละ 81.65 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และรองลงมาคือปี 2543 และปี 2541 คิดเป็นร้อยละ 12.23 และร้อยละ 6.12 ตามลำดับ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การจัดการกำไร เมื่อพิจารณาการจัดการกำไรก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารที่ใช้วัดค่าการจัดการกำไรมีแนวโน้มลดลง แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจะมีแนวโน้มในการจัดการกำไรลดลง โดยสังเกตได้จากค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรในช่วง 3 ปีก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพบว่า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.0607 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน และในช่วง 3 ปีหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.0287

เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งคณะกรรมการ
ตรวจสอบเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ และความโปร่งใสของรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียน
อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ใช้งบการเงินทุกฝ่าย

สำหรับข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน ขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ การเติบโตของรายได้ของบริษัท และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรควบคุมเหล่านี้ (ดูภาคผนวก ก. ตารางที่ 6.1) พบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ยกเว้น ตัวแปรที่ใช้วัดความเสี่ยงทางการเงิน พบว่าค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงทางการเงินในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มากกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ พบว่าค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ น้อยกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ อาจเนื่องมาจากในช่วงก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นช่วงเวลาที่บริษัทมีผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 บริษัทส่วนใหญ่ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ประสบผลขาดทุน มีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการลดลง ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้ตัวแปรดังกล่าวมีความแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

5.1.2 การเปรียบเทียบการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จำแนกตามปีก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไร ในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยใช้ค่าสถิติ t-test ในการทดสอบ พบว่าค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ที่ใช้ในการวัดค่าการจัดการกำไรในช่วงก่อนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่ามากกว่า ในช่วงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน

จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไร โดยจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารมากที่สุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมที่ 4 (กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง) มีค่าเท่ากับ 0.1071 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารน้อยที่สุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรม 8 (กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน) โดยมีค่าเท่ากับ -0.0392 เท่าของยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน

5.1.3 การวิเคราะห์ผลการประมาณการสมการถดถอย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยพิจารณาวิเคราะห์หลายปัจจัยร่วมกันในภาพรวม พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งหมายความว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน จะทำให้บริษัทมีการจัดการกำไรในทิศทางตรงกันข้ามหรือมีการจัดการกำไรลดลง โดยใช้ค่า Discretionary accrual เป็นตัววัดการจัดการกำไร ดังนั้นผลการทดสอบจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้การศึกษานี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมกับการจัดการกำไร คือ ขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ การเติบโตของรายได้ของกิจการ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยจะสังเกตได้ว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรควบคุมข้างต้นกับการจัดการกำไร เป็นไปตามทิศทางที่ได้คาดการณ์ไว้

นอกจากนี้ เมื่อทำการวิเคราะห์สมการถดถอยโดยจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ผลการวิเคราะห์สามารถให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ในภาพรวม ดังนี้

การวิเคราะห์จำแนกตามอุตสาหกรรม พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ประกอบด้วย อุตสาหกรรมที่ 2 (กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค) และอุตสาหกรรมที่ 8 (กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน) ที่พบความสัมพันธ์ของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย และสมการถดถอยเชิงพหุ ส่วนอุตสาหกรรมที่ 3 (กลุ่มวัสดุก่อสร้างและอุตสาหกรรม) และอุตสาหกรรมที่ 6 (กลุ่ม

บริการ) พบความสัมพันธ์ของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ แสดงว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของบริษัท จะสังเกตได้ว่า ความสัมพันธ์ของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของกลุ่มอุตสาหกรรมข้างต้นกับการจัดการกำไร เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สำหรับอุตสาหกรรมที่ 1 (กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร) พบความสัมพันธ์ของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ และอุตสาหกรรมที่ 5 (กลุ่มทรัพยากร) พบความสัมพันธ์ของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

ในขณะที่อุตสาหกรรมที่ 4 (กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง) และอุตสาหกรรมที่ 7 (กลุ่มเทคโนโลยี) พบความสัมพันธ์ของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

สำหรับตัวแปรควบคุมเมื่อวิเคราะห์สมการถดถอย โดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าตัวแปรควบคุมที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ประกอบด้วยขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ การเติบโตของรายได้ของบริษัท โดยพบว่าตัวแปรดังกล่าวส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% เช่นเดียวกับการวิเคราะห์สมการถดถอยในภาพรวม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพิ่มเติมและการประเมินในแง่ความอ่อนไหว สำหรับการวิเคราะห์เพิ่มเติม จะพบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้ง 4 กรณี ซึ่งผลการวิเคราะห์เหมือนกับการวิเคราะห์สมการถดถอยในภาพรวม แสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร

สำหรับตัวแปรควบคุมเมื่อวิเคราะห์เพิ่มเติม พบว่าตัวแปรควบคุมมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ในทิศทางเช่นเดียวกันกับการวิเคราะห์สมการถดถอยในภาพรวม ยกเว้น การวิเคราะห์เพิ่มเติมในกรณีที่ 3 และกรณีที่ 4 ที่พบว่า ขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งผลการวิเคราะห์ต่างจากการวิเคราะห์สมการถดถอยในภาพรวม

การประเมินในแง่ความอ่อนไหว เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ Sensitivity วิธีที่ 1 พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งตามตัวแบบจำลองเดิมนั้น มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการวัดค่าของตัวแปร โดยการวัดค่าในตัวแบบจำลอง Sensitivity Analysis ที่ใช้ค่าสมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ในการวัดค่าการจัดการกำไร อาจไม่ใช่ตัววัดค่าการจัดการกำไรที่ดี เนื่องจากการใช้การวัดค่าในตัวแบบจำลองนี้ใช้ตามงานวิจัยในต่างประเทศ (Nicole Thorne Jenkins, 2002) โดยมองว่าการจัดการกำไรทำได้โดยการทำให้กำไรเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามที่ผู้บริหารคาดการณ์ไว้ ดังนั้นขนาดและทิศทางของเครื่องหมายอาจมีผลต่อการวัดค่าของการจัดการกำไร ส่วนตัวแปรควบคุมที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ขนาดของบริษัท อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร และการเติบโตของรายได้ของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร สำหรับตัวแปรควบคุมอื่นๆ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ Sensitivity วิธีที่ 2 พบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งผลการวิเคราะห์เหมือนกับตัวแบบจำลองเดิม สำหรับตัวแปรควบคุมที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความเสี่ยงทางการเงิน อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และการเติบโตของรายได้ของบริษัท โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร โดยจะสังเกตเห็นได้ว่าตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการทดสอบการวิเคราะห์ Sensitivity วิธีที่ 2 ที่มีนัยสำคัญเพิ่มขึ้นจากแบบจำลองเดิม คือ ความเสี่ยงทางการเงิน สำหรับตัวแปรควบคุมอื่นๆพบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน

5.1.4 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นที่มุ่งเน้นในการศึกษาตามสมมติฐานที่ได้คาดการณ์ไว้ และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงการแบ่งบริษัทจดทะเบียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงก่อนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ที่แทนด้วยตัวแปร ACFORM ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ DeFond and Jiambalvo (1991) และ Charles Piot (2005) ที่พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร ซึ่งผลการทดสอบตรงกับสมมติฐานที่ได้คาดการณ์ไว้ และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า การมีคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของบริษัทลดลง อีกทั้งยังสอดคล้องกับความมุ่งหวังของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนให้เพิ่มมากขึ้น โดยคณะกรรมการตรวจสอบจะทำหน้าที่กำกับดูแลองค์กรและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทในการเพิ่มความระมัดระวังการรายงานข้อมูลทางการเงิน ให้มีการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีที่เหมาะสม มีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่ดี รวมถึงการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ที่พบว่า การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนมีแนวโน้มลดลง อาจมาจากบทบาทและการทำหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดี ส่งผลถึงความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการนำข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.2 ประโยชน์ของงานวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ อาจเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หน่วยงานกำกับดูแล

หน่วยงานกำกับดูแลทราบถึงแนวโน้มการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ลดลงหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ตลอดจนกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีโอกาสในการจัดการกำไรสูงกว่าอุตสาหกรรมอื่น โดยการวิเคราะห์ตามกลุ่มอุตสาหกรรม ปรากฏผลการวิจัย เป็นดังนี้

- กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค (กลุ่ม 2) กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม (กลุ่ม 3) กลุ่มบริการ (กลุ่ม 6) และกลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน (กลุ่ม 8) พบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ หลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในอุตสาหกรรมดังกล่าว มีผลทำให้การจัดการกำไรน้อยลง โดยสังเกตได้จากค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังมีคณะกรรมการตรวจสอบ ทำให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

- สำหรับกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (กลุ่ม 1) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร แต่พบว่าการจัดการกำไรในช่วงหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าลดลง จึงแสดงให้เห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนช่วยลดการจัดการกำไรของกลุ่มอุตสาหกรรมนี้

- สำหรับกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (กลุ่ม 4) กลุ่มทรัพยากร (กลุ่ม 5) และกลุ่มเทคโนโลยี (กลุ่ม 7) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร แต่พบว่ามีการจัดการกำไรเพิ่มขึ้นหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของกลุ่มอุตสาหกรรมเหล่านี้ และถ้าสังเกตค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรในภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มอุตสาหกรรม พบว่ามีค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรสูงเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรเท่ากับ 0.1071 0.0631 และ 0.0735 ตามลำดับ นั่นอาจแสดงให้เห็นถึงโอกาสของบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวจะทำการจัดการกำไรมากกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรศักดิ์ (2548) ที่ศึกษาประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. สั่งให้แก้ไขงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนไทยในช่วงปี 2546-2548 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีการสั่งให้แก้ไขงบการเงินในสัดส่วนที่สูงและประเด็นส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการรับรู้

รายได้ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี เนื่องจากการรับรู้รายได้ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีทางเลือกในการรับรู้รายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ได้ 3 วิธี คือ 1. การรับรู้รายได้ทั้งจำนวน 2. การรับรู้รายได้ตามอัตราส่วนงานที่ทำเสร็จ และ 3. รับรู้รายได้ตามเงินค่างวดที่ถึงกำหนดชำระ ซึ่งวิธีการรับรู้รายได้ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีผลต่อระดับของรายการคงค้างในจำนวนที่สูง ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่ผู้บริหารอาจอาศัยทางเลือกดังกล่าวในการบันทึกบัญชีที่จะให้ผลในทางบวกกับผลการดำเนินงานของกิจการ

2. บริษัทจดทะเบียน

บริษัทจดทะเบียนเห็นประโยชน์ของกลไกควบคุมและตรวจสอบ อันเป็นหัวใจของการมีบรรษัทภิบาลที่ดีของบริษัทจดทะเบียน โดยเฉพาะการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี และควรเร่งส่งเสริมให้คณะกรรมการตรวจสอบมีแนวทางปฏิบัติงานที่ดี (Best Practices) อันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย (Stakeholders)

คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน เห็นความสำคัญในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองในการควบคุมดูแลรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้องครบถ้วน และปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบให้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. นักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินทั่วไป

นักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินเห็นความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งจะมีผลต่อความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน สังเกตได้จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ที่พบว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน มีอิทธิพลในการยับยั้งการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้น การตัดสินใจลงทุนหรือการใช้ข้อมูลในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียน ควรให้ความสำคัญถึงการใช่วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของผู้บริหาร ว่าสะท้อนถึงเนื้อหาทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของกิจการหรือไม่อย่างไร และควรคำนึงถึงนโยบายทางบัญชีและวิธีการทางบัญชีที่ผู้บริหารเลือกใช้ โดยอาจเปรียบเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน รวมถึงการพิจารณาเรื่องบรรษัทภิบาลของบริษัทว่าดีหรือไม่เพียงใด เนื่องจากหากหลักการดังกล่าวมีความแตกต่างกัน อาจมีผลทำให้ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินแตกต่างกัน นอกจากนี้ ผู้ใช้งบการเงินและนักลงทุนสามารถประเมินการจัดการกำไรเบื้องต้นได้ โดยวัดระดับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารอันจะทำให้ส่งผลกระทบต่อผลต่างระหว่างกำไรสุทธิกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (ระดับของรายการคงค้าง) ซึ่งสาเหตุของความแตกต่างนี้ได้แก่ การตัดบัญชีสินทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดบัญชี เช่น

การตัดค่าเสื่อมราคาของอาคารและอุปกรณ์ การตัดบัญชีสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เป็นต้น และการประมาณค่าใช้จ่ายทางบัญชีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการประมาณการหนี้สงสัยจะสูญ หรือการวัดการด้อยค่าของสินทรัพย์ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงระดับของเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงของบัญชีลูกหนี้ สินค้าคงเหลือ เจ้าหนี้ และสินทรัพย์และหนี้สินหมุนเวียนอื่น โดยระดับของรายการคงค้างนั้น จะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญตัวหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารตามเกณฑ์คงค้าง โดยหากระดับของรายการคงค้างที่สูงกว่าปกติ จะมีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบกับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นหากผู้ใช้งบการเงินสามารถคำนวณได้ว่าระดับของรายการคงค้างอยู่ในระดับที่สูงกว่าปกติหรือไม่ ก็จะสามารถตรวจสอบการจัดการกำไรเบื้องต้นได้ รวมถึงอาจพิจารณาปัจจัยหรือตัวแปรควบคุมที่มีความสัมพันธ์กันกับการจัดการกำไร ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ในการพิจารณาถึงการจัดการกำไรของบริษัทในเบื้องต้นได้อีกทางหนึ่งเช่นเดียวกัน

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้คณะกรรมการตรวจสอบมีกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการกำกับดูแลองค์กรที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีขึ้น มีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

จากผลการศึกษานี้ หน่วยงานกำกับดูแล ควรสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนตระหนักและมีความเข้าใจอย่างแท้จริงต่อการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มิใช่เพียงจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ ในการดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนเท่านั้น รวมถึงทบทวนปรับเปลี่ยนแก้ไขแนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาทิเช่น อาจพิจารณากำหนดให้กลุ่มธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเงินและบัญชีมากกว่า 1 คน และพิจารณาเรื่องการประมาณการค่าความสำเร็จของงานที่ผู้บริหารใช้ในการประมาณการในการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายในงบการเงิน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดทำงบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนและครบถ้วน ซึ่งจะสร้างความมั่นใจ และความน่าเชื่อถือได้ของงบการเงินได้มากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นกลไกหนึ่งของกระบวนการกำกับดูแลองค์กรในประเทศไทยที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ตลาดหลักทรัพย์ ควรออกมาตรการ หรือกฎเกณฑ์ในการควบคุมการรายงานผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนให้เข้มข้นมากขึ้น ไม่เพียงแต่เข้มงวดกับบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานเท่านั้น เพราะผลการวิจัยพบว่ากิจการปกติมีแนวโน้มที่จะบริหารจัดการกำไรมากกว่ากิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน โดยสังเกตจากค่าเฉลี่ยของการจัดการกำไรไม่มีค่าเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ สาเหตุที่กิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานมีการบริหารจัดการกำไรน้อยกว่ากิจการปกติ อาจเป็นเพราะกฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ที่นำมาใช้กับกิจการในลักษณะนี้ มีความเข้มงวด และเหตุผลประการสำคัญซึ่งทำให้กิจการปกติมีแนวโน้มในการบริหารจัดการกำไรมากกว่ากิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน น่าจะเกิดจากการที่กิจการนั้นๆ ย่อมไม่ต้องการให้กิจการของตนถูกจัดประเภทอยู่ในบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน จึงอาจพยายามรักษาฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน โดยการปรับแต่งผลการดำเนินงานให้ออกมามีผลกำไรมากกว่าขาดทุน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์ในการพิจารณาออกมาตรการ กฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน รวมถึงฐานะทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนให้สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงมากที่สุดเพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินต่อไป และอาจพิจารณาเรื่องการเปิดเผยข้อมูล และหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการตั้งรายการคงค้างของกิจการให้ละเอียดและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น มูลค่ารายการคงค้างของกิจการ รวมถึงเหตุผลประกอบในการตั้งรายการดังกล่าวให้มีความชัดเจน เป็นต้น

ผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนควรมีจิตสำนึกที่ดีในการบริหารงานอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการของบริษัทได้อย่างเต็มที่ การตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จะทำให้ได้รับความไว้วางใจเชื่อถือจากผู้ถือหุ้น นักลงทุน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ และขยายไปสู่การได้รับความไว้วางใจจากตลาดสากล และนักลงทุนต่างชาติ ดังนั้น การปฏิบัติตามหลักกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นสิ่งที่บริษัทจดทะเบียนควรเร่งส่งเสริมแนวทางหนึ่งที่บริษัทจดทะเบียนควรให้ความสำคัญ คือสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งให้ความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ การศึกษาในครั้งนี้จะประโยชน์สำหรับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว ควรให้ความสำคัญในการเพิ่มบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลและตรวจสอบการทำงานของบริษัทให้มากขึ้น นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจสอบต้องมี “ความเป็นอิสระ” อย่างแท้จริงจากกรรมการบริษัทที่มีส่วนบริหารองค์กร และปราศจากการครอบงำของผู้บริหารองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพต่อบริษัทมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบครบถ้วนทุกบริษัทแล้ว ดังนั้น หากผู้ใช้งบการเงิน จะพิจารณา

ความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ควรคำนึงถึงปัจจัยที่อยู่ภายใต้องค์ประกอบและคุณสมบัติของ คณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งมีผลต่อความถูกต้องของรายงานทางการเงิน รวมถึงพิจารณาถึงความ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารธุรกิจของผู้บริหารของบริษัทประกอบ เนื่องจากถ้าหาก ผู้บริหารขาดจรรยาบรรณที่ดีในการบริหารงาน อาจมีผลกระทบในทางลบต่อความเชื่อมั่นในตัว ผู้บริหาร กิจการและรายงานทางการเงินของกิจการ

5.4 ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษานี้มีข้อจำกัดการวิจัย คือ

1. ข้อมูลตัวเลขทางการเงินที่แสดงในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียน ที่ใช้ในการศึกษา ในครั้งนี้ การพิจารณาผลกระทบจากการตีราคา ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และรายการพิเศษ ในช่วงที่ทำการศึกษา เมื่อพิจารณาและตรวจสอบข้อมูล พบว่าผลกระทบดังกล่าวมีน้อยมาก เมื่อ เปรียบเทียบกับมูลค่าของสินทรัพย์รวม และกำไรสุทธิที่แสดงในงบการเงิน โดยพิจารณาจาก สัดส่วนของมูลค่าของรายการดังกล่าวมีจำนวนน้อย และเป็นรายการที่ไม่เกิดขึ้นบ่อย ดังนั้น ผู้วิจัย จึงไม่ได้มีการปรับผลกระทบดังกล่าว ในการวิเคราะห์และวิจัยในครั้งนี้

2. งานวิจัยนี้อาจมีปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการศึกษา เช่น ผลกระทบของวงจร ธุรกิจ (Business Cycle) อันเป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในปี 2540 และมีผลกระทบจากการที่ค่าเงินบาทลอยตัวในช่วงก่อนและหลังวิกฤติทางการเงิน โดยเป็น ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงกับอัตราส่วนทางการเงิน และตัวเลขทางบัญชีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3. งานวิจัยนี้ศึกษาในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2538-2546 ซึ่งผลการวิจัยอาจไม่สะท้อนให้เห็น สถานการณ์ที่เป็นในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งหากศึกษาในช่วง ปัจจุบัน ผลการศึกษาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์มีนโยบายในการ ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนมีการกำกับดูแลกิจการที่ดียิ่งขึ้น อาทิเช่น หลักการกำกับดูแลกิจการที่ ดี 15 ข้อ

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อในอนาคต

เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดการกำไรในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย โดยวัดค่าการจัดการกำไรจากรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณ

จากตัวแบบจำลองของ Modified Jones (1991) โดยปัจจัยที่มุ่งเน้นในการศึกษา ได้แก่ การจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยควบคุม ได้แก่ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเสี่ยงทางการเงิน ขนาดของกิจการ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ การเติบโตของรายได้ของบริษัท และ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาในอดีต ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงอาจไม่ครอบคลุมถึงปัจจัยทั้งหมดที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร

สำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้อาจใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษารอบต่อไปในอนาคตอาจลองเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยใช้กลุ่มบริษัทขนาดกลาง (MAI) หรือบริษัทมหาชนที่เพิ่งเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกเหนือจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ เพื่อดูผลการวิเคราะห์ว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางใดและมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร

2. งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการกำไรก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งเป็นการใช้วิธีการทดสอบของช่วงเหตุการณ์ (Event study) ดังนั้นการศึกษารอบต่อไปอาจเปลี่ยนตัวแปรตามจากการวัดการจัดการกำไร ไปศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายงานทางการเงินในด้านอื่น เช่น คุณภาพของกำไร (Quality of Earnings) ผลการดำเนินงานของบริษัท (Corporate Performance) และผลกระทบต่อราคาหุ้น (Stock Price) เป็นต้น

3. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้อุ่งเน้นศึกษาเฉพาะเพียงปัจจัยเดียว คือ การจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบ ดังนั้นในการศึกษารอบต่อไปในอนาคต อาจจะขยายการศึกษาเกี่ยวกับ คณะกรรมการตรวจสอบในด้านขององค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ อาทิ เช่น จำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระ สัดส่วนการถือหุ้น จำนวนครั้งในการประชุม ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงิน การกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบ และการเปลี่ยนแปลงสมาชิกกรรมการตรวจสอบหรือการลาออกก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ซึ่งจะช่วยให้ได้ผลการวิจัยเชิงประจักษ์ต่อกรณีบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และได้ผลงานวิจัยที่มีประโยชน์มากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยา วาณิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

กิตติชัย สถิตมันน์วิวัฒน์. ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกควบคุมตามหลักการกำกับดูแลกิจการ กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีใช้สถาบันการเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

เจริญ เจษฎาวัดย์. กระบวนการกำกับกิจการที่ดีเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท พอดี จำกัด, 2543.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. คณะกรรมการตรวจสอบ: จากประสบการณ์ 5 ปี สู่แนวคิดเพื่อประสิทธิผล. (พฤศจิกายน 2546): 1-6.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. นานาชาติเตรียมความพร้อมก่อนเป็น Good Corporate Governance. วารสารตลาดหลักทรัพย์. ปีที่ 2 ฉบับที่ 8 (มกราคม 2542): 11 – 14.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียน. พิมพ์ครั้งแรก. ฝ่ายบริษัทจดทะเบียนด้านมาตรฐานการเปิดเผยสารสนเทศ, 2540.

ณรงค์ ปรีदानันท์. คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee). วารสารบริหารธุรกิจ (2541): 22-31.

นงลักษณ์ ทองประดับเพชร. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ฝ่ายบริษัทจดทะเบียน. การกำกับดูแลกิจการที่ดีและคณะกรรมการตรวจสอบ. วารสารตลาดหลักทรัพย์. ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 (ธันวาคม 2541): 8 – 10.

ฝ่ายบริษัทจดทะเบียน. ข้อพึงปฏิบัติที่ดีของกรรมการบริษัทจดทะเบียน. วารสารตลาดหลักทรัพย์. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มิถุนายน 2541): 4 – 6.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. การศึกษาประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. สั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2546-

2548. วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 27, 104(เมษายน-มิถุนายน 2548): 1-20.
 วรศักดิ์ ทุมมานนท์. การหวนคืนของ Creative Accounting. วารสารเกษตร 3,
 6 (ธันวาคม 2545): 30-37.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. คุณรู้จัก Creative accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอโอดีน อินเทอร์เน็ต รีซอสเซส จำกัด, 2543.
 แว่ววัน ปรางค์ธวัช. การจัดการกำไรและผลตอบแทนของการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน : การศึกษา
 จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชา
 การเงินและการธนาคาร คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2545.
- ศุภชัย ศรีสุชาติ. ตลาดหุ้นในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่ง
 ประเทศไทย, 2547.
- สังเวียน อินทวิชัย. คณะอนุกรรมการตรวจสอบ: วัฒนธรรมใหม่ของการจัดการ. วารสารนัก
 บัญชี. ปีที่ 45 (เมษายน-กรกฎาคม 2542): 28-60.
- สังเวียน อินทวิชัย. บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการและแนวคิดในการกำกับดูแล
 กิจการ. วารสารนักบัญชี. ปีที่ 45 (เมษายน – กรกฎาคม 2542): 9 - 27.
- สุชาติ ฤทธิ์วัฒนพงษ์. กระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี: ศึกษาแนวการจัดตั้ง บทบาท และ
 หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชารัฐศาส
 าสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สุดารัตน์ ตราหยก. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร และการกำกับดูแลของบริษัทที่
 ออกหุ้นเพิ่มทุน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบัญชี คณะ
 พาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- อมรรัตน์ ศรีวิชานนท์. คณะกรรมการตรวจสอบทั่วโลกเพิ่มคุณภาพบริษัทจดทะเบียน. วารสาร
 ตลาดหลักทรัพย์. (มีนาคม 2541).

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, K.L.; Deli, D.N.; and Gillan, S.L. 2003. Boards of Directors, Audit Committees, and the Information Content of Earnings: Working Paper Series [Online]. 2004. Available from: <http://www.lerner.udel.edu/ccg/>.
- Becker, C.L.; DeFond, M.L.; and Subramanyam, K.R. The effect of audit quality on earnings management. Contemporary Accounting Research 5 (Spring 1998): 4-24.
- Belkaoui, A. R. Accounting Theory. 5 th ed. Australia: Thomson Learning, 2004.
- Bradbury, M.E.; Mak, Y.T.; and Tan, S.M. 2002. Board Characteristics, Audit Committee Characteristics and Abnormal Accruals. [Online]. 2004. Available from: <http://papers.ssrn.com>
- Charles Piot. Audit Quality and Earnings Management in France. [Online]. 2005. Available from: <http://papers.ssrn.com>
- Chen, A. and Kao, L. The effects of board characteristics on earnings management. Journal of Corporate Ownership & Control. (Spring 2004): 96-107.
- Courteau, L.; Chtourou, S.M.; and Bedard, J. The Effect of Audit Committee Expertise, Independence, and Activity on Aggressive Earning Management. Journal of Practice & Theory Vol. 3, (September 2004): 13-35.
- DeAngelo, L.E. Auditor size and audit quality. Journal of Accounting and Economics Vol. 3, (December 1981): 183-199.
- Dechow, P.M., Sloan, R.G. and Sweeney, A.P. Detecting earnings management. The Accounting Review 70(Apr. 1995): 193-225.
- Dechow, P.M., Sloan, R.G. and Sweeney, A.P. Causes and Consequences of Earnings Manipulation: An Analysis of Firms Subject to Enforcement Action by the SEC. Contemporary Accounting Research (Spring 1996): 1-36.
- DeFond, M. L. and Jiambalvo, J. Debt covenant violation and manipulation of accruals. Journal of Accounting Economics 17 (Jan. 1994): 145-177.
- DeFond, M.L. and Jiambalvo, J. Incidence and Circumstances of Accounting Errors. The Accounting Review 66(3) (July 1991): 643-655.
- Felo, A.J.; Krishnamurthy, S.; and Solieri, S.A. (2003). Audit Committee Characteristics

- and Perceived Quality of Financial Reporting: An Empirical Analysis.
[Online].2004. Available from: <http://papers.ssrn.com>
- Jensen, M.C. and Meckling, W.H. Theory of the firm: Managerial Behavior, Agency Costs, and Ownership Structure. Journal of Financial Economics 3 (1976)
- Jones, J.J. Earnings management during import relief investigations. Journal of Accounting Research 29 (Autumn 1991): 193-228.
- John J. Wild. The Audit Committee and Earnings Quality. Journal of Accounting, Auditing & Finance 11(1996): 247-276.
- Kanogporn Narktabtee. The Implications of Accounting Information in the Thai Capital Market. Doctoral dissertation. JDBA Program in Business Administration, Faculty of Commerce and Accountancy, Thammasat University, 2000.
- Klein, A. Audit Committee, Board of Director Characteristics, and Earnings Management. Journal of Accounting and Economics 33(2002): 375-400.
- Nicole Thorne Jenkins. Auditor Independence, Audit Committee Effectiveness, and Earnings Management. [Online].2002. Available from: <http://papers.ssrn.com>
- Peasnell K.V.; Pope, P.F.; and Young S. Board Monitoring and Earnings Management: Do outside Directors Influence Abnormal Accruals? [Online].2004. Available from: <http://papers.ssrn.com>
- Piman Limpaphayom and Sirisuk Manmettakul. Managerial Ownership and Earnings Informativeness: Evidence from Thailand after the Asian Financial Crisis. Sasin Graduate Institute of Business Administration of Chulalongkorn University, PricewaterhouseCoopers ABAS Limited, (2003): 1-21.
- Radziah A.L.; Inten M.; and Romlah J. 2003. The Moderating Role of Independence in the Relationship between Quality and Earning Management. [Online].2003. Available from: <http://papers.ssrn.com>
- Ross L.W. and Jerold L.Z. Positive Accounting Theory. 6 th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall. 1986.
- Sorasart Sukcharoensin. Essays on Corporate Governance, Outside Directors, and Firm Performance. Doctoral dissertation, Finance, The Joint Doctoral Program in Business Administration (JDBA) Thammasat University, Chulalongkorn

University, and National Institute of Development Administration, (2003): 53-87.

William R. Scott. Financial Accounting Theory. Third Edition. Pearson Education
Canada Inc.: Toronto, Ontario, 2003.

Xie, B.; Davidson, W.N.; and DaDalt, P.J. Earnings management and corporate
governance: the role of the board and the audit committee. Journal of Corporate
Finance 9 (2003): 295 – 316.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษา

ตารางที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษา
ก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	Levene's Test for Equality of Variances		T-test for Equality of Means	
	F	Sig.	t	Sig. (2-tailed)
ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี	3.668	0.056	-0.961	0.336
ความเสี่ยงทางการเงิน	0.254	0.614	2.118	0.034*
ขนาดของบริษัท	1.604	0.205	-0.518	0.604
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	1.882	0.170	-1.974	0.049*
การเติบโตของรายได้	2.984	0.084	0.472	0.637
กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	1.482	0.224	-1.420	0.156

* ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 6.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ จะเริ่มพิจารณาจากค่า Sig. ในช่อง Levene's Test for Equality of Variances ก่อนเพื่อตรวจสอบว่าค่าความแปรปรวนของตัวแปรควบคุมทั้ง 2 กลุ่มว่าเท่ากันหรือไม่ จากผลการทดสอบปรากฏว่าค่า Sig. ของตัวแปรควบคุมทุกตัวมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญที่ตั้งไว้ที่ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความแปรปรวนของตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าเท่ากัน

ส่วน t เป็นค่าที่ใช้ในการทดสอบค่าเฉลี่ยของตัวแปรควบคุมในช่วงก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยสมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบคือ

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

โดยที่ μ_1 = ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารก่อนการจัดตั้ง
คณะกรรมการตรวจสอบ

μ_2 = ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารหลังการจัดตั้ง
คณะกรรมการตรวจสอบ

และจากการทดสอบ พบว่าตัวแปรความเสี่ยงทางการเงิน และอัตราผลตอบแทน
จากสินทรัพย์ มีค่า $t = 2.118$ และ 1.974 ทำให้ได้ค่า $P\text{-value} = 0.034$ และ 0.049 ตามลำดับ ซึ่ง
น้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า $\mu_1 = \mu_2$ กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงทางการเงิน
และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ในช่วงก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรควบคุมอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกันของ
ค่าเฉลี่ยในช่วงก่อนและหลังจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม

$$DA = \beta_0 + \beta_1 ACFORM + \beta_2 BIG5 + \beta_3 LEV + \beta_4 SIZE + \beta_5 ROA + \beta_6 GROWTH + \beta_7 CFO + e$$

ตารางที่ 6.2 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (การวิเคราะห์เพิ่มเติม)

	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3	กรณีที่ 4
CONSTANT	-0.187 (0.000)	-0.177 (0.001)	0.267 (0.000)	0.289 (0.000)
ACFORM	-0.060* (0.000)	-0.053* (0.002)	-0.037* (0.000)	-0.037* (0.000)
BIG5	-0.010 (0.567)	-0.019 (0.296)	0.010 (0.341)	0.003 (0.702)
LEV	0.000* (0.662)	0.000 (0.604)	0.000 (0.310)	-0.001* (0.043)
SIZE	0.089* (0.000)	0.091* (0.000)	-0.039* (0.000)	-0.039* (0.000)
ROA	0.264* (0.000)	0.382* (0.000)	0.227* (0.000)	0.481* (0.000)
GROWTH	0.113* (0.000)	0.078* (0.000)	0.018* (0.011)	-0.003 (0.669)
CFO	-0.519* (0.000)	-0.590* (0.000)	-0.664* (0.000)	-0.807* (0.000)
N	1378	1221	555	491
R2	0.213	0.184	0.589	0.643
Adjusted R2	0.209	0.179	0.584	0.638
F-statistic	53.027	39.009	112.191	124.165

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไรที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

DA	หมายถึง	การจัดการกำไร
ACFORM	หมายถึง	การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
BIG5	หมายถึง	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี
LEV	หมายถึง	ความเสี่ยงทางการเงิน
SIZE	หมายถึง	ขนาดของบริษัท
ROA	หมายถึง	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์
GROWTH	หมายถึง	การเติบโตของรายได้ของบริษัท
CFO	หมายถึง	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ Sensitivity Analysis วิธีที่ 1

ตารางที่ 6.3 ผลการประมาณค่าและสถิติต่างๆ จากสมการถดถอยเชิงพหุ

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	F	Sig. F	Durbin-Watson
1	0.603 ^a	0.363	0.355	0.106024617	44.451	0.000	1.922

a Predictors: (Constant), CFO, GROWTH, BIG5, ACFORM, LEV, ROA, SIZE

b Dependent Variable: DA

ตารางที่ 6.4 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (โดยศึกษาก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ 1 ปี และใช้ค่าสมบรูณ์ของ DA ที่คำนวณจากแบบจำลอง Modified Jones (1991))

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1 (Constant)	0.218	0.026		8.445	0.000		
ACFORM	-0.014	0.009	-0.053	-1.552	0.121	0.983	1.018
BIG5	0.000	0.010	0.002	0.047	0.963	0.962	1.040
LEV	0.005	0.003	0.066	1.558	0.120	0.646	1.548
SIZE	-0.021	0.008	-0.094	-2.673	0.008	0.939	1.065
ROA	-0.115	0.011	-0.456	-10.599	0.000	0.631	1.585
GROWTH	0.033	0.008	0.155	4.452	0.000	0.958	1.044
CFO	-0.291	0.041	-0.248	-7.179	0.000	0.975	1.026

a. Dependent Variable: DA

จากตารางข้างต้น การตรวจสอบปัญหา Multicollinearity โดยการคำนวณค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดค่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นในระดับใด ถ้าค่า VIF มีค่ามาก ย่อมแสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ และตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 ขึ้นไป จะถือว่าอยู่ในระดับที่จะก่อให้เกิดปัญหา ซึ่งจากตัวแปรข้างต้น ไม่พบว่าตัวแปรใดมีค่า VIF ที่มากกว่า 10 ดังนั้นจึงไม่ถือว่าเกิดปัญหา

Multicollinearity ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตาม เท่ากับ 0.603 โดยพิจารณาจากค่า R และสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.355 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R^2 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการจัดการกำไรได้ 35.5% ซึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจจากค่า Adjusted R^2 ไม่ใช่จากค่า R^2 เพราะเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยจะทำให้ค่า R^2 มากขึ้นทั้งที่ตัวแปรอิสระที่เพิ่มขึ้นอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามก็ได้ จึงมีการปรับค่า R^2 ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น คือค่า Adjusted R^2 สำหรับสถิติทดสอบ F เป็นการทดสอบว่าตัวแปรตามจะขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ซึ่งถ้ายอมรับสมมติฐานในขั้นนี้ ก็จะทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในขั้นต่อไป ค่า Durbin - Watson เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งควรมีค่าอยู่ในช่วง 1.5 - 2.5 ซึ่งการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ค่า Durbin - Watson เท่ากับ 1.922 แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน และผลของสมการถดถอยสามารถอธิบายได้ว่าการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ที่แทนค่าด้วย ACFORM มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.014 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งตามแบบจำลองเดิมนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการวัดค่าของตัวแปร โดยการวัดค่าการจัดการกำไรในตัวแบบจำลอง Sensitivity Analysis วิธีนี้ อาจจะไม่ได้อ่อนการจัดการกำไรได้ดีเท่ากับการวัดค่าการจัดการกำไรในแบบจำลองเดิม

สำหรับตัวแปรควบคุมอื่น ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ที่แทนค่าด้วย BIG5 ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.000 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชีไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร ความเสี่ยงทางการเงิน ที่แทนค่าด้วย LEV มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.005 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าความเสี่ยงทางการเงินไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร ขนาดของบริษัท ที่แทนค่าด้วย SIZE มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.021 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดของบริษัทมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนค่าด้วย ROA มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.115 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร การเติบโตของรายได้ของบริษัท ที่แทนค่าด้วย GROWTH มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.033 มี

นัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเติบโตของรายได้ของบริษัท มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนค่าด้วย CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.291 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแปรควบคุมดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ Sensitivity Analysis วิธีที่ 2

ตารางที่ 6.5 ผลการประมาณค่าและสถิติต่างๆ จากสมการถดถอยเชิงพหุ

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	F	Sig. F	Durbin-Watson
1	0.669 ^a	0.448	0.440	0.163125199	62.971	0.000	1.920

a Predictors: (Constant), CFO, GROWTH, BIG5, ACFORM, LEV, ROA, SIZE

b Dependent Variable: DA

ตารางที่ 6.6 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (โดยศึกษา ก่อนและหลังการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ 1 ปี และ DA คำนวณตามแบบจำลอง DeAngelo (1986))

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1 (Constant)	0.071	0.039		1.801	0.072		
ACFORM	-0.024	0.007	-0.111	-3.439	0.001	0.978	1.022
BIG5	0.013	0.015	0.028	0.853	0.394	0.962	1.040
LEV	0.064	0.006	0.471	10.141	0.000	0.471	2.124
SIZE	-0.002	0.012	-0.006	-0.173	0.863	0.908	1.102
ROA	0.670	0.040	0.799	16.634	0.000	0.441	2.270
GROWTH	0.036	0.012	0.099	3.019	0.003	0.946	1.057
CFO	-0.857	0.064	-0.443	-13.492	0.000	0.940	1.063

a. Dependent Variable: DA

จากตารางข้างต้น การตรวจสอบปัญหา Multicollinearity โดยการคำนวณค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดค่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นในระดับใด ถ้าค่า VIF มีค่ามาก ย่อมแสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ และตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 ขึ้นไป จะถือว่าอยู่ในระดับที่จะก่อให้เกิดปัญหา ซึ่งจากตัวแปรข้างต้น ไม่พบว่าตัวแปรใดมีค่า VIF ที่มากกว่า 10 ดังนั้นจึงไม่ถือว่าเกิดปัญหา

Multicollinearity ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตาม เท่ากับ 0.669 โดยพิจารณาจากค่า R และสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.440 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R^2 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการจัดการกำไรได้ 44% ซึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจจากค่า Adjusted R^2 ไม่ใช่จากค่า R^2 เพราะเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยจะทำให้ค่า R^2 มากขึ้นทั้งที่ตัวแปรอิสระที่เพิ่มขึ้นอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามก็ได้ จึงมีการปรับค่า R^2 ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น คือค่า Adjusted R^2 สำหรับสถิติทดสอบ F เป็นการทดสอบว่าตัวแปรตามจะขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ซึ่งถ้ายอมรับสมมติฐานในขั้นนี้ ก็จะทำให้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในขั้นต่อไป ค่า Durbin – Watson เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งควรจะมีค่าอยู่ในช่วง 1.5 – 2.5 ซึ่งการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ค่า Durbin – Watson เท่ากับ 1.920 แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน และผลของสมการถดถอยสามารถอธิบายได้ว่า การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ที่แทนค่าด้วย ACFORM มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.024 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เช่นเดียวกันกับผลวิเคราะห์ตามแบบจำลองเดิม

สำหรับตัวแปรควบคุมอื่น ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ที่แทนค่าด้วย BIG5 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร โดยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.013 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชีไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร ความเสี่ยงทางการเงิน ที่แทนค่าด้วย LEV มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.064 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % ซึ่งแสดงว่าความเสี่ยงทางการเงินมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร ขนาดของบริษัท ที่แทนค่าด้วย SIZE มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.002 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดของบริษัทไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ที่แทนค่าด้วย ROA มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.670 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร การเติบโตของรายได้ของบริษัท ที่แทนค่าด้วย GROWTH มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.036 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเติบโตของรายได้ของบริษัทมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ที่แทนค่าด้วย CFO มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์

เท่ากับ -0.857 มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6.7 รายชื่อบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในปี พ.ศ. 2541
จำนวน 17 บริษัท

1. ADVANC	2. APRINT	3. APURE	4. CM	5. DCC
6. IHG	7. KCE	8. KDH	9. MFG	10. MINT
11. PSL	12. RHC	13. SHIN	14. SIAM	15. S & J
16. TASC0	17. THL			

ตารางที่ 6.8 รายชื่อบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในปี พ.ศ. 2542
จำนวน 227 บริษัท

1. AFC	2. AHC	3. AJ	4. ALUCON	5. APSP
6. ASIA	7. ASTL	8. ATC	9. BANPU	10. BATA
11. BAT-3K	12. BCP	13. BEC	14. BECL	15. BGH
16. BH	17. BIGC	18. BJC	19. BNC	20. BRC
21. BTNC	22. CEI	23. CENTEL	24. CFRESH	25. CHOTI
26. CIRKIT	27. CK	28. CPF	29. CPH	30. CPI
31. CPICO	32. CPL	33. CPN	34. CSC	35. CSR
36. CTW	37. CVD	38. DELTA	39. DISTAR	40. DRACO
41. DTC	42. DTCI	43. EGCOMP	44. EMC	45. ESTAR
46. EWC	47. FANCY	48. FE	49. GEN	50. GFPT
51. GRAMMY	52. GYT	53. HEMRAJ	54. HT	55. HTC
56. HTX	57. ICC	58. IEC	59. IRC	60. ITD
61. JAS	62. JCT	63. JUTHA	64. KC	65. KMC
66. KTP	67. KWC	68. KWH	69. KYE	70. LANNA
71. LEE	72. LH	73. LNH	74. LOXLEY	75. LRH
76. LST	77. LTX	78. MAKRO	79. MALEE	80. MANRIN
81. MATI	82. MBK	83. M-CHAI	84. MDX	85. MEDIAS

86. METCO	87. MINOR	88. MK	89. MODERN	90. NEP
91. NEW	92. NFC	93. NIPPON	94. NMG	95. N-PARK
96. NPC	97. NPK	98. NTV	99. NWR	100. OCC
101. OGC	102. OHTL	103. PA	104. PAE	105. PAF
106. PATKL	107. PATO	108. PDI	109. PE	110. P-FCB
111. PG	112. PICNI	113. POMPUI	114. POST	115. PP
116. PPPC	117. PRANDA	118. PRECHA	119. PRG	120. PTTEP
121. QH	122. RAM	123. RCI	124. RCL	125. ROCK
126. ROH	127. ROJANA	128. SAFARI	129. SAICO	130. SAMART
131. SAMCO	132. SAMTEL	133. SATTEL	134. SAUCE	135. SCC
136. SCCC	137. SCP	138. SE-ED	139. SFP	140. SHANG
141. SINGER	142. SIRI	143. SKR	144. SMC	145. SMPC
146. SORKON	147. S&P	148. SPALI	149. SPC	150. SPI
151. SPORT	152. SPSU	153. SSC	154. SSF	155. SSI
156. SSSC	157. SST	158. STA	159. STANLY	160. STEC
161. STPI	162. STRD	163. SUC	164. SUN	165. SUNTEC
166. SUSCO	167. S-VARA	168. SVI	169. TAF	170. TC
171. TCB	172. TCCC	173. TCJ	174. TCOAT	175. TCP
176. TEM	177. TF	178. TFD	179. TFI	180. TGCI
181. THAI	182. THECO	183. THIP	184. TIPCO	185. TIW
186. TLI	187. T-LUXE	188. TMD	189. TNL	190. TONHUA
191. TOPP	192. TPA	193. TPC	194. TPCORP	195. TPI
196. TPIPL	197. TPP	198. TRS	199. TRUBB	200. TRUE
201. TSTE	202. TTA	203. TTI	204. TTL	205. TTTM
206. TT&T	207. TUF	208. TUNTEX	209. TWFP	210. TWP
211. TYONG	212. UBC	213. UCOM	214. UF	215. UFM
216. UP	217. UPF	218. UPOIC	219. UST	220. UT
221. UV	222. VARO	223. VIBHA	224. VNG	225. VNT
226. WACOAL	227. WIN			

ตารางที่ 6.9 รายชื่อบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในปี พ.ศ. 2543
จำนวน 34 บริษัท

1. AA	2. ABICO	3. AP	4. APC	5. ASIAN
6. ASIMAR	7. BLAND	8. BNT	9. CNT	10. CWT
11. D-MARK	12. F&D	13. GOLD	14. HANA	15. KKC
16. LPN	17. MPT	18. NC	19. PF	20. PPC
21. PR	22. SAWANG	23. SH	24. SRI	25. SVH
26. TBSP	27. TCMC	28. TNPC	29. TR	30. TRU
31. TVO	32. UMI	33. WG	34. YCI	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

แนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ (Best Practice Guidelines for Audit Committee)

1. บทนำ

ภายใต้ภาวะการบริหารงานที่มีความซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว กิจการมีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องมีการปรับปรุงการจัดการให้ดีขึ้นต่อไปเรื่อยๆ เพื่อให้ในที่สุดมีการจัดการที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ดีที่สุด จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากผู้ลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไปว่า กิจการมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance)

ในปัจจุบันคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัท เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญอันหนึ่งซึ่งกิจการจำเป็นต้องจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี คณะกรรมการตรวจสอบในฐานะที่เป็นอิสระจะช่วยแบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัท เพื่อให้เกิดความคล่องตัวต่อการจัดการ การให้วิสัยทัศน์ และการให้ความเห็นที่ตรงไปตรงมาต่อรายงานทางการเงินและระบบการควบคุมภายใน ตลอดจนการเอื้อโอกาสให้ฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีได้มีการปรึกษาหารือเพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อให้รายงานทางการเงินมีการเปิดเผยอย่างครบถ้วน ถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพที่ดี และมีมูลค่าเพิ่มต่อองค์กรในที่สุด

การดำเนินของคณะกรรมการตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพได้ ถ้าหากคณะกรรมการตรวจสอบได้มีการกำหนดหรือจัดการไว้อย่างชัดเจน เกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ระเบียบการประชุม หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี และการสื่อสารกับคณะกรรมการบริษัท การที่องค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบก็เช่นกันจำเป็นที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะต้องรู้และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ บทบาท และหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือต่อการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเต็มที่เกี่ยวกับการให้สารสนเทศที่ต้องการ ทรัพยากร และการดำเนินการจากฝ่ายจัดการ

ตลาดหลักทรัพย์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนา
บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ แนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับคณะกรรมการตรวจสอบนี้มี
ความตั้งใจเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ การ
ประสานงานระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับผู้ตรวจสอบภายใน และผู้สอบบัญชีเพื่อให้การ
ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

คณะกรรมการตรวจสอบ คือคณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทที่เข้ามาช่วย
คณะกรรมการให้ปฏิบัติหน้าที่ในประเด็นที่อาจถูกมองข้าม และเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับ
ดูแลกิจการที่ดีวัตถุประสงค์ของแนวทางปฏิบัติที่ดี สำหรับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบได้ถูก
กำหนดไว้อย่างกว้างๆให้สะท้อนถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

กรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบภายใน เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงต่อ
ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบ
สามารถช่วยให้บุคคลดังกล่าวบรรลุถึงความรับผิดชอบทางกฎหมายและการจัดการอย่างมืออาชีพ

การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมุ่งหวังถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินการ
และการเพิ่มมูลค่าให้องค์กรซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อ

(1) ความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินเพิ่มมากขึ้น

(2) ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทที่เพิ่มมากขึ้น โดย

คณะกรรมการจะคำนึงถึงความรับผิดชอบของตนต่อ

2.1 การรายงานข้อมูลทางการเงิน

2.2 การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีที่เหมาะสม

2.3 การบริหารทางการเงิน

2.4 ระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน

2.5 การกำหนดกลยุทธ์และนโยบายทางธุรกิจ

2.6 การปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.7 การจัดการและการควบคุมความเสี่ยงทางธุรกิจ

(3) ภาวะของคณะกรรมการลดน้อยลง โดยการมอบหมายอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการ
รายงานทางการเงิน การควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายในให้คณะกรรมการตรวจสอบ
ทั้งนี้จะเอื้อโอกาสให้คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในด้านลึก และเพิ่มประสิทธิภาพ
ต่อการบริหารงานในด้านอื่น ๆ

(4) ปรับปรุงหน้าที่และกระบวนการของการตรวจสอบภายในและภายนอก และปรับปรุงให้การสื่อสารระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายตรวจสอบภายใน และผู้สอบบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(5) เอื้อโอกาสให้มีการประชุมอย่างเป็นทางการระหว่างคณะกรรมการ และฝ่ายจัดการทางการเงิน

(6) เสริมสร้างความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน และหน่วยงานตรวจสอบภายใน ให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่สูงขึ้น

(7) เสริมสร้างให้ผู้สอบบัญชีดำรงความเป็นอิสระ และวางกรอบงานให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรงไปตรงมา ในกรณีที่อาจเกิดความขัดแย้งกับฝ่ายจัดการ

(8) คุณภาพของรายงานการตรวจสอบภายในดีขึ้น

(9) ความแข็งแกร่งในบทบาทและอำนาจของกรรมการจากภายนอก

(10) เสริมสร้างความเข้าใจของกรรมการเกี่ยวกับขอบเขตของการตรวจสอบที่ถูกกำหนดไว้

3. องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

(1) ประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระอย่างน้อย 3 คน โดยจำนวนสมาชิกควรขึ้นอยู่กับขนาดขอบเขตความรับผิดชอบ และควรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยทั่วไปจำนวนสมาชิกจะอยู่ระหว่าง 3-5 คน

(2) กรรมการตรวจสอบจะต้องมีความชำนาญที่เหมาะสม ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยสมาชิกกรรมการตรวจสอบทุกคน ไม่จำเป็นต้องถูกคาดหวังว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน หรือการบัญชี เนื่องจากการคณะกรรมการตรวจสอบสามารถเรียกหาคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอิสระเฉพาะด้านได้ แต่ต้องเป็นผู้ที่สามารถตั้งคำถามได้อย่างตรงประเด็น และสามารถตีความและประเมินผลของคำตอบที่ได้รับ

(3) กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คนที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายงานทางการเงิน ซึ่งจะมีผลให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากหน้าที่หลักของคณะกรรมการตรวจสอบ ที่ได้รับมอบหมายคือสอบทานรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพที่ดีที่สุด

(4) กรรมการตรวจสอบต้องสามารถอุทิศเวลาอย่างเพียงพอในการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

(5) กรรมการตรวจสอบควรได้รับการอบรม และเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้ทันต่อการ

เปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น และควรได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ

(6) การแต่งตั้ง

6.1 กรรมการตรวจสอบ

- คณะกรรมการบริษัท หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยกรรมการตรวจสอบจะต้องเป็นกรรมการบริษัท

- ในกรณีที่มีการเสนอชื่อกรรมการตรวจสอบให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติ บริษัทควรเปิดเผยรายชื่อ ประวัติพร้อมทั้งมีข้อความระบุว่าผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งมีคุณสมบัติและความเป็นอิสระตามที่กำหนดในหนังสือเชิญประชุม

- เมื่อกรรมการตรวจสอบครบวาระการดำรงตำแหน่ง หรือมีเหตุใดที่กรรมการตรวจสอบไม่สามารถอยู่ได้จนครบวาระ มีผลให้จำนวนสมาชิกน้อยกว่าที่กำหนดคือ 3 คน คณะกรรมการบริษัท หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นควรแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบรายใหม่ให้ครบถ้วนในทันทีหรืออย่างช้าภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่จำนวนสมาชิกไม่ครบถ้วน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

6.2 ประธานกรรมการตรวจสอบ

- การเลือกประธานกรรมการตรวจสอบ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงคุณสมบัติที่สามารถเป็นแกนนำได้ เนื่องจากประธานกรรมการตรวจสอบเป็นบุคคลที่จะให้มีความมั่นใจในความมีประสิทธิภาพโดยรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ มีผลต่อการวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้นำในการประชุมให้เป็นที่ไปในแนวทางที่ถูกต้อง

- คณะกรรมการตรวจสอบ หรือคณะกรรมการบริษัทเป็นผู้คัดเลือกสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ 1 ท่านให้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการตรวจสอบ

6.3 เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบ

- เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบควรถูกแต่งตั้งขึ้น เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับการนัดหมายการประชุม จัดเตรียมวาระการประชุม นำส่งเอกสารประกอบการประชุม และบันทึกรายงานการประชุม

- เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบอาจเป็นเลขานุการบริษัท (Company Secretary) หรือผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน (Chief of Internal Audit) หรือในกรณีที่เป็นการขนาดเล็ก อาจพิจารณาให้ผู้ช่วยฝ่ายบัญชีและการเงิน (Chief Financial Officer) เป็นเลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบ

- เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

(7) การพ้นจากตำแหน่ง

7.1 หมายรวมถึงการพ้นสภาพการเป็นกรรมการบริษัท หรือการครบวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนด หรือการลาออก หรือการถูกถอดถอน

7.2 ในกรณีกรรมการตรวจสอบลาออกก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่ง กรรมการตรวจสอบควรแจ้งต่อบริษัทล่วงหน้า 1 เดือน พร้อมเหตุผล เพื่อคณะกรรมการบริษัทหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้น จะได้พิจารณาแต่งตั้งกรรมการอื่นที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ทดแทนบุคคลที่ลาออก ให้บริษัทแจ้งการลาออกพร้อมส่งสำเนาหนังสือลาออกให้ตลาดหลักทรัพย์ทราบด้วย

7.3 ในกรณีกรรมการตรวจสอบถูกถอดถอนก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่ง ให้บริษัทแจ้งการถูกถอดถอน พร้อมสาเหตุให้ตลาดหลักทรัพย์ทราบ ทั้งนี้ กรรมการตรวจสอบที่ถูกถอดถอนอาจชี้แจงถึงสาเหตุดังกล่าวให้ตลาดหลักทรัพย์ทราบได้

(8) วาระการดำรงตำแหน่ง

8.1 ควรกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้แน่นอน และมีระยะเวลาพอสมควรระหว่าง 2-5 ปี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานของกรรมการตรวจสอบ

8.2 กรรมการตรวจสอบอาจได้รับการแต่งตั้งต่อไปได้อีกวาระหนึ่ง ตามที่คณะกรรมการบริษัทหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นเห็นว่าเหมาะสม แต่ไม่ควรได้รับการต่อวาระโดยอัตโนมัติ

8.3 ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบรายใหม่ๆ เพื่อให้มีการนำความคิดใหม่ๆ เข้ามาในคณะกรรมการตรวจสอบ

4. คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ

(1) กรรมการตรวจสอบต้องมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของทุนชำระแล้วของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

1.2 -เป็นกรรมการที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานในบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

-เป็นกรรมการที่ไม่เป็นลูกจ้าง พนักงาน หรือที่ปรึกษาที่ได้รับเงินเดือนประจำจากบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท เช่น กรรมการผู้จัดการ (Chief Executive Officer) ของบริษัท ไม่สามารถเป็นกรรมการตรวจสอบได้เนื่องจากกรรมการผู้จัดการเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหาร เป็นต้น

1.3 -เป็นกรรมการที่ไม่มีผลประโยชน์ หรือส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมทั้งในด้านการเงินและการบริหารงานของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

-เป็นกรรมการที่ไม่มีผลประโยชน์ หรือส่วนได้เสียในลักษณะข้างต้นในระยะเวลา 1 ปีก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบ เว้นแต่คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วเห็นว่า การเคยมีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียนั้นจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และการให้ความเห็นอย่างเป็นทางการเป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบ

1.4 เป็นกรรมการที่ไม่ใช่เป็นผู้เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของผู้บริหาร หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

1.5 เป็นกรรมการที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเป็นตัวแทน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท หรือผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

1.6 สามารถปฏิบัติหน้าที่ แสดงความเห็นหรือรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของบุคคลดังกล่าว

(2) ผู้ที่เกี่ยวข้อง หมายถึงรวมถึง ผู้ที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับบริษัท จนทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างอิสระหรือคล่องตัว เช่น ชัฟฟลายเออร์ ลูกค้า เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทางธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ เป็นต้น

5. ความเป็นอิสระ

(1) ความเห็นที่เป็นอิสระ หมายความว่า การแสดงความเห็นหรือรายงานได้อย่างเสรีตามภารกิจที่ได้มอบหมาย โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ใดๆที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือตำแหน่งหน้าที่ และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด รวมถึงไม่มีสถานการณ์ใดๆที่จะมาบีบบังคับให้ไม่สามารถแสดงความเห็นได้ตามที่พึงจะเป็น

(2) กรณีที่ว่าปฏิบัติภารกิจโดยขาดความเป็นอิสระ เช่น กรรมการตรวจสอบอยู่ภายใต้อิทธิพลของกรรมการบริษัท ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของบริษัท เป็นต้น ไม่ว่าจะด้วยความคุ้นเคย ความเกรงใจ หรือด้วยเหตุผลใดๆที่ส่งผลให้การปฏิบัติภารกิจเป็นไปตามความต้องการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้น จนทำให้เกิดเหตุการณ์ดังนี้

2.1 ละเว้นไม่ปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ยอมรับข้อเสนอกหรือกระทำการใดๆในสิ่งที่ไม่ควรกระทำและมีผลทำให้บริษัทและผู้ถือหุ้นเสียหาย หรือสูญเสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ

2.3 ไม่แสดงความเห็นหรือไม่เสนอรายงานต่อคณะกรรมการหรือต่อผู้ถือหุ้นอย่างตรงไปตรงมา

2.4 ไม่มีการประสานงาน ปรีกษาหารือ หรือไม่ให้ความร่วมมือกับกรรมการ ฝ่ายบริหาร หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ตนปฏิบัติภารกิจอยู่

(3) รายงานที่อาจถือว่าไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่ และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบ

(4) รายงานระหว่างกรรมการตรวจสอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรรมการตรวจสอบ ที่กระทำกับบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วมหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทเกี่ยวกับการได้มาหรือจำหน่ายสินค้าหรือบริการตามเงื่อนไขดังนี้

4.1 การได้มาหรือจำหน่ายสินค้า หรือบริการนั้นอยู่บนพื้นฐานของการดำเนินธุรกิจปกติ และเป็นเงื่อนไขการค้าโดยทั่วไปที่กำหนดโดยมีหลักเกณฑ์ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ และ

4.2 ราคาสินค้าหรือบริการเทียบเคียงได้กับราคาสินค้าหรือค่าบริการที่ให้ลูกค้ารายอื่น

(5) ความช่วยเหลือทางการเงินที่กรรมการตรวจสอบ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรรมการตรวจสอบ ได้รับจากบริษัท บริษัทย่อย บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทที่เป็นธุรกิจปกติในฐานะเป็นสถาบันการเงิน

(6) รายการใดๆที่เข้าข่ายรายการที่เกี่ยวข้องกันซึ่งได้ดำเนินการตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องแล้ว

(7) รายการอื่นตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

6. หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

(1) หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

1.1 กำหนดโดยคณะกรรมการบริษัท และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบโดยคำนึงถึงขนาด ความซับซ้อนของบริษัท ลักษณะของอุตสาหกรรม และโครงสร้างของคณะกรรมการ

1.2 ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นทราบ

1.3 มีการสอบทานและปรับเปลี่ยนหน้าที่ให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

1.4 ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ให้บริษัทแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อตลาดหลักทรัพย์

1.5 หน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่

ก. สอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้อง และเปิดเผยอย่างเพียงพอโดยการประสานงานกับผู้สอบบัญชีภายนอก และผู้บริหารที่รับผิดชอบจัดทำรายงานทางการเงินทั้งรายไตรมาสและประจำปี คณะกรรมการตรวจสอบอาจเสนอแนะให้ผู้สอบบัญชีสอบ

ทานหรือตรวจสอบรายการใดๆ ที่เห็นว่าจำเป็นและเป็นเรื่องสำคัญในระหว่างการตรวจสอบบัญชีของบริษัทก็ได้

ข. สอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่มีความเหมาะสม และมีประสิทธิผล โดยสอบทานร่วมกับผู้สอบบัญชีภายนอกและผู้ตรวจสอบภายใน (ถ้ามี)

ค. สอบทานการปฏิบัติของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

ง. พิจารณาคัดเลือกและเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัท รวมถึงพิจารณาเสนอค่าตอบแทนของผู้สอบบัญชี โดยคำนึงถึงความน่าเชื่อถือ ความเพียงพอของทรัพยากร และปริมาณงานตรวจสอบของสำนักงานตรวจสอบบัญชีนั้น รวมถึงประสบการณ์ของบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจสอบบัญชีของบริษัท

จ. พิจารณาการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ในกรณีที่เกิดรายการเกี่ยวโยง หรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้มีความถูกต้องและครบถ้วน

ฉ. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย และคณะกรรมการตรวจสอบเห็นชอบด้วย เช่น ทบทวนนโยบายการบริหารทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง ทบทวนการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางธุรกิจของผู้บริหาร ทบทวนร่วมกับผู้บริหารของบริษัทในรายงานสำคัญ ๆ ที่ต้องเสนอต่อสาธารณชนตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร เป็นต้น

ช. จัดทำรายงานกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท ซึ่งรายงานดังกล่าวลงนามโดยประธานกรรมการตรวจสอบ รายการดังกล่าวควรประกอบด้วยข้อมูล ดังต่อไปนี้

- ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัทถึงความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นที่เชื่อถือได้

- ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท

- เหตุผลที่เชื่อว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งต่อไปอีก

วาระหนึ่ง

- ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาด

หลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

- รายงานอื่นใดที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบ ภายใต้ขอบเขต

หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท

1.6 คณะกรรมการตรวจสอบอาจแสวงหาความเห็น ที่เป็นอิสระจากที่ปรึกษาทางวิชาชีพ
อื่นใด เมื่อเห็นว่าจำเป็น ด้วยค่าใช้จ่ายของบริษัท

(2) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบมีความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท ตามหน้าที่ และความ
รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท ในขณะที่ความรับผิดชอบในกิจกรรมทุก
ประการของบริษัทต่อบุคคลภายนอกยังคงเป็นของคณะกรรมการบริษัททั้งคณะ

7. การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ

(1) วาระการประชุม

1.1 ในการประชุมแต่ละครั้งควรกำหนดวาระการประชุมไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจนและนำเสนอ
เอกสารประกอบการประชุมให้คณะกรรมการตรวจสอบ และผู้เข้าร่วมประชุมเป็นการล่วงหน้าด้วย
ระยะเวลาพอสมควร เพื่อให้มีการพิจารณาเรื่องต่างๆ หรือเรียกขอข้อมูลประกอบการพิจารณา
เพิ่มเติม

1.2 คณะกรรมการตรวจสอบควรจัดให้มีการประชุม เพื่อพิจารณาในเรื่องต่างๆตาม
ที่ได้รับมอบหมายดังต่อไปนี้

- การพิจารณางบการเงินและรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง หลักการบัญชีและวิธี
ปฏิบัติทางบัญชี การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี การดำรงอยู่ของกิจการ การเปลี่ยนแปลง
นโยบายบัญชีที่สำคัญ รวมถึงเหตุผลของฝ่ายจัดการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายบัญชีก่อน
นำเสนอคณะกรรมการบริษัทเพื่อเผยแพร่แก่ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไป

- การพิจารณาระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) และการตรวจสอบ
ภายใน (Internal Audit)

- การพิจารณาบททวนแผนการตรวจสอบภายในประจำปี (Audit Plan) ของบริษัท
ขั้นตอนการประสานงานของแผนการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องต่างๆ และการประเมินผลการตรวจสอบ
ร่วมกับผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบถามถึงขอบเขตการ
ตรวจสอบที่ได้วางแผนไว้เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการตรวจสอบดังกล่าว จะช่วยให้ตรวจพบการทุจริต
หรือข้อบกพร่องต่างๆของระบบการควบคุมภายใน

- การพิจารณาร่วมกับผู้ตรวจสอบภายในถึงปัญหาหรือข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการ
ตรวจสอบงบการเงิน

- การพิจารณาร่วมกับผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี ว่าได้มีการวางแผนเพื่อ
ทบทวนวิธีการและการควบคุมการประมวลข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และสอบถามเกี่ยวกับโครงการ

รักษาความปลอดภัยโดยเฉพาะ เพื่อป้องกันการทุจริตหรือการใช้คอมพิวเตอร์ไปในทางที่ผิดโดยพนักงานบริษัทหรือบุคคลภายนอก

- การพิจารณาบททวนรายการที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เช่น รายการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท เป็นต้น

- การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์

- การปฏิบัติกรอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย

- การพิจารณาประเมินผลตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย

(2) จำนวนครั้งในการประชุม

2.1 จำนวนครั้งในการประชุมในแต่ละปีขึ้นอยู่กับขนาดของธุรกิจ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ โดยทางปฏิบัติทั่วไปคณะกรรมการตรวจสอบมีการประชุมโดยเฉลี่ยปีละ 4 ครั้ง

2.2 ประธานกรรมการตรวจสอบอาจเรียกประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นพิเศษได้หากมีการร้องขอกรรมการตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชี หรือประธานกรรมการบริษัท ให้พิจารณาประเด็นปัญหาที่จำเป็นต้องหารือร่วมกัน

(3) ผู้เข้าร่วมประชุม

3.1 กรรมการตรวจสอบควรเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทุกครั้ง และคณะกรรมการตรวจสอบต้องกำหนดจำนวนสมาชิกที่จะต้องมาประชุมเพื่อให้การประชุมใช้ได้ตามกฎหมาย

3.2 คณะกรรมการตรวจสอบอาจเชิญกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัท ผู้ตรวจสอบภายใน หรือผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมด้วยในเรื่องที่กำหนด เช่น การควบคุมภายใน แผนการตรวจสอบ เป็นต้น

3.3 คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการประชุม กับนักกฎหมายของบริษัทเป็นประจำหรือประชุมกับนักกฎหมายภายนอกหากเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นและเหมาะสม เพื่อหารือประเด็นปัญหาทางกฎหมายซึ่งมีหรืออาจมีผลสำคัญต่อการเงินของบริษัท ในกรณีสำคัญและจำเป็น คณะกรรมการตรวจสอบอาจเชิญนักกฎหมายของบริษัท และ/หรือนักกฎหมายภายนอกเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบด้วยก็ได้

(4) การลงคะแนนเสียง

4.1 ในเอกสารการประชุมการประชุมต้องระบุชื่อบุคคล และกำหนดให้กรรมการตรวจสอบผู้มีส่วนได้เสียใดๆในเรื่องที่พิจารณาห้ามมิให้แสดงความเห็น และลงคะแนนเสียงในเรื่องนั้นๆ

4.2 เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

(5) รายงานการประชุม

ให้เลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้จดรายงานการประชุม ซึ่งรายงานการประชุมจะต้องนำส่งคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทเพื่อคณะกรรมการบริษัทจะได้ทราบถึงกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างทันเวลา และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบควรนำส่งรายงานการประชุมต่อผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีเพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลและเพื่อบอกกล่าวเรื่องที่คณะกรรมการตรวจสอบให้ความใส่ใจหรือควรได้รับการใส่ใจเป็นพิเศษ

8. การรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการรายงานกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบ หรือหน้าที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท รายงานของคณะกรรมการตรวจสอบจะมีความสำคัญต่อคณะกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้น และผู้ลงทุนทั่วไป เนื่องจากรายงานดังกล่าวจะแสดงความเห็นอย่างเป็นอิสระ และตรงไปตรงมาของคณะกรรมการตรวจสอบ และทำให้คณะกรรมการบริษัทมั่นใจได้ว่าฝ่ายจัดการได้มีการบริหารงานอย่างระมัดระวังและคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน

(1) การรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท

1.1 รายงานกิจกรรมต่างๆที่ทำอย่างเป็นประจำ เพื่อคณะกรรมการบริษัทจะได้ทราบถึงกิจกรรมของคณะกรรมการตรวจสอบ

- รายงานการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งระบุความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องต่างๆไว้อย่างชัดเจน

- สรุปรายงานกิจกรรมที่ทำระหว่างปี

- รายงานเกี่ยวกับความเห็นต่อรายงานทางการเงิน การตรวจสอบภายใน และกระบวนการตรวจสอบภายใน

- รายงานอื่นใดที่เห็นว่าคณะกรรมการบริษัทควรทราบ

1.2 รายงานสิ่งที่ตรวจพบในทันที เพื่อคณะกรรมการบริษัทจะได้หาแนวทางแก้ไขได้ทันเวลา

- รายงานความขัดแย้งทางผลประโยชน์
- ข้อสงสัยหรือสันนิษฐานอาจมีการทุจริต หรือมีสิ่งผิดปกติ หรือความบกพร่องสำคัญในระบบการควบคุมภายใน

- รายงานอื่นใดที่เห็นว่าคณะกรรมการบริษัทควรทราบ

(2) การรายงานต่อหน่วยงานทางการ

หากคณะกรรมการตรวจสอบได้รายงานต่อคณะกรรมการบริษัท ถึงสิ่งที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน และได้มีการหารือร่วมกันกับคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารแล้วว่าต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เมื่อครบกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ร่วมกัน หากบริษัทและผู้บริหารเห็นแล้วว่าต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เมื่อครบกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ร่วมกัน หากคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่ามีการเพิกเฉยต่อการดำเนินการแก้ไขดังกล่าวโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรรมการตรวจสอบอาจรายงานสิ่งที่พบดังกล่าวต่อสำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้

(3) การรายงานต่อผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไป

รายงานกิจกรรมที่ทำระหว่างปีตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท ซึ่งรายงานดังกล่าวลงนามโดยประธานกรรมการตรวจสอบ และเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท

9. การประเมินผลคณะกรรมการตรวจสอบ

(1) เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ จึงควรมีการกำหนดกระบวนการประเมินผลคณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างเป็นทางการ

(2) การประเมินผลอาจเกิดจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และการตอบแบบสอบถามของสมาชิกกรรมการตรวจสอบถึงความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ

(3) คณะกรรมการตรวจสอบควรได้ทราบถึงผลการประเมิน และผลกระทบที่เกี่ยวกับการดำเนินงานจากผู้สอบบัญชี ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน ผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน และผู้บริหาร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

10. ระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน

(1) ระบบการควบคุมภายใน

1.1 บริษัทจดทะเบียนควรจัดให้มีระบบควบคุมภายในที่ดีและมีประสิทธิผล เพื่อให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ตลอดจนมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2 การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการ แผนการจัดองค์กร ระบบงาน และวิธีการ ซึ่งมีอยู่ภายในองค์กร ซึ่งได้รับการออกแบบไว้โดยคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารขององค์กร โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับ

- ความเชื่อถือได้และคุณภาพสมบูรณ์ของข้อมูล
- การปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน วิธีการ กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ
- การดูแล ป้องกัน ระวังทรัพย์สินของบริษัท
- การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์และ

เป้าหมายของการดำเนินงานหรือแผนงานที่กำหนดไว้

1.3 องค์ประกอบของการควบคุมภายใน จำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่งมาจากวิถีทางที่ผู้บริหารดำเนินธุรกิจและเชื่อมโยงเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกระบวนการทางการบริหารซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร (Information and Communication) และการติดตามและประเมินผล (Monitoring)

(2) การตรวจสอบภายใน

2.1 บริษัทจดทะเบียนควรจัดให้มีหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์ ประเมิน ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะและข้อมูลเพื่อเป็นการสนับสนุนแก่ผู้ปฏิบัติงาน ในกรณีที่ ไม่ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นในบริษัท บริษัทจดทะเบียนนั้นควรมีระบบการตรวจสอบภายในอื่น (Out Source) ทดแทน

2.2 การตรวจสอบภายใน คือ การปฏิบัติงานอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือ ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับขององค์กรให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้มีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลภายใต้ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม บริษัทควรดำรงรักษาให้ระบบควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในมีความเหมาะสมและมีประสิทธิผลให้ต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการเป็นบริษัทจดทะเบียน

11. การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ควรคำนึงถึงการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ เช่น

(1) คณะกรรมการตรวจสอบควรขอคำอธิบายจากฝ่ายจัดการเกี่ยวกับผลแตกต่างที่สำคัญในงบการเงินระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อนๆ (การพิจารณาบททวนนี้อาจทำในที่ประชุมของคณะกรรมการบริษัทก็ได้) และพิจารณาร่วมกับฝ่ายจัดการถึงบทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร (Management's Discussion and Analysis หรือ MD&A) ที่ปรากฏในรายงานประจำปี

(2) คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบถามผู้สอบบัญชีถึงขอบเขตที่ผู้สอบบัญชี ได้พิจารณาบททวนรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร และพิจารณาว่าข้อมูลที่ปรากฏในบทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร และสารสนเทศอื่นใดที่ปรากฏในรายงานประจำปีมีความสอดคล้องกับสารสนเทศที่ปรากฏในงบการเงินหรือไม่ อย่างไร

(3) คณะกรรมการตรวจสอบควรขอให้ฝ่ายจัดการ และผู้สอบบัญชีรายงานว่ามีปัญหาการรายงานทางการเงินที่สำคัญอะไรบ้างที่ต้องปรึกษาหารือร่วมกันในระหว่างงวดบัญชี และหากมีฝ่ายจัดการได้มีการแก้ไขแล้วอย่างไร

(4) คณะกรรมการตรวจสอบควรประชุมเป็นการเฉพาะกับผู้สอบบัญชี เพื่อของความเห็นจากผู้สอบบัญชีในเรื่องต่างๆ เช่น คุณภาพของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีและคณะผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทรวมทั้งเรื่องที่คุณสอบบัญชีเป็นห่วงมากที่สุด และเขาเชื่อว่ามีสิ่งอื่นอีกหรือไม่ที่ควรปรึกษาหารือร่วมกันกับคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งไม่ได้หยิบยกขึ้นมาหรืออธิบายไว้ที่อื่น

(5) คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทควรพิจารณาว่า ควรหรือไม่ที่ผู้สอบบัญชีประชุมกับคณะกรรมการบริษัททั้งคณะเพื่อหารือถึงประเด็นสำคัญๆ เกี่ยวกับงบการเงินและเพื่อตอบข้อซักถามที่กรรมการอื่นหยิบขึ้นมา

(6) คณะกรรมการตรวจสอบควรขอคำอธิบายจากผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี และการเงินของบริษัทและผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่หน่วยงานทางการที่กำกับควบคุมดูแลที่เกี่ยวข้องกับกิจการและมีผลต่องบการเงินของบริษัท

(7) คณะกรรมการตรวจสอบควรหารือร่วมกับฝ่ายบริหารและผู้สอบบัญชีถึงเนื้อหาสำคัญของปัญหาที่หยิบยกขึ้นมาโดยนักกฎหมายภายในและภายนอกบริษัท เกี่ยวกับคดีความในศาล ภาระที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง สิทธิเรียกร้องหรือการถูกประเมินใดๆ (Claims or Assessments) คณะกรรมการตรวจสอบควรเข้าใจว่าเรื่องต่างๆดังกล่าวจะปรากฏในงบการเงินอย่างไร

(8) คณะกรรมการตรวจสอบควรทบทวนยอดการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายทางบัญชี การตั้งสำรองหรือประมาณการที่มีอยู่โดยฝ่ายจัดการและเนื้อหาสำคัญที่มีผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่องบการเงิน

(9) คณะกรรมการตรวจสอบควรดูเกี่ยวกับปัญหาภาษีเงินได้ที่ยื่นต่อกรมสรรพากร ว่าจะมีรายการสำคัญใดๆที่อาจมีปัญหากับกรมสรรพากร และควรสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของการสำรองภาษีที่เกี่ยวข้อง

(10) คณะกรรมการตรวจสอบควรพิจารณาทบทวน หนังสือรับรองจากฝ่ายจัดการของบริษัท (Management Representative Letter) ซึ่งได้ให้กับผู้สอบบัญชี และถามดูว่าเขาได้ประสบกับความยุ่งยากใดๆในการได้หนังสือนั้น หรือสิ่งที่รับรอง (Representations) เฉพาะใดๆในหนังสือ

(11) การดำเนินการอื่นใดที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นสมควร

12. การรายงานของบริษัทจดทะเบียนต่อตลาดหลักทรัพย์

(1) การรายงานเมื่อมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

1.1 รายงานมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท หรือมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นถึงการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พร้อมนำส่งแบบแจ้งรายชื่อและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (F24-1) ผ่านทางโทรสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์

1.2 นำส่งหนังสือรับรองและประวัติของคณะกรรมการตรวจสอบ (F24-2) พร้อมการรายงานมติการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และแบบแจ้งรายชื่อและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

1.3 นำส่งแบบรับทราบภาระหน้าที่ต่อการรายงานการถือครองหลักทรัพย์ภายใน 7 วันทำการนับจากวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

1.4 นำส่งรายงานการถือครองหลักทรัพย์ (แบบ 59-1) ภายใน 30 วันนับจากวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

(2) การรายงานเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ

2.1 รายงานมติที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท หรือมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นถึงการเปลี่ยนแปลงสมาชิกกรรมการตรวจสอบ พร้อมนำส่งแบบแจ้งรายชื่อและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (F24-3)

2.2 นำส่งหนังสือรับรองและประวัติของคณะกรรมการตรวจสอบ (F24-2) สำหรับ
กรรมการตรวจสอบที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ พร้อมการรายงานมติการจัดตั้งคณะกรรมการ
ตรวจสอบ และแบบแจ้งรายชื่อและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

2.3 นำส่งแบบรับทราบภาระหน้าที่ต่อการรายงานการถือครองหลักทรัพย์ภายใน 7
วันทำการนับจากวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

2.4 นำส่งรายงานการถือครองหลักทรัพย์ (แบบ 59-1) ภายใน 30 วันนับจากวันที่
ได้รับการแต่งตั้ง

(3) การรายงานเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

รายงานที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท หรือมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นถึงการเปลี่ยนแปลงขอบ
เขตหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ พร้อมนำส่งแบบแจ้งรายชื่อและขอบเขตการดำเนินงาน
ของคณะกรรมการตรวจสอบ (F24-3) ผ่านทางโทรสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อกำหนดของ
ตลาดหลักทรัพย์

ฝ่ายบริษัทจดทะเบียน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

23 มิถุนายน 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายปรีชา มาตรา เกิดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ที่อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี จาก คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี (การเงิน) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2546 ในขณะที่ศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต ได้รับทุนในตำแหน่งผู้ช่วยสอน ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำงานในบริษัท อีโคโปรดักส์ จำกัด ในตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายบัญชี และได้ทำงานในหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการกำกับดูแลกิจการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่หลักสูตรฯ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย